

タイトル	M.M.ドブロトゥヴォールスキーのアイヌ語・ロシア語辞典(19)
著者	寺田, 吉孝; 安田, 節彦; ТЭРАДА, Йоситака; ЯСУДА, Сэцухико
引用	北海学園大学学園論集(169): 40-181
発行日	2016-09-25

M. M. ドブロトウヴォールスキーの アイヌ語・ロシア語辞典 (19)

(カザン, 1875 年)

M. M. ドブロトウヴォールスキー著
寺 田 吉 孝訳
安 田 節 彦訳

訳者まえがき

今回の訳出部分は、P, R, S で始まる約 1600 語である。

ドブロトウヴォールスキーが辞書を編纂する際に参考にした文献の内、たびたび本辞書中に転載されていた文献がある。前回の前書きに、その多くはいまだ探し出しておらず、確認できていないということ書いた。しかし、幸いなことに、在外研修期間中（2016 年 4 月 16 日～7 月 15 日）にそれらの文献の内の幾つかを入手することができた。入手できたものは下記のものである。

1. 『1803～1806 年に行われたクルゼンシュテルンのナデュージダ号およびネヴァ号での世界旅行』 Путешествие вокруг света в 1803, 4, 5 и 1806 годах на кораблях Надежде и Неве Крузенштерна (Санクト・ペテルブルグ, 1812 年) 所収の「海軍大尉故ガヴリール・ダヴィドフが現地で集めたサハリン半島（原文のまま）南端に住む民族の言語の語彙集」 Словарь наречий народов, обитающих на южной оконечности полу острова Сахалина, собранный на месте покойным Лейтенантом Гаврилою Давым
2. 『東アジアとアメリカ北西海岸のいくつかの民族の言語の単語集』 Wötersammlung aus der Sprachen einiger Völker der östlichen Asiens und der Nord-West-Küste von Amerika (ロシア帝国海軍船長 A. S.クルゼンステルンにより公表, サンクト・ペテルブルグ, 1813 年) 所収の「アイヌ, すなわち, サハリン半島（原文のまま…訳者）, 蝦夷, 南千島の住民の言語の単語集」 Wötersammlung aus der Sprachen der Aino's, der Bewohner der Halbinsel Sachalin, der Insel Jesso und der südlichen Kurilen
3. 『ダヴィドフ作成のアイヌ語単語集の批判的考察』 Kritische Durchsicht der von Dawidow verfaßten Wötersammlung aus der Sprachen der Aino's (帝国科学アカデミー正会員アウグスト・プフィツマイエル博士 (Dr. Aug. Pfizmaier) 著, ウイーン, 1852 年, 哲学歴史部門学会報告 1851 年 12 月号より特別抜粋)

これらの文献の入手により, 本辞典において説明もなく使われている省略語の内, v Nem. (в Нем.), Nem. (Нем.) という省略語が文献 2 のことであり, v krit. (в крит.) という省略語が文献 3 のことであるということが確認できた。

ところで, キリル文字をラテン文字に転写する場合, 読みづらく紛らわしい場合がある。特に, ラテン文字 y と i の取り扱いである。拙訳でのラテン文字 y と i の取り扱いは下記のとおりである。

キリル文字	発音	ラテン文字による転写	備考
ы	i	y	この場合のみ, y は母音字
я	ja	ya	y は子音字
ю	ju	yu	y は子音字
е	je	ye	y は子音字 (e と転写された文献もある)
ё	jo	yo	y は子音字
и	i	i	и は母音字
й	j	j	й は子音字 (i と転写された文献もある)

今回の訳出部分において, 上記の転写に不都合な点があることが明らかになった。その原因は, ラテン文字 y を転写の際に母音字としても子音字としても用いていることにある。

下表の 2 の Sy-i と 3 の Sy-eguru は, y と母音の間に分離記号をおく必要がある。また, 1 の Syattye も S と ya の間に分離記号を置いた方が紛らわしくないだろう。拙訳では, ラテン文字による転写の場合の分離記号は「・」を用いることにする。なお, 4 と 5 は, 原文のキリル文字による表記自体が不可解である。

	キリル文字	発音	ラテン文字による転写	備考
1	Съятте	sjattje	Syattye	ъ は現代ロシア語と同様, 分離記号として用いられている。
2	Сыи	sii	Sy-i	母音 y の後に母音が続く場合, y が子音 j として発音されるので, y と i を分離する必要がある。
3	Сыэгуру	sieguru	Sy-eguru	母音 y の後に母音が続く場合, y が子音 j として発音されるので, y と e を分離する必要がある。
4	Съйнифъ	sjnif	Sjnif	j の前後に母音がない特殊な発音
5	Съйю	sju	Sju	j の前後に母音がない特殊な発音

(寺田吉孝 記)

П.

— 243 —

Пайкасабуси.

П.

П. ШЕСТНАДЦАТАЯ БУКВА АННСКОЙ АЗБУКИ.

П, пп. Мос. (въ концѣ словъ), вещь, видимый предметъ; частичка употребляемая для образованія существительныхъ; присоединяется иногда къ частицѣ *ка* или *га*, соединяется со многими числительными, съ мѣстоименіемъ *нэ* „что“ и частичкою *та*.

Па. Мос. (или *ба*), частичка, о значеніи которой см. *ба*.—Добр. *па* есть частичка, служащая къ образованію глаголовъ изъ именъ или изъ другихъ глаголовъ.

Па, годъ. Дав. 1. дымъ (*тамбаку* —). 2. паръ (*той* —, *су* —). 3. Гл. находитъ находку (сокр. *пѣс-тэ*);—голова. Пал. дымъ. Ланг. Матс. Кл. Сах. годъ. Кл. Кам. Сах. находка. Мос. кубокъ, бокалъ (отъ Яп. *пай*—*い* *パ*), годъ; находитъ.

Паикариху, вострохвостый (птица). Кр.

Паакару. Дав. коптить.

Пааххи. С. черная лакированная дерсвянная Японская чашка.

Паацыва увень. Дав. чадно.

Пава. Дав. находитъ невъзначай.

Пагари. Дав. мѣра, см. *пакаре*.

— *ва*. Дав. мѣрять, см. *ва*.

Пагѡ. С. собственное мужское имя.

5450. *Пагунъ*. С. собственное мужское имя.

Падиги. Кл. Сах. только. Мос. см. *батэки*. *Падыги*. Дав. только. Н: см. *патеки*.

Паи. Дав. бамбу. Мос. названіе растенія.

Пай. Дав. камышъ толстой.

Пайгара. Дав. весна. *Пайгара*. Кл. Сах. весна. — *ибуйки*. Дав. весенній пвѣтокъ.

— *па*. Дав. будущею весною, см. *па*.

Пайекчиий. Гл. вар. *пайнъ* (вышелъ), см. *хи*.

Пайкаичиръ. Кр. сипицы.

Пайкара. С. весна. *Пайкару*. Мос. весна.

Пайкасабуси (*пайкасабусси*). Геогр. мысъ и Яп. село въ 61 в. къ югу отъ Кусуная.

P.

P. アイヌ語の字母 16 番目の文字.

P, pp. Mos. (語末において) もの, 目に見える物; 名詞を作るために用いられる小詞; 時に小詞 *ka* あるいは *ga* とともに, 多くの数詞, 代名詞 *ne* 「何」や小詞 *ta* と結びつく.

Pa. Mos. (あるいは *ba*), 小詞, その意味については, $\Rightarrow$ *ba*. — Dobr.⁽¹⁾ *pa* は名辞および動詞から新たな動詞をつくる働きをする小詞.

Pa, 年. Dav. 1. 煙 (*tambaku* —). 2. 湯気 (*toj* —, *su* —). 3. 拾い物をする (*páste* の省略形): — 頭. Pal. 煙. Lang. Mats. Kl. Sakh. 年. Kl. Kam. Sakh. 拾い物. Mos. 大盃, 脚つき杯 (日本語 *paj* —パイから), 年; 見つける.

Paakarikhū, オナガガモ (鳥). Kr.

Paakaru. Dav. いぶる.

Páakhtsi. (名) 黒い漆塗りの日本の茶碗.

Paatsyva uvyen'. Dav. むっとする, 臭い.

Pava. Dav. ひょっこり見つける.

Pagari. Dav. 尺度, $\Rightarrow$ *pakarye*.

— *va.* Dav. 測る, $\Rightarrow$ *va*.

Pagò. (名) 男性の名.

5450 *Pagun.* (名) 男性の名.

Padigi. Kl. Sakh. ～だけ. Mos. $\Rightarrow$ *bateki*. *Padygi.* Dav. ～だけ. N⁽²⁾: $\Rightarrow$ *patyeki*.

Pai. Dav. 竹⁽³⁾. Mos. 植物の名.

Paj. Dav. 太い葦.

Pajgara. Dav. 春. *Pajgara.* Kl. Sakh. 春. — *ibuiki.* Dav. 春の花.

— *pa.* Dav. 今度の春に, $\Rightarrow$ *pa*.

Pajyekchigi. (動) (粗) *payàn* (外へ出た), $\Rightarrow$ *khchi*.

Pajkaichir. Kr. シジュウカラ (複数)

Pájkara. (名) 春. *Pajkaru.* Mos. 春.

Pajkasábusi (pajkasabussi). (地) クスナイ (Kusunaj, Кусунай) の南方 61 露里にある岬および日本人の村.

(1) 何の省略か不明。著者 Добротворский のことか？

(2) 何の省略か不明。

(3) 原文では бамбы と記載されているが, бамбук (竹) の誤記であろう。

Паингу.

— 244 —

Панчо.

5460. *Паингу*. Дав. полгода, см. *энько-на*.
Пайросиво. Кл. Кам. умирать.
Пайсенъ. С. Японское судно (больше, чѣмъ *куньмасъ-кундасъ*).
Пайсере. С. мясо нижней (задней) части туловища людей и животныхъ, исключая *pinnipedia*, см. *бра*.
Пакъ. Прил. сумасшедшій, помѣшанный, слово Яп. Син. *трамахсахъ*.
Пакаре. Гл. мѣрить, вѣсить, сравнивать, думать, обдумывать. С. мѣра, вѣсъ.
Пакари. Дав. измѣрить. Мос. мѣрять (отъ Яп. *факару*, мѣра), вѣсить, считать.
 — *кане*. Дав. аршинъ (Яп. мѣра около сего). Мос. локоть (мѣра), отъ Яп. *факари-кане*.
Паке. Мос. раковая клешня.
Пакесаранъ. Гл. чваниться, гордиться; гордый. — *айну*, гордый, заносчивый человѣкъ. Син. *чируй*.
Пакишара уру. Дав. герой. *Пакишара*. Мос. кичливый, гордый (иначе *бакешара*).
 5470. *Пакочи*. С. игорныя карты, сл. Яп. *Пакочи-хэцуре*, игра въ карты.
Паксенни. Кр. сланецъ.
Паксинни. Кл. Кам. орѣхъ.
Паку. Мос. край или носикъ сосуда.
Пакуй. С. перна Охотскаго моря пестрая (шерсть черная съ бѣлымъ). — *писё*, перничій желудокъ.
Пана. Мос. пыль.
Паната. С. вивовья рѣки. Нар. внизъ по рѣкѣ.
Панахтэ, или *ипанахтэ*, сл. Яп. Гл. посадить подъ арестъ, сослать въ каторгу.
 — *айну*, преступникъ, арестантъ, каторжный.
Панетофуки. Мос. (キフト子バ), передняя часть крыши.
 5480. *Панику*. Пал. М. возьми.
Паннинъ. С. солдатъ, сл. Яп. мужикъ, крестьянинъ.
Паннинъ (*баннинъ*). С. солдатъ, сл. Яп.
Панча. С. самый низшій сортъ Японскаго чая, см. *утангай* и *мантокуру*.
Панчо, или *паньчо*. С. столяръ, плотникъ. *Панчжо*. Дав. плотникъ.

5460 *Paingu*. Dav. 半年, ⇒ *en'ko-pa*.

Pajrosivo. Kl. Kam. 死ぬ, 死にかけている.

Pájsyen. (名) 日本の船 (和船) (*kún'gas-kungás* より大きい).

Pájsyerye. (名) 人あるいは動物 (pinnipedia 「アシカ亜目」を除く) の胴体の下 (後) 部の肉, ⇒ *óra*.

Paká. (形) 気の狂った, 精神異常の, 日本語の単語. (同) *trámakhsakh*.

Pákarye. (動) 測る, 目方を量る, 比べる, 考える, 熟慮する. (名) 尺度, 重さ.

Pakari. Dav. 測る. Mos. 測る (日本語の *fakaru* 「尺度」から), 目方を量る, 数える.
— *kanye*. Dav. アルシン尺 (ほぼこれに等しい日本の尺度)⁽⁴⁾. Mos. 肘の長さ (尺度), 日本語の *fakari-kanye* から.

Pakye. Mos. ザリガニ, エビのはさみ (単数).

Pákyesaran. (動) 自慢する, 誇る; 誇りを持っている. — *ajnu*, 誇りをもった人, 自信たっぷりな人, (同) *chirüj*.

Pakishara guru. Dav. 英雄. *Pakishara*. Mos. 高慢な, 誇りをもった (*bakyeshara* とも言う).

5470 *Pákotsi*. (名) カードゲーム⁽⁵⁾, 日本語の単語. *Pákotsi-khyétsirye*, カードゲームをすること.

Paksyepni. Kr. 頁岩, スレート.

Paksippi. Kl. Kam. クルミ.

Paku. Mos. 容器のへりあるいは口.

Pákuj. (名) オホーツク海にいるまだらのフィリアザラシ (白と黒の毛皮). — *pisýè*, フィリアザラシの胃.

Pana. Mos. 埃.

Panata. (名) 川の下流地域. (副) 下流へ.

Pánakhte, あるいは *ipanakhte*, 日本語の単語. (動) 拘留する, 懲役に処する.

— *ájnu*, 犯罪者, 逮捕者, 懲役囚.

Panyetofuki. Mos. (パ子トフキ), 屋根の前部.

5480 *Paniku*. Pal. M. 取れ, 持って行け.

Pánin. (名) 兵士, 日本語の単語. 百姓, 農民.

Pánnin (*bánnin*). (名) 兵士, 日本語の単語.

Páncha. (名) 最下等の日本茶, ⇒ *utangäj* および *mántokuru*.

Pancho, あるいは *pan'cho*. (名) 指物師, 大工. *Panchzho*. Dav. 大工.

(4) アルシンはロシアの長さの旧単位 (1 アルシン = 71.12 cm)。日本の長さの単位の尺は「1 尺 = 30.3 cm」。

(5) 花札のことか？

Панчо-мўкара.

— 245 —

Парáхсе-сасъ.

Панчо-мўкара, плотничій топоръ (съ бородкою—*сис-кевѣ*).

Паóпъ. Кр. голова. Пал. Ланг. Кам.

Пáпаська, или *чинáпаська*. Гл. красить. Прил. кра-
шеный (*тумáнъ*).

Парá. С. параллелограмъ изъ жердей надъ очагомъ.
Прил. широкий (о доскѣ).

— *аракá* (по не *порá аракá*). С. проказа.

Парабасъ. Кл. Сах. ложка. Дав. ложка (по Пф. или
два различныя слова—*нера* и *басъ* (= *башіуи*)
или одно, составленное изъ двухъ, для обозначенія
европейской ложки: *нера-басъ* „объденная палочка
въ формѣ чумички“).

5490. *Пáрака*. С. палка.

Параканкáнъ. С. солитеръ широкоуставчатый (*bo-
thriocerphalus latus*).

Паракара. Кл. Сах. горькій. Дав. горько.

Парáки. С. клещъ.

Парáкина. С. медвѣжья трава.

Парáкита, или *параскѣ*. С. ручная кисть, пясть,
горсть, переднія лапы (*исá —*). — *пóни*, кости
пясти (*metacarpi*).

Парáнтука. С. морской налимъ.

Парапомте. Лапер. мизинецъ.

Парасáнъ (или *санъ*). С. полка.

Параскѣ, см. *парáкита*, кулакъ (у Южносахалин-
цевъ). — *áни уфъ*, взять горстью.

5500. *Парáтувке*. Прил. среднего роста (— *áйну*, среднего
роста человѣкъ).

Параукере. Мос. общественный разговоръ.

Пáрауре, или *паравурѣ*. С. стопа, плюсна. Лапер.
тылъ стопы. — *пóни*, кости плюсны (*metatarsi*).

Парáтка. С. морская утка (съ бѣлымъ брюхомъ и
черною спиною).

Парáхсе. Прил. дырчатый. *Най* —, или просто *па-
рáхсе*. С. промощна весною на рѣкѣ, по-
лынья. Син. *осінькору*.

— *сасъ*, окончатая морская капуста (несъѣ-
добна).

Pancho-múkara, 大工の斧 (*siskyevgýè* 「顎鬚」がある⁽⁶⁾).

Paóp. Kr. 頭. Pal. Lang. Kam.

Pápás'ka, あるいは *chipápás'ka*. (動) 色を塗る. (形) 色を塗られた (*tumàn*).

Parà. (名) 炬の上方にある竿でつくった平行四辺形のもの. (形) 幅の広い (板が⁷).

— *arakà* (しかし *porò araká* ではない). (名) 悪ふざけ.

Parabas. Kl. Sakh. 匙. Dav. 匙.

Pf.によると, 二つの別々の語 *pyera* と *bas* (= *bashiui*) であるか, ヨーロッパ式の匙を指すために作られた二語からなる一つの単語であるか (*pyera-bas* 「おたまの形をした食事用の棒」)

5490 *Páraka*. (名) 棒.

Parakankàn. (名) 幅の広い節のサナダムシ (*bothriocephalus latus*).

Parakara. Kl. Sakh. つらい, 苦い. Dav. 悲しげに, 苦く.

Paráki. (名) ダニ.

Parákina. (名) クマ草.

Parákita, あるいは *paraskýè*. (名) 手 (手首から指先まで), 手, ものをすくう形にした手のひら, 前足 (複数) (*isò* —). — *póni*, 掌骨 (*metacarpi*).

Parántuka. (名) 海のカワメンタイ (タラ科の淡水魚).

Parapompye. Lapyer. 小指.

Parasàn (あるいは *san*). (名) 棚.

Paraskýè, ⇒ *parákita*, 拳 (南サハリンの人々のところでは). — *áni uf*. 手のひらで受ける.

5500 *Parátuvkye*. (形) 中背の (— *ájnu*, 中背の人).

Paraukyerye. Mos. 社交的な会話, 当座話.

Párawrye, あるいは *paravryè*. (名) 足 (くるぶしから下の部分), 中足 (ちゅうそく).

Lapyer. 足の後ろ側. — *póni*, 蹠骨 (*metatarsi*).

Parákhka. (名) ウミウシ (白い腹と黒い背をもつ).

Parákhshye. (形) 穴だらけの. *Haj* —, あるいは単に *parákhshye*. (名) 春の川面の氷にできた穴, 氷湖. (同) *osín'koru*.

— *sas*, 終わった⁽⁷⁾ コンブ (非食用).

(6) 何を意味するのか不明。

(7) окончатая (= оконченная) という形容詞の訳である。「古くなり食べられなくなった」の意味か？

Парачёбъ.

— 246 —

Пась-кара.

- Парачёбъ.* С. широкая хрящевая рыба съ огромнымъ хвостомъ какъ у змѣи. Айны не ѣдятъ ее; въ 1871 г. поймано въ Кусунаѣ нѣсколько штукъ.
- Парсере.* С. стопа.
- Парири.* Мос. воздухъ; переводить духъ, отдыхать; дыханіе.
- Паро* или *пару.* Ланг. Юж. Сах. ротъ.
- Парѳ.* Мос. желѣзное копье.
- Пару.* Кл. Сах. Бальб. Мат. ротъ, см. *паро.* Дав. губа; (Н:) ротъ. Мос. ротъ.
5510. *Парумби.* Дав. губы, ротъ. Мос. (ヒンルバ), языкъ.
- Пару сеики.* Дав. зажать ротъ.
- Пару уинаки.* Дав. челюсть. II: см. *пару* и *он-найки.*
- Пасе.* Прил. тяжелый (о вѣсѣ, о головѣ въ болѣзняхъ). *Трамупасе,* тяжело на душѣ, тяжела голова (въ болѣзни). Мос. многократно.
- Пасикутара.* Мос. названіе растенія подобнаго гороху.
- Паскаръ.* Кл. Кам. воронъ.
- Паскура.* Кл. Сах. ворона.
- Паскуро.* Мос. воронъ, или ворона (иначе *баскуро*).
— *камой.* Мос. черный змѣй (буквально: вороній богъ)
- Паскуру.* Дав. воропа. Мос. воронъ, или ворона (ルフリバ).
- Паскуръ.* Кр. вороны. Кл. Кам. ворона.
- Паскуто.* Дав. ракушки черныя.
5520. *Пассанна.* Мос. (ナンスツバ), каракатица.
- Пастэ.* Гл. находить (находку), сокр. *па.*
- Пасуй.* Кр. ложка.
- Пасуйгъ.* Кл. Кам. ложка.
- Пасъ.* Кл. Сах. уголь. Дав. уголь. Мос. черный уголь.
— *пасъ.* Мос. угли (примѣръ множ. числа „черезъ удвоеніе“, черные угли (〈ヒバ〉), иначе *пашиг-пашиг*, по Яп. *суми.*
- Пась.* С. чернила, тушь (Яповская для письма), угли (въ сложныхъ).
— *кара,* жечь угли.

- Parachyëb.* (名) ヘビのような大きな尾をもつ幅の広い軟骨魚. アイヌはそれを食さない; 1871 年クスナイ (Kusunaj, Кусунай) で数匹獲れた.
- Páryevrye.* (名) 足 (くるぶしから下の部分).
- Pôriri.* Mos. 空気; ひと息つく, 休む; 呼吸.
- Paro* あるいは *paru.* Lang. S. Sakh. 口.
- Parô.* Mos. 鉄の槍.
- Paru.* Kl. Sakh. Bal'b. Mat. 口, $\Rightarrow$ *paro.* Dav. 唇 (単数); (N:) 口. Mos. 口.
- 5510 *Parumbi.* Dav. 唇 (複数), 口. Mos. (パルンビ), 舌.
- Paru syeshki.* Dav. 口をふさぐ.
- Paru unnaki.* Dav. あご. N: $\Rightarrow$ *paru* および *onnajki.*
- Pásye.* (形) 重い (重量が, 病気の時の頭が). *Tramupasye,* 気が重い, 頭が重い (病気のときに). Mos. 何度も.
- Pasikutara.* Mos. エンドウに似た植物の名.
- Paskar.* Kl. Kam. ワタリガラス (単数).
- Paskura.* Kl. Sakh. カラス (単数).
- Paskuro.* Mos. ワタリガラス, あるいはカラス (*baskuro* とも言う).
- *kamoj.* Mos. 黒いヘビ (字義通りは: カラスの神).
- Paskuru.* Dav. カラス (単数). Mos. ワタリガラス (単数), あるいはカラス (単数) (パシフル⁽⁸⁾).
- Páskur.* Kr. カラス (複数) Kl. Kam. カラス (単数)
- Paskuto.* Dav. 黒い貝 (複数).
- 5520 *Passanna.* Mos. (パツサンナ), イカ, コウイカ.
- Paste.* (動) 見つける (拾い物を), 省略形 *pa.*
- Pasùj.* Kr. 匙.
- Pasujg.* Kl. Kam. 匙.
- Pas.* Kl. Sakh. 石炭. Dav. 石炭. Mos. 石炭.
- *pas.* Mos. 炭 (複数), 「重複による」複数形の例 (パシパシ), *push-push* とも言う, 日本語で *sumi.*
- Pas'.* (名) インク, 墨 (日本の書写のための), 炭 (複数) (複合語の中で).
- *karà,* 炭を燃やす.

(8) パシクルの誤記であろう。

Нась-карà котàпъ. — 247 —

Паше.

Нась-карà котàнъ. Геогр. Анисское селеніе въ 17 верстахъ къ югу отъ Мануи.

— *карà тише*, угольная, шалашъ, гдѣ выжигаютъ угли.

— *кокари*, красить чернымъ (въ черный цвѣтъ).

— *нась*, или *унчи нась нась*. С. зола, заднія ноги (ласты) сивуча, угли (для жаровни).

5530. *Пата-патàхсека*. Гл. колыхать. *Трера* —, вѣтеръ колышетъ (флагъ).

Пату-патùсе, или *патù-патухсè*. Гл. трещать (на огнѣ). С. трескъ отъ огня.

Патцынъ. Дав. клещи.

Пàтэки, въ сокр. *пàтэхъ*, *пàтэ*. Нар. только.

Паунбе. Мос. головная повязка.

Пàуцъ. Кл. клинъ (на о. Итурупу). Дав. клинъ (на Итурупѣ).

— *куруби*. Дав. распутная дѣвка, см. *яйкопацикоро*.

Пàхка. С. осетръ? сл. Гняц.

Пàхкай. Гл. посить за плечами (*хекàции* —).

— *сумà*. Геогр. мысъ недалеко отъ Чéкари близъ Ипоськоманая.

5540. *Пàхко*. С. старая старуха. Сип. *икòннох*.

Пàхно (куръез. *пàхноно*), или *пàхну*, до, доселѣ. *Тàне пàхно*, по сию пору, доселѣ. *Танъ котанъ пàхно*, до этого села. *Пàйбуни пàхно*, до Найбучи.

Пàхсе. Гл. относить теченіемъ рѣки внизъ (при переправѣ).

Пàхтаки. С. кобылка, стрекоза.

Пàхтэки. С. прорубь (на рѣкѣ). Сип. *сѣмпуй*.

Пàхтэхъ. С. подвздошная область. — *пòни*, подвздошная кость.

Пацинкара. Мос. названіе одной рыбы (отъ Яп. *фацикара*).

Пацынъ. Дав. въ Нѣм. клещи.

Пацы. Дав. чаша.

Пашани. Мос. (ニヤハ), каракатица.

5550. *Паше*. Мос. многіе, нѣкоторые (служить къ образованію множ. числа); повторный, частый (Японизмъ).

Паше (セハ) или *баше* (セハ). Мос. тяжелый вѣсомъ).

- Pas'-karà kotàn.* (地) マヌヤ (Manuya, Мануя) の南方 17 露里にあるアイヌの村.
 — *karà tishyè,* 炭焼き小屋.
 — *kokari,* 黒く染める (塗る).
 — *pas',* あるいは *unchi pas' pas'.* (名) 灰, トドの後足 (ひれのある足), 炭 (火鉢用の).
 5530 *Pata-patákhshyeka.* (動) 揺らす. *Tryera* —, 風が揺らす (旗を).
Patu-patúvsyè, あるいは *patù-patukhsyè.* (動) (火の上で) ぱちぱち音を立てる. (名) 火のはぜる音.
Pattsyn. Dav. やつとこ.
Páteki, 省略形は *pátekh, páte.* (副) ~だけ.
Paunbye. Mos. 頭の包帯.
Páuts. Kl. 楔 (イトウルプ (Iturúp, Итурýп) 島⁽⁹⁾ で). Dav. 楔 (イトウルプ島で).
 — *kurubi.* Dav. ふしだらな娘, ⇒ *yajkopautsikoro.*
Pákhka. (名) チョウザメ? ⁽¹⁰⁾ ギリヤーク語の単語.
Pákhkaj. (動) かつぐ (*khyekátstsi* —).
 — *sumà.* (地) イノシコマナイ (Inos'komana, Иноськоманай) の近くのチェカリ (Chékari, Чéкари) にほど近い岬.
 5540 *Pákhko.* (名) 老婆. (同) *ikónnokh*
Pakhno ((珍) *pákhgono*) *pákhnu* とも言う, ~まで, 現在まで. *Tánye pákhno,* 今まで, 現在まで. *Tan kotan pákhno,* この村まで. *Hájbuchi pákhno,* ナイブチ (Najbuchi, Найбучи) まで
Pákhshyè. (動) 川の流れで下流に持っていく (渡河のさいに)
Pákh taki. (名) 雌馬, トンボ.
Pákh teki. (名) (川) 氷にくり抜かれた穴 (釣りなどのために). (同) *símpuj.*
Pákh tekhe. (名) みずおちの部分. — *póni,* 腸骨.
Patsinkara. Mos. 魚の名 (日本語の *fatsikara* から).
Patsin. Dav. Nem. やつとこ.
Patsy. Dav. 酒杯.
Pashani. Mos. (パシヤニ), コウイカ.
 5550 *Pashyè.* Mos. 多くの, 多少の (複数形をつくるはたらきをする); 再度の, 頻繁な (日本語表現). *Pashyè* (パセ) あるいは *bashe* (バセ). Mos. 目方が重い.

(9) 択捉島のこと。原文では Итурупу と書かれている。

(10) 原文のまま。

Паши.

— 248 —

Пенупъ.

Паши. Дав. тяжело. Мос. тяжелый вѣсомъ (ᐱ ᐱᐅ, иначе *баше* ᐱᐅ).

Пашина. Мос. (ᐱ ᐱᐅ), зола, пепель, пыль. Шф. *на-сина*.

Пѣшкурачкумамай. Кр. можжевельникъ.

Паяканчиръ. Кр. трясогузки синія, трясогузки желтобрюхія.

Паяману, разошлись (по разнымъ сторонамъ съ праздни-ка); Япопизмъ.

Пайнъ. Гл. идти, ходить, странствовать.—*Паянтрò!* пойдемъ! *Кех-паянтрò!* идемъ! *Тунаськане паян-трò!* пойдемъ поскорѣе!

Пе. 1. вода. Пал. Ланг. Кур. (pēh). Кл. Кам. Бал. Кур.—Кам. 2. Мос. *пе* или *бе*, вещь, употребле-ется какъ частица, см. *пе*.

— *нэ.* Мос. см. *пе-нэ*.

Пѣври. С. медвѣжопокъ.

Пей. Дав. сокъ. *Пей.* 1. сокъ. Кл. Сах. 2. пузырь.

5560. *Пейранъ.* Дав. копать, см. *пе* и *ранъ*.

Пѣка. 1. С. инструментъ для тканья.—2. Гл. под-хватить, удержать 'падающее', поймать на лету (мячъ).—3. Предл. (сокр. *пѣкано*) и Нар. противъ, насупротивъ.

Пѣкано. Нар. противъ, насупротивъ. Сия. *заравси*.

Пексипо-кома. Мос. (マコボツケヘ), молодой тю-лень.

Пекѣри. Геогр. см. *ту-пекѣри*.

Пекò. С. рогатая скотина. 'Огкаю —, быкъ; *мáгнэ* —, корова.

Пеку (pēhkuh), пить. Ланг. Кур. Кл. Кам.

Пема. Дав. въ Нѣм. деревянная чашка съ рыльцемъ.

Сип. *итопону*.

Пѣната. С. верховья рѣки, вверхъ по рѣкѣ.

Пензи, судно. Брот. *Пенси.* Кл. Мат. байдара.

Пени. Дав. (въ Нѣм.) жидкій.

Пѣнсай (*пензай, пентсай, пенций*). С судно, ко-рабль.

— о *утара*, матросы.

5570. *Пѣнтрамъ.* С. мясо передней (верхней) половины тѣ-ла людей и животныхъ, исключая ластоногихъ.

Пенупъ. Мос. названіе растенія.

- Pashi.* Dav. 重く. Mos. 目方が重い (パシ, *bashye* バセとも言う).
- Pashina.* Mos. (パシナ), 燃えかす, 灰, 埃. Pf. *pasina*.
- Páshkurachkumamaj.* Kr. ビヤクシン, ネズ.
- Payakanchir.* Kr. 青いセキレイ属の鳥, 腹の黄色いセキレイ属の鳥.
- Payamanù,* (祭りから四方に) 散った, 別れた, 解散した; 日本語表現.
- Payàn.* (動) 行く, 旅行する — *Payantrò!* さあ行こう! *Kyekh-payantrò!* 行こう!
- Tunas'kánye payantrò!* もっと早く行こう!
- Pye.* 1. 水. Pal. Lang. Kur. (pèh). Kl. Kam. Bal. Kur.-Kam. 2. Mos. *pye*
あるいは *bye* もの, 小詞として用いられる ⇒ *gye*.
— *ne.* Mos. ⇒ *gye-ne*.
- Pyévri.* (名) 小熊.
- Pyei.* Dav. 汁. *Pyej.* 1. 汁. Kl. Sakh. 2. 泡.
- 5560 *Pyeiran.* Dav. 掘る. ⇒ *pye* および *ran*.
- Pyéka.* 1. (名) 機織の道具. — 2. (動) 受け止める, 支える (倒れかけているものを),
(ボールが) 飛んでいるところをつかむ. — 3. 前置詞 (*pyékano* の省略形) および副
詞. ~に向かい合って, 向かい側に.
- Pyékano.* (副) 向き合って, 向かいに. (同) *earávsì*.
- Pyekyepo-koma.* Mos. (ペケツポコマ), 若いアザラシ.
- Pyekyéri.* (地) ⇒ *tu-pyekyéri*.
- Pyekò.* (名) 角のある家畜. *Ókhkayu* —, 雄牛; *mákhne* —, 雌牛.
- Pyeku* (pèhkuh), 飲む. Lang. Kur. Kl. Kam.
- Pyema.* Dav. Nem. 口つきの木製の茶椀. (同) *itonopu*.
- Pyénata.* (名) 川の上流地域, 川の上流へ.
- Pyenzi,* 船. Brot. *Pyensi.* Kl. Mat. 獣の皮でつくった小舟.
- Pyeni.* Dav. (Nem.) 液体の.
- Pyénsaj* (*pyenzaj, pyentsaj, pyentsaj*). (名) 船, 船舶.
— *o utara,* 水夫 (複数).
- 5570 *Pyéntram.* (名) 人間および動物 (鰭脚亜目の動物を除く) の体の前半分 (上半分) の肉.
- Pyenup.* Mos. 植物の名.

- Пенькисѣхъ*, или *пенькисѣрь*, *пенькисюрь*. С. сгибъ бедра, паховой сгибъ.
- Пенэ*. С. грязь. Прил. расплавленный (о металлѣ), жидкій (о калѣ). *Сѣри* —, мокрая, сырая погода. *Онэсь пенэ*, свѣтъ мокрый (пропитанный водою).
- Пёосиста*. С. дво (у рѣки, моря).
- Пёнуйрѣма*. С. собственное женское имя.
- Пёнуту*. С. собственное мужское имя.
- Пера*. С. бердо (дощечка для тканья *артусь*). Мос. столовая ложка, собственно поварская ложка, чумичка.
- Пердѣ*. Гл. удить (рыбу). Мос. крючекъ на удѣ, также удить рыбу.
- *дхъ*. С. уда.
5580. — *тоганоръ*. Дав. крючекъ у уды, въ Нѣм. Дав. *пердѣ тоганѣрь*, что по Пф. значить: грудь уды.
- *тоганѣрь*. Дав. нажива для уды.
- Перанишеи*. Мос. названіе бѣлаго черепоконного животного, похожаго на морскую улитку.
- Перѣ*. Гл. вскрывать (животъ). *Гѣни* —, или *хѣни насѣ*, потрошить (рыбу). *Херохки* —, или просто *перѣ*, икра селедки.
- Перѣби*. Мос. расщеплять, колоть, иначе *берѣба*.
- *ни*. Мос. колотыя дрова.
- Перѣке*, треснуть, дать трещину (о деревѣ, о бутылкѣ). Мос. расколоть, быть расколотымъ, расколаться (иначе *перити*).
- Переке-ни*, или *наске-ни*, треснувшее бревно (дерево).
- Пѣрена*. Гл. расколоть, разщипывать (*ах* —).
- Перѣба*. Дав. расколоть. Мос. колоть.
- Песасамъ*. Геогр. мысъ и Японское селеніе въ 108 в. къ западу отъ Карскаго.
- Песето*. Геогр. мысъ въ 117 верстахъ къ сѣверу отъ Мапуи.
- Песктэ*. Геогр. Шм. мысъ рядомъ съ мысомъ Хойндшукте.
5590. *Песно*. Геогр. Шм. мысъ рядомъ съ Тіонай; мысъ и рѣка сѣвернѣе р. Орокесъ на западномъ Сахалинскомъ берегу; мысъ близъ и къ югу отъ Вентвесана.

- Pyén'kisyokh*, あるいは *pyen'kisyof*, *pyen'kisyuf*. (名) 腿の関節, 鼠蹊部の関節
- Pyéne*. (名) 泥. (形) 溶かされた (金属が), 液体の (大便が). *Síri* 一, 雨降りの, じめじめした天気. *Opàs' pyéne*, 湿った雪 (水の浸み込んだ).
- Pyéosista*. (名) 底 (川, 海の).
- Pyépujráma*. (名) 女性の名.
- Pyéputu*. (名) 男性の名.
- Pyerà*. (名) 箒 (おさ) (*ártus'* を織るための小さな板). Mos. 大匙, 調理用の匙, おたま.
- Pyeràj*. (動) 釣る (魚を). Mos. 釣竿についた釣針, 魚を釣る.
- *akh*. (名) 釣竿.
- 5580 — *togapor*. Dav. 釣竿の釣針, Nem. Dav. *pyeraj togapf*, Pf.によると, 釣竿の胸部を意味している.
- *togapf*. Dav. 釣竿の餌.
- Pyeranishyei*. 蛤に似た白い甲殻動物の名
- Pyeryè*. (動) 切開する (腹を). *Góni* 一, あるいは *khóni nasà*, はらわたを抜く (魚の). *Khyerokhki* 一, あるいは単に *pyeryè*, ニシンの卵.
- Pyeryeba*. Mos. 縦に割る, 割る, *byeryeba* とも言う.
- *ni*. Mos. 割られた薪.
- Pyéryekye*, ひびが入る (木について, 瓶について). Mos. 割る, 割れている, 割れる (他に *pyerigi*).
- Pyéryekye-ni*, あるいは *náskye-ni*, 裂けた丸太 (木).
- Pyéryepa*. (動) 細かく割る, 細かく引き裂く (*akh* 一).
- Pyeriba*. Dav. 細かく割る. Mos. 割る.
- Pyesasam*. (地) カルサコフ (Karsakov, Карсаков) の西方 108 露里にある岬と日本人の村.
- Pyesyeto*. (地) マヌヤ (Мануя, Мануя) の北方 117 露里にある岬.
- Pyeskte*. (地 Shm.) ホインドウシユクテ (Khojndshuktye, Хойндшукте) 岬の隣にある岬.
- 5590 *Pyespo*. (地 Shm.) ティオナイ (Tionaj, Тіонай) の隣にある岬; サハリン西岸のオロケス (Orokyes, Орокесь) 川の北にある岬および川; ヴェントゥヴェサン (Vyentyvesan, Вентвесан) 近く, 南方にある岬.

Пессамұсь.

— 250 —

Пеңйсссе.

Пессамұсь. С. трава, изъ которой Айпы дѣлають цыновки, называемыя *сбхкара*.

Нёсто. Геогр. мысъ въ 107 верстахъ къ сѣверу отъ Кусуная.

Несѣтуру. Геогр. рѣка въ 67 верстахъ къ западу отъ Карсакова.

Несъ. С. скала, утесъ. *Несъ ойыка—ййкисте*, свалить-ся съ утеса—бѣда.

Несъка́мбе (несъка́мте). С. вѣтеръ съ берега (восточный для Кусуная), отъ острова къ морю; сѣверный вѣтеръ (въ Чепухнаѣ *кой анз*).

Нёсьпоко. С. оврагъ, ущелье.

Нёсьтоманай. Геогр. рѣчка въ 227 верстахъ къ югу отъ Кусуная.

Петини, мокрота, влажность. Кл. Сах. *Петни.* Дав. сырость, ср. *бетне*.

Пёторой. Кр. зуйки (птица).

5600. *Петтини угери.* Дав. промокнуть, по Пф. *бети-не оари*, совершенно мокрый.

Пету. Гл. вскрывать (парывъ пожомъ). *Гони —, юни насъ, юни перё*—синонимы.

Петцама. Дав. берегъ рѣчной.

Пѣтз. Кр. рѣка. Ланг. Кам. Кур. (peth). Кл. Кам. Фюр. *Петь.* Пал. рѣка.

Петини. Дав. мокрость.

Пётэпа. Гл. — *опасъ*, снѣгъ ливнущій (пристающій) напр. къ лыжамъ. Спн. *котѣхма опасъ*.

Пеупу́нз. С. брызги отъ волнъ (при сильномъ вѣтрѣ). — *нумаре*, поднялись волны съ брызгами, иначе *вѣхка-упу́нз нумаре*.

Пеуре. Мос. молодой. *Пеури.* Дав. молодой. Мос. нѣжнаго возраста.

— *то́мби.* Дав. новолуніе.

Пёухтэ. Гл. мѣсить. *Амамз —*, мѣсить хлѣбъ.

Пёхкуту. С. копскій щавель (выше человѣческаго роста).

5610. *Пёңика.* Гл. переходить, переправляться. *Най то́нтуе —*, переправляться чрезъ рѣку.

Пеңиси. Мос. названіе (рода) раковины.

Пеңйсссе. Прил. жидкій. *Осѳма —*, жидкій стулъ.

- Pyessamüs'*. (名) アイヌが *sókhkara* という名の筵(むしろ)をつくる材料となる草.
- Pyéstó.* (地) クスナイ (*Kusunaj, Кусунай*) の北方 107 露里にある岬.
- Pyesúturu.* (地) カルサコフ (*Karsakov, Карсаков*) の西方 67 露里にある川.
- Pyes'*. (名) 崖, 絶壁. *Pyes' oíjka — yájkistye*, 絶壁から転げ落ちるとは災難だ.
- Pyes'kámbye (pyes'kámbye).* (名) 岸からの風(クスナイ (*Kusunaj, Кусунай*)) にとっては
東風), 島から海へ; 北風(チェプフナイ (*Chyepukhnaj, Чепхнай*)) では *koj an*).
- Pyés'poko.* (名) 窪地, 溪谷.
- Pyés'tomanaj.* (地) クスナイの南方 227 露里にある小川.
- Pyetini.* 湿り気, 湿気. *Kl. Sakh. Pyetni. Dav.* 湿っぽさ, (比) *byetnye*.
- Pyétorój.* *Kr.* チドリ属の鳥(複数)(鳥).
- 5600 *Pyettini ugyeri. Dav.* びしょ濡れになる, *Pf* によると, *byet-nye ogari* 「すっかり濡れた」.
- Pyetù* (動) 切開する(ナイフで腫れ物を). *Goni —, goni nasà, goni pyeryè* は同義語.
- Pyettsama. Dav.* 川岸.
- Pyet. Kr.* 川. *Lang. Kam. Kur. (peth). Kl. Kam. Fyur. Pyet'. Pal.* 川.
- Pyetyni. Dav.* 濡れていること.
- Pyétepa.* (動) — *opàs'*, くっついた(くつつく)雪(スキーなどに), (同) *kotákhma opàs'*.
- Pyeupùn.* (名) 波しぶき(強風の際の).
— *numárye*, しぶきをあげて波が立った, *vákhka-upùn numárye* とも言う.
- Pyeurye. Mos.* 若い. *Pyeuri. Dav.* 若い. *Mos.* 年端もいかない.
— *tómbi. Dav.* 新月.
- Pyéukhte.* (動) こねる. *Amam —*, パンをこねる.
- Pyékhkutu.* (名) スイバ(人の背丈をこえる).
- 5610 *Pyétsika.* (動) 渡る, 川を渡る. *Naj tóntuye —*, 川を渡る.
- Pyetsisi. Mos.* 貝の(属の)名.
- Pyetsíssye.* (形) もろい. *Osóma —*, 華奢な椅子.

Пецъ.

— 251 —

Пимп.

Пецъ, рѣка. Ланг. Юж. Сах.

Пейара, или — *отд.* С. часть морскаго берега омы-
ваемая прибоемъ.

Пеикуту. Лапер. дягиль, коровникъ (растение).

Пеэнека. Гл. разжижать, разводить водою.

Пеэни. Дав. жидкій, жидко.

Пи. С. зерно или ядро (въ ягодѣ).—Кр. Пал. Ланг.
Кам. вода. Гл. тянуть, вытягивать (неводъ съ ры-
бою). Геогр. Шр. рѣка называемая поински
Сіу, по Ольчански Сю.

Пивке. Гл. цапнуть (о медвѣдѣ).

5620. *Пий*, частица для образованія существительныхъ изъ
прилагательныхъ, см. *ку*.

Пишъ. Кр. пушка (у Кунаширцевъ).

Пиду. Геогр. Шм. мысъ къ сѣверу отъ Макутъ-ко-
тапа.

Пиенъ, жиръ. Ланг. Кур. тучность. К.л. Кам.

Пииунъ. Дав. дресва, по Пф. *пиникеу*, самые ма-
ленькіе камни (различаются три сорта), см. *пій-*
кевъ.

Пійкевъ. С. крупный песокъ, хрящъ (на морскомъ
берегу).

Пійо. Прил. немогущій говорить отъ стыдливости,
застѣпчивый.

Пиканкуръ. Кр. собственное мужское имя.

Пика́та, теплый (о вѣтрѣ), сл. Яп.; поински *сунъ-*
трѣра, западный (для Тобучи). Мос. седьмой изъ
двѣнадцати циклическихъ знаковъ.

Пикке. Мос. (ケツヒ), большой камень, обломокъ
скалы.

5630. *Пикъ*. Геогр. Шр. Гиляцкая деревня къ сѣверу отъ
Дуй.

Пилаво. Геогр. Шр. крайняя къ югу Гиляцкая де-
ревня, въ которой много и Айповъ.

Пилво. Геогр. или *пильво*. Шм. рѣка и деревня
(см. *порокотанъ*).

Пиллигтэ. Геогр. мысъ къ югу отъ Дуй. Шм.

Пилпа. Геогр. Гл. долина на дорогѣ отъ Тыми къ
Аркаю.

Пили. Геогр. Шр. рѣка Томо.

- Pyets.* 川. Lang. S. Sakh.
Pyéchara. あるいは— *otà.* (名) 波に洗われる海岸の部分.
Pyeshkutu. Lapyer. アシタバ, シシウド (植物)
Pyeenyeka. (動) 薄める, 水で薄める.
Pyeeni. Dav. 薄い, 薄く.
Pi. (名) 種子あるいは(実の中の)種. — Kl. Pal. Lang. Kam. 水. (動) 引く, 引く
張る(魚の入った網を). (地) Shr.⁽¹¹⁾ アイヌ語でシウ (Siu, Ciy), オリチャ語でシュ
(Syu, Cio) と呼ばれる川.
Pívkye. (動) 引かく, 噛みつく (熊が).
5620 *Pigi.* 形容詞から名詞をつくる小詞, ⇒ *ku.*
Pig. Kr. 大砲 (クナシリの人たちのところで).
Piyedu. (地 Shm) マクン・コタン (Makun-kotan, Макунъ-котанъ) の北方にある岬.
Piyep. 脂肪. Lang. Kur. 太っていること. Kl. Kam.
Piigun. Dav. 礫 (れき), Pf.によると, *pinikyeyu* 「もっとも小さい石 (三種類に区別され
る)」 ⇒ *pikyeyev.*
Pikyeyev. (名) 大粒の砂, 砂礫 (海岸の).
Pijo. (形) 恥ずかしさから話すことができない, 内気な.
Pikankur. Kr. 男性の名.
Pikáta. (風が) 暖かい, 日本語の単語: アイヌ語では *suntryéra* 「西の」 (トブチ (Tobuchi,
Тобучи) にとって). Mos. 十二支の7番目.
Pikkye. Mos. (ビツケ), 大きな石, 崖のかけら.
5630 *Pik.* (地) Shr. ドゥーイ (Duj, Дуй) の北方にあるギリヤークの村.
Pilavo. (地) Shr. 南端のギリヤークの村, アイヌも多い.
Pilyevo. (地) あるいは *pil'yavo.* Shm. 川および村 (⇒ *porokotan*).
Pillyangte. (地) ドゥーイの南方にある岬. Shm.
Pilnga. (地) Gl.⁽¹²⁾ トウイミ (Tumi, Тыми) からアルカイ (Arkaj, Аркай) に行く途中
の谷.
Pimi. (地) Shr. トモ (Tomò, Томò) 川

(11) Шренк のことか?

(12) 何の省略か不明。

Пѣмпо.

— 252 —

Пирѣ-ишама анби.

Пѣмпо. С. Прил. вищій, голышъ, сл. Яп.

Пиникеу. Мос. маленькіе или мельчайшіе камни, хрящъ, гравій.

Пини тара идаку. Дав. по секрету, см. *пинуфпоне*.

Пинне. С. самецъ. Прил. мужескій (син. *о́хкаю*). Мос. самецъ.

5640. — *кинд*, родъ борчовки.

Пинни. Мос. самецъ. Прил. мужескій (о животныхъ).

— *гада*. Дав. кобель. Н: *пинне-сета*.

— *хуцуюкфъ*. Дав. медвѣдь самецъ.

— *цканфъ*. Дав. пѣтухъ.

Пинторо. С. стекло, сл. Яп.; лучше *пинъторо*.

— *итанъки*, рюмка, стаканъ.

— *чаванъ*, стеклянная чашка.

Пинуфпоне (сокр. *пинуфпонъ*), тайкомъ, крадучись.

Пинуфпонъ-итахъ. Гл. шептать, против. *хауко-роритахъ*.

Пикъ-ни. С. дерево въ родѣ тальника.

Пинд. С. родъ озерной ракушки. Лапер. большая перламутровая песчанка (раковина).

Пирай. Дав. уда. Мос. крючокъ на удѣ; удить рыбу (иначе *перай*).

5650. — *якка*. Дав. удить; по Пф. между тѣмъ какъ удятъ.

Пирака. Дав. калоши деревянныя. Мос. деревянные башмаки.

Пирани. Мос. названіе дерева.

Пира́нкай, грестъ, сл. Яп.

Пирд-пирд. Гл. раздвигать, разщипывать (старый канатъ).

Пира́са. Гл. стлать, разстилать. *Сохкара* —, *трусд* —, разостлать цыновку, шкуру.

Пираски. Дав. плоско.

Пира́хка. С. деревянный Японскій башмакъ (во время грязи).

Пирѣ. С. см. *на́ски-пирѣ*. Кл. Сах. рана. Мос. колоть (*stechen*). Дав. рана. Мос. стирать, обтирать.

— *ишама анби*. Дав. цѣлой, по Пф. *пирѣ-ишама-анъ-бе*, вещь, которая неповреждена (отъ *пирѣ*, колоть, повреждать).

- Pím̄po.* (名) (形) 乞食, 乞食暮らしの, 貧乏人, 貧乏な. 日本語の単語.
- Pinikyeyu.* Mos. 小さい, あるいは極めて小さい石 (複数), 砂礫, 砂利.
- Pini tara idaku.* Dav. 内緒で, ⇒ *pinuf̄ponye.*
- Pínnye.* (名) 雄. (形) 男の ((同) *ókhkayu*). Mos. 雄.
- 5640 — *kinà.* ウバガイの一種.
- Pinni.* Mos. 雄. (形) 雄の (動物について).
- *gada.* Dav. 雄犬. N: *pinnye-syeta*
- *khuguyukf.* Dav. 雄の熊.
- *tskapf.* Dav. おんどり.
- Píntoro.* (名) ガラス, 日本語の単語. ; *pín'toro* の方が良い.
- *itán'ki,* ワイングラス, コップ.
- *chavan,* ガラスの茶碗.
- Pinuf̄pónye* (省略形は *pinuf̄pon*), 密かに, こっそりと.
- Pínuf̄pon-itakh.* (動) ささやく, (反) *kháukoroitakh.*
- Pin-ni.* (名) ヤナギ属の木.
- Pipà.* (名) 湖の貝の一種. Lapyer. 大きな螺鈿用のウバガイ.
(貝).
- Piraj.* Dav. 釣竿. Mos. 釣竿についた釣針; 魚を釣る (*pyeraj* とも言う).
- 5650 — *yakka.* Dav. 釣る; Pf.によると, 釣っている間に.
- Piraka.* Dav. 木製のオーバーシューズ. Mos. 木製の靴.
- Pirani.* Mos. 木の名.
- Piránkaj,* 漕ぐ, 日本語の単語.
- Pirà-pirà.* (動) 引き破る, 細かく引き裂く (古い綱を).
- Pirása.* (動) 敷く, 広げる. *Sokhkara* —, *trusà* —, (蓆や毛皮を) 敷き広げる
- Piraski.* Dav. 平らに.
- Pirákhka.* (名) 木製の日本の靴 (ぬかるんだ時の).
- Piri.* (名) ⇒ *náski-piri.* Kl. Sakh. 傷. Mos. 刺す (*stechen*). Dav. 傷. Mos.
洗う, 拭く.
- *ishama anbi.* Dav. 全体の, 丸ごとの, Pf.によると, *piri-ishama-an-byé*, 「損なわれ
ないもの」 (*piri* 「割る, 壊す」から).

Пири-умари.

— 253 —

Пирука-фура.

5660. *Пири-умари*. Дав. равить.

Пириба. Дав. мести, вытереть, тереть. Мос. обтирать, стирать (или *пири*, см. *ба*).

Пирика. Прил. хороший. Нар. хорошо, ладно. Мос. хороший, прекрасный.

— *гуни ку-раму-анз*, я думаю, что это будет хорошо. Мос.

— *корокаки*. Мос. хотя, или когда, — вѣчто — хорошо есть.

— *кусуданз анз ки!* счастливо оставаться! Сив. *пирика на окдй!*

— *на!* Межд. отлично! прекрасно! Мос. это хорошо; быть хорошимъ, мочь быть хорошимъ (см. *а* и *на*).

— *на окдй!* счастливо оставаться!

— *на оманз!* счастливаго пути.

— *но*. Мос. хорошо (нарѣчіе), превосходно.

— *статеа!* ладно! фраза Яп.

Пирикара-кинà. С. трава съ листьями какъ у чеме-рицы (прикладывается къ ранамъ).

Пиркао. Пал. хорошо. *Пиржа*. Фюр. хороший.

Пиро. С. черная морская утка. Геогр. Шм. рѣка и деревня, см. *пирдохъ*.

Пирóро. Гл. конопатить. *Сйнтусь ани* —, конопатить мохомъ (лодку).

5670. *Пирдохъ*. Геогр. Аинско-Японское селеніе въ 119 верстахъ къ югу отъ Кусуная.

Пирѹ. Гл. подтирать (*ѹськуй* —), зачеркнуть, вымарать (неправильно написанное), обтирать.

Пирука. Кл. Сах. здоровый, хороший. Дав. хорошо. Мос. хороший, —о, прекрасный.

— *ва*. Дав. хорошей; добро.

— *гуру*. Дав. добрый. Мос. *Пирука гуру*, хороший или превосходный человекъ.

— *кеутомо*. Дав. правъ добрый.

— *нидоанз*. Дав. погода хорошая.

— *нуу*. Дав. развѣдать.

— *пирука*. Дав. вѣрно, ладно (хорошо — хорошо).

— *фура*. Дав. пріятный запахъ. Мос. благо-вонный.

5660 *Piri-umari*. Dav. 傷つける.

Piriba. Dav. (箒で) 掃く, 拭く, 磨く. Mos. 拭く, 洗う (*piri* とも言う, ⇒ *ba*).

Pirika. (形) 良い. (副) 良く, うまく. Mos. 良い, すばらしい.

— *guni ku-ramu-an*, これは良くなると私は思う. Mos.

— *korokaki*. Mos. (あるものは) 良いのに, (あるものが) 良い時に.

— *kusuàn an ki!* それでは失礼します!, ごきげんよう (去る者が残る者にするあいさつ) (同) *pirika na okäj!*

— *na!* (間) すばらしい! 結構! Mos. これは良い; 良い状態にある, 良い状態でありうる (⇒ *a* および *na*).

— *na okäj!* それでは失礼します!, ごきげんよう

— *na oman!* 道中ご無事で.

— *no*. Mos. 良く (副詞), すばらしく.

— *statyea!* 結構! 日本語の言い回し.

Pirikara-kinà. (名) バイケイソウ属のような葉をもつ草 (傷に貼られる).

Pirkao. Pal. 良く. *Pirka*. Fyur. 良い.

Piro. (名) 黒いウミウシ. (地 Shm) 川および村, ⇒ *piròkh*.

Piróro. (動) すき間を塞ぐ. *Sintus'ani* —, 苔で (舟の) すき間を塞ぐ.

5670 *Piròkh*. (地) クスナイ (Kusunaj, Кусунай) の南方 119 露里にあるアイヌと日本人の混在の村.

Pirù. (動) 拭き取る (*ús'kuj* —), 線を引いて消す, 抹消する (書きそこなったものを), 拭う.

Piruka. Kl. Sakh. 健康な, 良い. Dav. 良く. Mos. 良い, 良く, すばらしい.

— *va*. Dav. 良い⁽¹³⁾; 善良に.

— *guru*. Dav. 善良な. Mos. *Piruka guru*, 良い, あるいは立派な人.

— *kyeutomo*. Dav. 善良な性格.

— *nidoan*. Dav. 良い天気.

— *nunu*. Dav. 探る.

— *piruka*. Dav. その通りだ, 結構 (結構, 結構).

— *fura*. Dav. 良い匂い. Mos. 香ばしい.

(13) 原文では女性単数斜格 (хорошей) で書かれている。

Пирукамбе.

— 254 —

Пйске.

5680. *Пирукамбе*. Дав. благоправіе.
Пируканзанъ. Дав. выздоровѣть.
Пирукано. Дав. отд. нѣтъ. Мос. хорошо, превосходно, отличнымъ манеромъ.
 — *анз*. Дав. въ Нѣм. выздоравливать.
 — *идаку*. Дав. выговорить.
 — *ину!* Дав. послушай!
 — *ирамаинно*. Дав. понятно.
 — *ирингари*. Дав. уговорить.
 — *ичагашино*. Дав. увѣщевать. Н: см. *но*.
 — *кадокару*. Дав. разогнуть, см. *кату-кара* и *пирика*.
 5690. — *кару*. Дав. 1. благодѣяніе. 2. поправить.
 — *огай*. Дав. нажать.
 — *сиру*. Дав. чистить, см. *сиру-сиру*.
 — *шідмоки*. Дав. неплотно.
 — *айговебигири*. Дав. вздумать.
 — *яину*. Дав. придумать, по Пф. отъ *айно*, думать.
Пирукару. Дав. негрязно.
Пиръ. Кл. Кам. рана (rûgh).
Пиряхни. Гл. снимать привязь (съ собаки), спускать съ привязи (*сетà* —).
Писѣ. С. желудокъ. Син. *туйну*, животъ. Син. *іони*; несоб. беременная.
 5700. — *киккири*. С. дѣтская острица (*Oxyuris vermicularis*).
 — *порѣ*. Прил. жадный.
 — *сетà*, беременная сука. Син. *туйну-сетà*.
 — *чарà*. С. пищепроводъ, пищепріемное горло.
 — *чирй*. С. сова. Син. *ѳмсе*.
 — *чубъ*. С. поджелудочная желѣза.
Писй. Гл. спрашивать, расспрашивать, иначе *укд-писй*.
Писибскау. Мос. названіе хищной птицы, живущей на берегу моря.
Писиканта. Мос. вокругъ, кругомъ, въ окружности.
Писиканъ. Мос. вокругъ, кругомъ, окружность, въ окружности.
 5710. *Писита*. Мос. (タヒト), морской берегъ.
Пйске. Гл. считать. С. счетъ.

5680 *Pirukambye.* Dav. 品行方正.

Pirukanzan. Dav. (病気から) 回復する.

Pirukano. Dav. 単独では用いられない単語. Mos. 良く, すばらしく, すばらしいやり方で.

— *an.* Dav. Nem. (病気から) 回復する.

— *idaku.* Dav. 口に出す.

— *inu!* Dav. 聞きなさい!

— *iramaanno.* Dav. 分かった.

— *iringari.* Dav. 説得する.

— *ichagashino.* Dav. 教え諭す. N: ⇒ *no.*

— *kadokaru.* Dav. 伸ばす, ⇒ *katu-kara* および *pirika.*

5690 — *karu.* Dav. 1. 善行. 2. 整える.

— *ogaj.* Dav. 稼ぐ.

— *siru.* Dav. きれいにする. ⇒ *siru-siru.*

— *shíòmoki.* Dav. 粗く, まばらに.

— *yajgovyebigiri.* Dav. 急に思いつく.

— *yainu.* Dav. 思いつく, Pf.によると, *yajno* 「思う」から.

Pirukaru. Dav. 汚くなく.

Pir. Kl. Kam. 傷 (*pŷrh*).

Piryákhni. (動) 鎖をはずす (犬から), 鎖から解き放す (犬を) (*syetá* —).

Pisyè. (名) 胃. (同) *tújnu*, 腹. (同) *góni*; 本来の意味ではないが, 「妊娠した (女性)」.

5700 — *kikkiri.* (名) 小児のぎょう虫 (*Oxyuris vermicularis*).

— *porò.* (形) 貪欲な.

— *syetá,* 妊娠した雌犬. (同) *tújnu-syetá.*

— *charà.* (名) 食道.

— *chiri.* (名) フクロウ. (同) *gúmsye.*

— *chuf.* (名) 膀胱.

Pisi. (動) たずねる, 詳しくたずねる. *ukòpisi* とも言う.

Pisibyekau. Mos. 海岸に住む猛禽の名.

Pisikanta. Mos. まわりに, あたりには, 周囲に.

Pisikan. Mos. まわりに, あたりには; 周囲, 周囲に.

5710 *Pisita.* Mos. (ピシタ), 海岸.

Pískyè. (動) 数える. (名) 計算.

Писдой.

— 255 —

Пишканта.

Писдой. С. 1. бока распластованной рыбы (мягкіе и жирныя у горбуши), см. *иктракисард*. *Чехз* — *писдой*. 2. край (стола), син. *цянусь*; 3. тонкое мѣсто брюха (*чех* —) у рыбы.

— *мимз*. С. мясо съ тонкаго мѣста брюха у рыбы.

Писсе. С. трещина, маленькая язвочка (на кожѣ).

Писсокись. Геогр. Шм. гора къ сѣверу отъ Каспи и Венкотана.

Пись. С. раковинные паразиты (у кита, *хумне* —).

Гл. шипѣть. С. шипѣніе (*пись—хау*); число *разз* (введено Японцами). *Сне* —, *ту* —, *тре* —, *разз*, два, три, см. *пу* и *суй*.

Писькани. Прил. разный.

— *та*, въ сокр. *письканта*, туда и сюда, тамъ и сямъ, вездѣ. *Писькани та паянз*, или *писькани та котанз паянз*, странствовать туда и сюда.

Писькось. С. рыбка въ 1½, и 2 вершка въ устьѣ Тунайчинскаго озера.

Писта. Нар. по направленію къ морю (отъ лѣсу), см. *мѣхта*.

5720. *Письхау*. С. шипѣніе.

Писянта. Нар. у моря, близъ моря.

Питѣ, сокр. *питѣта*.

Питата, въ сокр. *питѣ*. Гл. развязывать, распутывать (*ибмусь—узлы*), отвязать, раскатать, развернуть. *Питата*. Дав. развязать. — я. Дав. развяжи!

Питоромунз. Дав. овощъ, зелень, см. *питуру-мунз*.

Питуру. Прил. свѣжій, свѣженойманый (— *цебз*).

— *цепфз*. Дав. рыба свѣжая.

Пиуци. Мос. (отъ Яп. *fiutsi*, огниво), огнивица (для добыванія огня); высѣкать огонь.

Пифуринай. Геогр. рѣка и Аниско-Японское селеніе въ 40 в. къ западу отъ Карсакова.

Пицз. Ланг. Мат. рѣка.

Пичира. Кл. Сах. поносъ. Дав. 1. поносъ. 2. испражняться, см. *обичири*. *Пичирз*. Кл. Кам. поносъ.

Пишканини. Дав. итакъ и сякъ.

5730. *Пишканта*. Мос. вокругъ, кругомъ.

Pisøj. (名) 1. 下ろした魚の脇腹の肉 (カラフトマスでは柔らかく脂肪が多い), ⇒ *gontrakisarà. Chyekh-pisøj.* 2. 端 (机の), (同) *tsyápus'*; 3. 魚の腹の薄い部分 (*chyekh* —).

— *mim.* (名) 魚の腹の薄いところの肉.

Pissye. (名) ひび割れ, 小さい潰瘍 (皮膚の).

Pissokis. (地 Shm.) カスピ (Каспи, Каспи) およびヴェンコタン (Vyenkotan, Венкотан) の北方の山.

Pis'. (名) 貝の寄生物 (鯨では, *khúmpye* —), (動) しゅーしゅーという音をたてる.
(名) しゅーしゅーいう音 (*pis' — kháu*); 回数の数え方 (日本人によって取り入れられた) *Snye* —, *tu* —, *trye* —, いち, に, さん, ⇒ *pu* および *suj*.

Pis'kani. (形) 異なる.

— *ta.* 省略形は *pis'kanta*, あちらへもこちらへも, あちこちに, いたるところに.

Pis'kani ta payan, あるいは *pis'kani ta kotàn payan*, あちこち旅行する.

Pis'kos'. トウナイチャ (Tunajcha, Тунайча) 湖の河口にいる 1.5-2 ヴェルシヨーク⁽¹⁴⁾ の小さな魚.

Pis'ta. (副) 海の方へ (森から), ⇒ *mákhta*.

5720 *Pis'kháu.* (名) しゅーしゅーいう音

Pisyánta. (副) 海のそばに, 海の近くで.

Pità. *pitáta* の省略形.

Pitata. 省略形は *pità.* (動) 解く, ほどく (*gómpus'* 「結び目」を), ほどく, 広げる, 伸ばす. *Pitata.* Dav. ほどく. — *ya.* Dav. ほどけ!

Pitoromun. Dav. 野菜, 植物, ⇒ *pituru-mun.*

Pituru. (形) 新鮮な, 獲れたての (— *chyeб*).

— *tsyepf.* Dav. 新鮮な魚.

Piutsi. Mos. (日本語の *fiutsi* 「火打ち金」から), 火打ち (火を得るための); 火を打ち出す.

Pifurinaj. (地) カルサコフ (Karsakov, Карсаков) の西方 40 露里にある川およびアイヌと日本人の混住の村

Pits. Lang. Mat. 川.

Pichira. Kl. Sakh. 下痢. Dav. 1. 下痢. 2. 排便する, ⇒ *obichiri.* *Pichir.* Kl. Kam. 下痢.

Pishkanini. Dav. どうにかこうにか.

5730 *Pishkanta.* Mos. 周囲に, あたりに.

(14) 1 ヴェルシヨーク = 4.445 cm

Пишканъ. Мос. вокругъ, кругомъ.

Пишке. Мос. считать, вычислять (ケレヒ°).

— *оа.* Мос. между тѣмъ какъ (или если) считаютъ, см. *оа.*

Пишки. Дав. считать. Мос. (キレヒ°), считать, вычислять.

Піз. въ сокр. *пье.* Прил. жирпый, тучный (*дйну*).

Пий. Геогр. Гл. будто бы Гиляцкое названіе рѣки Сіу.

По. С. дитя, дѣти. 'Охкаю *но*, сынъ. *Махнѡ*, дочь; —дитя. Кл. Сах. (ро), сынъ (роо). Ланг. Юж. Сах. Кл. Сах.—Дав. дитя. Мос. дитя. Мос. и *нѡ*, или *бо*, *бѡ*, частичка для образованія существительныхъ и нарѣчій; при существительныхъ она ставится обыкновенно только въ видѣ прибавки. *Янгараптэ, шіоннока икораки нэ гуру-нѡ нено анна*, будьте здоровы! кажется, что это дѣйствительно есть дядя (ошибка вмѣсто племянникъ) Чрезъ прибавленіе къ адвербіальной частицѣ *но* происходятъ нарѣчія, которыя не отличаются существенно отъ кончающихся на *но*; поставленная вдвойнѣ указываетъ, кажется, на множественное число.—*По-ну кэсѡа аракѡ*, постоянная родовая боль,—ья болп.

— *икѡне (махнску)*, больная родами, неоправившаяся отъ родовъ.

— *кенно*, сжалиться надъ ребенкомъ, заступаться за ребенка, см. *икѣнно*.

— *ну*, раждать (дѣтей), родиться (о дитяти). Спп. *но-корѡ*.

— *окѡйне ну корѡ*, я много народилъ дѣтей.

— *но.* Мос. сыновья (примѣръ множ. числа „черезъ удвоеніе“).

5740. — *пуй.* С. влагалище, маточный рукавъ (сокр. *нѡ-ки-пуй*).

— *сахъ.* Прил. бездѣтный.

— *сірине анъ коро айну*, послѣдникъ, получившій послѣдство человѣкъ.

— *сірине корѡ*, послѣдникъ, получающій послѣдство (хотя бы и чужой, напр. воспитанникъ).

Поги. Дав. скакать.

Pishkan. Mos. まわりに, あたりには.

Pishkye. Mos. 数える, 計算する (ピシケ).

— *va.* Mos. 数えられている間に (もし数えられるなら), ⇒ *va.*

Pishki. Dav. 数える. Mos. (ピシキ), 数える, 計算する.

Pie, 省略形で *n'ye.* (形) 脂肪太りの, 太った (*ájnu*).

Plyj. (地) Gl. シウ (Siu, Ciy) 川のギリヤーク語での名称のようである.

Po. (名) 子供 (単数), 子供 (複数). *Ókhkayu po,* 息子. *Makhpò,* 娘; —子供.

Kl. Sakh. (po), 息子 (poo). Lang. S. Sakh. Kl. Sakh. — Dav. 子供. Mos. 子供.

Mos. *pò* も, *bo* も, *bó* も名詞および副詞をつくる小詞; 名詞とともにには付け加える形でのみ置かれる. *Yangarapte, shionnoka ikoraki ne gurupò nyeno anna,* 身体に気をつけて! 本当におじ (「甥」の間違い) のようだ). さらに, 副詞を派生させる小詞 *no* を付加すると新たな副詞ができる, それは本質的に *no* で終わるものと異ならない; 二重に置かれたものは, 複数を示すようである. — *Po-nu*⁽¹⁵⁾ *kyés'va arakà,* 恒常的な陣痛, 陣痛 (複数).

— *ikónye (makhnyeku),* お産による病人, お産から回復していない女性.

— *kyenno,* 赤ん坊を哀れむ, 赤ん坊を守ってやる, ⇒ *ikyenno*

— *nu,* 産む (子供を), 生まれる (赤ん坊が). (同) *po-korò.*

— *okájnye ku korò,* 私は多くの子を産んだ.

— *po.* Mos. 息子たち (「重複による」複数形の例)

5740 — *puj.* (名) 膾 (*póki-puj* の省略形).

— *sakh.* (形) 子供のない.

— *sírinye an koro ajnu,* 人の遺産を得た相続人.

— *sírinye korò,* 遺産を得る相続人 (たとえ他人であっても, たとえば, 養子).

Pogi. Dav. 跳ぶ.

(15) 小詞 *no* は *nu* となることがある。本辞典の *no* の項を参照。

Погоби.

— 257 —

Помпе.

Погоби. Геогр. Шр. Гиляцкая деревня къ сѣверу отъ Дуй (мѣсто переѣзда на Сахалинъ съ Азіатскаго материка).

Подлонгктэ. Геогр. Шм. мысъ къ югу отъ Дуй.

Пой. 1. Прил. маленький (смягченное *понъ*). Дав. Кл. Сах. мочевой пузырь. 2. сокр. *пойё*, см. *кисара пой*. 3. Мос. выдаблывать, выбирать.

— *пой*. Дав. колупать. Мос. взять горстью, поймавать.

— *сетѧ*. С. щепокъ.

— *сѣнтоко*. С. черная. покрытая лакомъ, Японская кадучечка.

5750. *Пойё*. Гл. копать (*той* —, копать землю), рыть, выкапывать (*ѧнчи* —, выкапывать каменный уголь).

Пойере. Гл. приказывать. *Ку онѧ орова инъ пойере*, мѣѣ приказано отцѣмъ.

Поина. Кр. Пал. камень. *Пойнѧ*, камень. Ланг. Кам. Кур. (*роинѧ*). Кл. Кам.—Мос. камень средней величины.

Поипой. Дав. выдолбить.

Пойнъ. Мос. орудіе для выдаблыванія, отъ *пой*, выдаблывать.

Пойто. Мос. названіе рыбы.

Покѧ. С. стропилы.

Покеси. Мос. черное пятно кожи.

Покѧ. С. жепскій дѣтородный членъ.

— *буи кару*. Дав. растлить.

— *вѣнтѧ*. Гл. лишить невинности, дѣвственности.

5760. — *насѧ*. Гл. лишить дѣвственности, невинности.

— *пуй*. С. влагалище (у женщинъ).

— *се*. С. полъ (у Чепухвайскихъ).

— *цѧпцусъ*. С. большія дѣтородныя губы.

— *закитуйё*. Гл. лишить дѣвственности, невинности.

Пѧкини, или *тише* —, сгѣпа (пѧбы).

Покотомари. Геогр. Шм. бухта и мысъ къ югу отъ Вендвессапа.

Поммацѧ. Кл. Сах. непотребная женщина.—Дав. наложница, по Цф. *понъ-мацѧ*.

— *бу*. Дав. побочный ребенокъ.

Пѧмис. С. нерпечата (перпы *накуй*), см. *амѧсьне* и *понъ-камѧй*; прежде значило: палець.

Pogobi. (地 Shp.) ドゥーイ (Duj, Дуй) の北方にあるギリヤークの村 (アジア大陸からサハリン島へ渡る場所).

Podlongkte. (地 Shm) ドゥーイの南方の岬.

Poj. 1, (形) 小さい (*pon* の軟音化されたもの). Dav. Kl. Sakh. 膀胱. 2. *pojyè* の省略形, ⇒ *kísara poj.* 3. Mos. くり抜く, 選ぶ.

— *poj.* Dav. ほじくる. Mos. 手のひらで受けとる, 捕まえる.

— *syetà.* (名) 子犬.

— *síntoko.* (名) 漆塗りの黒い日本の桶.

5750 *Pojyè.* (動) 掘り返す (*toj* —, 地面を掘り返す), 掘る, 掘り出す (*ánchi* —, 石炭を掘り出す).

Pójyerye. (動) 命令する. *Ku onà orova in' pójyerye,* 私は父に命じられた.

Poina. Kr. Pal. 石. *Pojnà,* 石. Lang. Kam. Kur. (*poinäh*). Kl. Kam. — Mos. 中位の大きさの石.

Poipoj. Dav. くり抜く.

Pojp. Mos. くり抜くための道具, *poj* 「くり抜く」から.

Pojto. Mos. 魚の名.

Pokyè. (名) 桁組み, 小屋組み.

Pokyesi. Mos. 皮膚の黒いしみ.

Poki. (名) 女性の生殖器.

— *bui karu.* Dav. (未成年の女子を) 犯す, 強姦する.

— *vyénte.* (動) 純潔, 処女をうばう.

5760 — *nasà.* (動) 処女, 純潔をうばう.

— *puj.* (名) 膺

— *sye.* (名) 性別 (チェプフナイの (Chyepukhnaj, Чепухнай) 人々のところで)

— *tsyápus'.* (名) 大陰唇.

— *eyakitujiyè.* (動) 処女, 純潔をうばう.

*Pókini,*あるいは *tishye* —, 壁 (百姓家の).

Pokotomari. (地 Shm.) ヴェンドウヴェッサン (Vyendvyessan, Вендвессан) の南方にある湾と岬.

Pommats. Kl. Sakh. 娼婦, いかがわしい女. — Dav. 妾, Pf.によると, *pon-matsi.*

— *bu.* Dav. 私生児.

Pómpye. (名) ワモンアザラシの子 (ワモンアザラシ *pakuji*), ⇒ *amús'pye* および *pon-kamúj*; 以前の意味は「指」.

Помпу.

— 258 —

Пóпо-акп.

5770. *Помпу*. Кл. Кам. дитя.
Пóмунз. С. трава (съ маленькими цвѣточками).
Пóнамусне. С. самый малый дѣтенышъ тюлея *пордхз*, см. *амусне*.
Понва. Пал. М. мало.
Пóтапибъ. Кр. чайки черныя большія; или *пóнга-ниоъ*. Кр. большія морскія чайки.
Пóне. Кл. Кам. рыбье перо (*рõhnё*). *Понé*, кость. Пал. М. Кл. Сах. окончаніе прилагательныхъ. Дав. кость. Мос. кость (отъ Яп. *фоне*).
 — *тункони*. Мос. костныя боли (отъ Яп. *фонс-цукуне*, *фоне-итами*).
Пóни. С. кость, плавникъ (рыбій). Мос. кость, рыба кость (отъ Яп. *фоне*, кость). Ланер. рыба кость или позвоночный столбъ рыбъ, который опаливаютъ и сохраняютъ въ гудахъ.
 — *кайтэ*. С. переломъ (костный).
 — *сабъ*. С. собственное мужское имя.
 — *сирáрапа*, кости осунулись, однѣ кости да кожа. Син. *оа-пóни*.
 5780. — *уне махнò*, младшая дочь (и 2-я и 3-я и т. д.).
 — *уне по*, младшій сынъ, младшее дитя (и 2-е и 3-е и 4-е и т. д.). Син. *варáно*.
 — *чу*. Дав. заюза.
 — *эчикойки*, ревматизмъ, ломота въ костяхъ.
 — *эчирайтэ*, или *понецирáйтэ*, параличъ мышечный съ сильнымъ исхуданіемъ.
 — *ямби*. Дав. ракушка мелкая.
Пóнно. Дав. немного. Ланг. Юж. Сах. малый. Мос. короткое время, немного.
 — *бури*. Дав. приговоръ.
 — *нйяжа*. Нар. немножечко, вѣсколько, сколько-нибудь.
 — *понно*. Дав. уменьшить, повемвожку. Мос. постепенно.
 5790. — *шацз*. Дав. просушить.
 — *шюккайкадоанъ*. Дав. окисать, см. *суфкае*.
 — *якка ишама*. Дав. нима. Мос. совсѣмъ вѣтъ.
Пóно. Нар. мало, немного.
 — *аки*. Дав. братъ третій.

5770 *Pompu*. Kl. Kam. 子供.

Pómun. (名) 草 (小さな花をつける).

Pónamuspye. (名) アザラシ (*poròkh*) のもっとも小さな子, $\Rightarrow$ *amus'pye*.

Ponva. Pal. M. 小さく, ごくわずか.

Póngapif. Kr. 黒くて大きいカモメ (複数); あるいは *pónganiv*. Kr. 大きい海のカモメ (複数).

Pónye. Kl. Kam. 魚の鰭 (*pöhně*). *Ponyé*, 骨. Pal. M. Kl. Sakh. 形容詞の語尾.

Dav. 骨. Mos. 骨 (日本語の *fonye* 「骨」 から).

— *tunkoni*. Mos. 骨の痛み (日本語の *fonye-tsukunye*, *fonye-itami* から).

Póni. (名) 骨, 鰭 (魚の). Mos. 骨, 魚の骨 (日本語の *fonye* 「骨」 から). Lapyer. 魚の骨あるいは脊柱, 大量に焼いて保存される.

— *kájte*. (名) 折れること (骨が)

— *sabà*. (名) 男性の名.

— *sirárapa*, 骨がやせこけた, 骨と皮ばかりだ. (同) *ogà-póni*.

5780 — *únye makhpò*, 下の娘 (2 番目, 3 番目なども).

— *únye po*, 下の息子, 年下の子供 (2 番目, 3 番目, 4 番目なども). (同) *varápo*.

— *chu*. Dav. 棘.

— *echikójki*, リューマチ, 骨の鈍痛.

— *echirajte*, あるいは *ponyechirajte*, ひどくやせ衰えてしまう筋肉の麻痺.

— *yambi*. Dav. 小さな貝.

Pónno. Dav. 少し. Lang. S. Sakh. 小さい. Mos. 短い時間, 少し.

— *huri*. Dav. 小さな丘.

— *niyakhka*. (副) 少し, いくらか, ある程度.

— *ponno*. Dav. 少なくする, ちょっとずつ. Mos. 徐々に.

5790 — *shats*. Dav. 乾かす.

— *shyukkajkadoan*. Dav. 酸っぱくなる, $\Rightarrow$ *sufkaye*.

— *yakka ishama*. Dav. 少しも~ない. Mos. まったく~ない.

Póno. (副) ごくわずか, 少し.

— *aki*. Dav. 3 番目の兄弟.

Поно-аскибицъ.

— 259 —

Понъ-токушишъ.

Поно-аскибицъ. Дав. палецъ, мизинецъ.

— *ава*, не много поджила, не много меньше (о ранѣ).

— *кяне*. Прил. пожилой, съ просьбью.

— *поно*, немножко.

— *поно пирика*, немножко лучше (о болѣзни).

— *тэтаря*. Прил. желтый, бѣловатый.

5800. *Понторгуме*. С. сѣверный китъ (огромный). Син. *синокоруме*.

Понъ. Прил. малый, небольшой.—Ланг. Мат. Юж. Сах.—Дав. маленькой.

— *ашкибицъ*. Дав. мизинецъ.

— *байкару*. Мос. первая часть весны.

— *бе-по*. Мос. бездѣлица, мелочь (отъ *понъ*, малый и *бе*, вещь).

— *бецъ*. Дав. ручей. Мос.

— *ирило*. Ланг. Юж. Сах. мышь. Мос.—Н: букв. малая крыса.

— *камё*, баночка (глиняная, напр. аптечная).

— *камуй*. 1. лѣтній дѣтенышъ нерпы. '*Онневъ-камуй* (рожденный зимою), см. *чуфъ-камуй*.

— *каса*. Мос. маленькая круглая шляпа.

— *комд*. С. маленькій травяной кистецъ.

— *коре*. Мос. беременная.

— *коро*. Мос. беременная, тяжёлая. *Понкору-мекоро*. Мос. беременная женщина.

— *мани*. Мос. жена втораго разряда.

— *мею*. Дав. котенокъ, по Пф. *понъ-неко*.

5810. — *най*. С. рѣчка. Георг. Шм. рѣчка къ сѣверу отъ Макунъ-котана.

— *найпу*. С. ручеекъ.

— *на-кембе*. Мос. (ベンケツナンボ), мизинецъ.

— *найтусь*. С. маленькая деревянная банка, см. *найтусь*.

— *нирась*. С. отщенокъ.

— *не*. Мос. палецъ, діалектъ Сахалина.

— *руи*. Мос. малый.

— *сико-кембе*. Мос. перстневоу палецъ.

— *табаръ*. С. маленькій кошелекъ изъ цыповки.

— *таихи*. С. березка, березовый сланецъ (*betula* *пана*).

— *токушишъ*. Мос. (イシクソンボ), названіе рыбы, буквально: маленькая семга.

Póno-askibits. Dav. 指, 小指.

— *gava*, 少し治った, 少し小さくなった (傷について)

— *kgyánye*, (形) 年配の, 白髪頭の.

— *pono*, 少し.

— *pono pirika*, 少し良い (病気について).

— *tétara*, (形) 黄色い, 白っぽい.

5800 *Pontorgúmpye.* (名) 北の鯨 (巨大な). (同) *sinokorúmpye.*

Pon. (形) 小さい, 大きくない. — Lang. Mat. S. Sakh. — Dav. 小さい.

— *ashkibits.* Dav. 小指.

— *bajkaru.* Mos. 春の初めの部分.

— *bye-po.* Mos. 些細な事, つまらない事 (*pon* 「小さい」 および *bye* 「もの」 から).

— *byets.* Dav. 小川. Mos.

— *irimo.* Lang. S. Sakh. ネズミ Mos.— N: 字義通りは, 小さいクマネズミ.

— *kamyè*, 壺 (粘土製の, たとえば, 薬用の)

— *kamùj.* 1. ワモンアザラシの夏に生まれた子. *Ónnyev-kamùj* (冬に生まれた子).
⇒ *chuf-kamùj.*

— *kasa.* Mos. 小さな丸い帽子.

— *komò.* (名) 草で作った小さな刻み煙草入れ.

— *korye.* Mos. 妊娠した.

— *koro.* Mos. 妊娠した, 身重の. *ponkoro-myenoko.* Mos. 妊婦.

— *matsi.* Mos. 妾

— *myego.* Dav. 子猫, Pf によると, *pon-neko.*

5810 — *náj.* (名) 小川. (地 Shm) マクン・コタン (*Makun-kotan, Макунь-котань*) の北方にある小川.

— *nájpu.* (名) 流れ.

— *na-kkyembye.* Mos. (ボンナツケンベ), 小指.

— *niátus'.* (名) 小さい木製の容器, ⇒ *niátus'*

— *níras'.* (名) かけら.

— *pe.* 指, サハリンの方言.

— *rui.* Mos. 小さい.

— *siko-kyembye.* Mos. 手の指.

— *tabarà.* (名) 蓆 (むしろ) で作った小さい財布.

— *tákhni.* (名) 白樺の若木, 白樺の屋根葺き材 (*betula nana*).

— *tokushish.* Mos. (ポントクシシ), 魚の名, 字義通りは: 小さいサーモン.

Понъ-хацко ундши. — 260 —

Порд.

- Понъ-хацко ундши.* Дав. искра (фраза искусственная).
 — *хекацци.* С. ребенокъ, малютка.
 5820. — *ценъ.* Мос. (ブ[°]セ[°]ン[°]ボ[°]), сардель, анчоусъ, бук-
 вально: маленькая рыба.
 — *ципу.* Мос. лодка, чёлнъ.
 — *цыби.* Дав. лодка.
 — *чангинъ.* Дав. унтеръ-офицеръ.
 — *чо.* Мос. (ヨ[°]テ[°]ン[°]ボ[°]), дѣти.
 — *чуфъ.* молодой мѣсяцъ.
 — *шеда.* Дав. собачка, см. *понъ-сета*, на Сахали-
 нѣ *пой-сета*.
 — *шиутте.* Мос. (テ[°]ツ[°]ユ[°]シ[°]ン[°]ボ[°]), молодой бобръ.
 — *эбокасъ (эпокасъ).* Прил. средней длины. *Ка* —.
 — *юку.* Мос. лань, оленья самка.
Понъ смягченное *понъ*.
 — *анфту.* Дав. дождь маленький.
 — *урино.* Дав. мышъ.
 — *чуфъ.* молодой мѣсяцъ. Син. *асисъ-чуфъ*.
 — *шеда.* Дав. щенокъ.
Поо. Дав. сынъ, см. *по* и *ю*.
 5830. *Поонъ.* Кл. Кам. кость (рōōhi).
Пѣнай. Мос. трубка, дудка (eine Pfeife).
Попенувокъ. Кл. Кам. потъ.
Попетуку. Мос. печень.
Попійка, или *попійке.* Гл. кипѣть. —! *попійке!* ки-
 пить! кипятить! кипятить. *Вахка* —, кипятить воду.
Пѣпири. С. сивучата.
Попке-кина. Мос. названіе растенія.
Попоръ. Кл. Кам. водяной пузырь (рōhrōr).
Попу амби. Дав. кипятокъ. *Попу-анъ-бе.* Мос. кипя-
 щая вода.
Понъ или *бонъ.* Мос. кипѣть (о водѣ), вариться, вол-
 новаться.
 5840. *Понъ-ке.* Мос. см. *шири*, тёплый, теплота, жаръ (ина-
 че *бонке*, ケ[°]ブ[°]ボ[°]).
Пѣреривъ. С. рябчикъ.
Пѣриа-кинд. С. трава съ бѣловатыми листьями (не-
 съѣдобна).
Порд. Прил. большой. — *макіри*, см. *инасаку*. — Кл.
 Кам. Ланг. Мат. Юж. Сах — Дав. большая, гово-
 ря о вещахъ. Мос. большой.

- Pon-khatsko undshi.* Dav. 火花 (不自然な言い回し).
 — *khyekatstsi.* (名) 子供, 赤ん坊.
 5820 — *tsyep.* Mos. (ポンゼプ⁽¹⁶⁾), イワシ, アンチョビー, 字義通りは: 小魚.
 — *tsipu.* Mos. 舟, 丸木舟.
 — *tsybi.* Dav. 舟.
 — *changin.* Dav. 下仕官.
 — *cho.* Mos. (ボンチヨ), 子供たち.
 — *chuf.* 新月.
 — *shyeda.* Dav. 小さな犬, ⇒ *pon-syeta*, サハリン島では *poj-syeta*.
 — *shiuttye.* Mos. (ボンシュツテ), 若いビーバー.
 — *ébokas' (epokas').* (形) 中くらいの長さの. *Ka* —.
 — *yuku.* Mos. 雌のダマシカ, 雌ジカ.
Pon' 軟音化した *pon*.
 — *apftu.* Dav. 小雨.
 — *irimo.* Dav. ネズミ.
 — *chuf.* 新月. (同) *asis'-chuf*.
 — *shyeda.* Dav. 子犬.
Poo. Dav. 息子, ⇒ *po* および *go*.
 5830 *Poon.* Kl. Kam. 骨 (pöðhn).
Pópaj. Mos. パイプ, 笛 (eine Pfeife).
Popyenuvok. Kl. Kam. 汗.
Popyetuku. Mos. 肝臓.
Popijka, あるいは *popijkye.* (動) 沸騰する, —! *popijkye!* 沸いた! 沸いた! 沸かす.
Vakhka —, 湯を沸かす.
Pópiri. (名) トドの子.
Popkye-kina. Mos. 植物の名.
Popor. Kl. Kam. 水の泡 (pöhpör).
Popu ambi. Dav. 熱湯, *Popu-an-bye.* Mos. 煮えたぎっている湯.
Pop あるいは *bop.* Mos. 沸騰する (湯が^s), 煮える, 波立つ.
 5840 *Pop-kye.* Mos. ⇒ *shiri*, 暖かい, 暖かさ, 暑さ (熱) (*bopkye* 「ボプケ⁽¹⁷⁾」とも言う).
Póryeriv. (名) エゾライチョウ.
Pópia-kinà. (名) 白っぽい葉をもつ草 (非食用).
Porò. (形) 大きい. — *makíri*, ⇒ *inásaku*. — Kl. Kam. Lang. Mat. S. Sakh. — Dav.
 物が^s大きい. Mos. 大きい.

(16) 原文のまま。

(17) 原文のまま。

Порд-айно.

— 261 —

Порондо-бури

Порд-айно. Дав. великанъ. Мос.

— *амби.* Дав. большой.

— *анъ томáри.* Геогр. Яп.-Аия. сел. въ 2½ верстахъ къ востоку отъ Карсакова.

— *апфту.* Дав. дождь большой. *Поро-анто.* Мос. ливень, проливной дождь.

— *аскибицъ.* Кл. Сах. большой палець. Дав. палець большой. Мос. (ツベキアロポ) *поро-аскибицъ*, большой палець (руки).

— *гани.* Дав. слишкомъ.

5850. — *енду.* Геогр. Шм. мысъ къ югу отъ Наясси.

— *кашиу.* Мос. дѣйствительно (сущій) большой, см. *кашиу* (ユカロポ).

— *котанъ.* Геогр. Шм. см. *Пилево*, Аинская деревня къ югу отъ Китаузи.

— *кусо.* Прил. рабой, сл. Яп.

— *куту.* С. медвѣжій корень (только стержень); трава выше человѣческаго роста съ огромнымъ зонтичнымъ цвѣткомъ (*Angelophyllum ursinum* Burg.) Гл.

— *мукканини.* Дав. дубина. Н: см. *муккане-ни*.

— *мусиръ.* Кр. Геогр. второй Курильскій островъ (*Поромусиръ*).

— *най.* Геогр. 1. рѣка Сю называется на картахъ неправильно *Боронай* или *Поронай*, т. е. большая рѣка. 2. рѣка въ 20 верстахъ къ югу отъ Манунъ съ Аинскимъ селеніемъ.

— *найбо.* С. Геогр. Аинское сел. въ 20 верстахъ къ югу отъ Манунъ при рѣкѣ Поронай.

— *найнó.* Геогр. Бр. или — *найнó*, Аинско-Яп. сел. въ 46 верстахъ къ западу отъ п. Карсакова. Шм. рѣчка къ югу отъ Эбиси.

— *ни.* С. гробъ.

5860 — *ино.* Дав. болѣе. Мос. большой, въ большомъ распространеніи (служить къ образованію множественнаго числа), много, очнь, въ высокой степени.

— *айно оай.* Дав. люди.

— *бопфъ.* Дав. вскипѣть.

— *бури.* Дав. сонка.

- Porò-ajno.* Dav. 巨人. Mos.
- *ambi.* Dav. 大きい.
- *an tomári.* (地) カルサコフ (Karsakov, Карсаков) の東方 2.5 露里の日本人とアイヌの混住の村.
- *apftu.* Dav. 大雨. *Poro-apto.* Mos. 豪雨, 土砂降り.
- *askibits.* Kl. Sakh. 親指. Dav. 大きい指, 親指, Mos. (ポロアシキベツ) *poro-askibyets,* 親指 (手の).
- *gani.* Dav. あまりに.
- 5850 — *yendu.* (地 Shm) ナヤッシ (Nayassi, Наясси) の南方にある岬.
- *kashiu.* Mos. 本当に (正真正銘の) 大きい, ⇒ *kashiu* (ポロカシユ).
- *kotan.* (地 Shm) ⇒ *Pilyevo,* クタウジ (Ktauzi, Ктаузи) の南方にあるアイヌの村.
- *kuso.* (形) あばたのある, 日本語の単語.
- *kutu.* 熊の根 (芯だけ); 大きな傘状の花をつける人の背丈をこえる草 (Angelophyllum ursinum Rupr 「エゾニユウ」) Gl.
- *mukkanini.* Dav. 棍棒. N: ⇒ *muvkanje-ni*
- *musir.* Kr. (地) 2 番目のクリルの島 (*Póromusir*).
- *naj.* (地) 1. シュ (Syu, Сю) 川は, 地図で誤って *Boronaj* あるいは *Poronaj* (つまり「大きい川」と呼ばれている, . 2. アイヌの村のあるマヌヤ (Мануя, Мануя) の南方 20 露里にある川.
- *nájbo.* (名) (地) ポロナイ (Poronaj, Поронай) 川付近のマヌヤ (Мануя, Мануя) の南方 20 露里にあるアイヌの村.
- *nájpo.* (地) Br. あるいは— *nájpu,* カルサコフ (Karsakov, Карсаков) 哨所の西方 46 露里にあるアイヌと日本人の混住の村. Shm. エビシ (Ebisi, Эбиси) の南方にある小川.
- *'ni.* (名) 棺.
- 5860 — *nno.* Dav. より多く. Mos. 大きい, 広く行き渡った (複数形をつくるはたらきをする), 多くの, とても, 高度に
- *ajno ogaj.* Dav. 人々.
- *bopf.* Dav. 沸騰する.
- *huri.* Dav. 火山.

Поронно-игува.

— 262 —

Порого.

- Поронно - игува.* Дав. полно, довольно, въ Нѣм. *та-бакка, поронно игува.*
- *иронни.* Дав. толще. Пф. очень толстый.
- *итаки.* Дав. увеличить. Н: по Пф. много говорить.
- *куша.* Дав. перегрузить.
- *мунашино.* Дав. ранѣе. Пф. *поронно мунашино,* очень рано.
- *пирука.* Дав. лучше. Пф. очень хорошо.
5870. — *рива.* Дав. очень высоко, см. *ва*; по Пф. между тѣмъ какъ нѣчто высоко есть.
- *цыроннонъ.* Дав. звѣри.
- *шомаки понно шомаки.* Дав. въ пору, въ пропорцію, см. *сомо.*
- *эбиуру.* Дав. обжора.
- *эбири.* Дав. закормить, фр. искаж. *пороно ипере.*
- *но.* Нар. много. *Па пороно анъ,* много дыму.
- *нѣбури.* Геогр. букв. большая гора; находится въ среднемъ Южно-Сахалинскомъ хребтѣ недалеко отъ Кусункотана; на ея вершинѣ большое озеро.
- *нуфъ.* Геогр. Гл. селеніе на р. Найбучи.
- *нъ арака,* или *нѣркено арака,* сильная болѣзнь. Чивоканке слово *поронъ* отвергаетъ и говоритъ *порд-аракъ.*
- *нетѣнъ котанъ.* Геогр. Аннское село, теперь не существующее, при рѣчкѣ Поронехнай, на мѣстѣ нынѣшняго п. Муравьевскаго, въ 52 верстахъ къ востоку отъ п. Карсакова.
- *нехнай.* Геогр. см. *поронетунъ котанъ.*
- *рейра.* Мос. буря (буквально: большой вѣтеръ)
- *рера.* Дав. вѣтеръ большой, буря.
5880. — *рубесъно.* Геогр. С. большой ручей, впадающій въ Кусунай.
- *тауро.* Геогр. Шм. озеро къ югу отъ Наясси.
- *томари.* Геогр. Аннс.-Яп. селеніе въ 101 верстѣ къ югу отъ Кусунай. Шм. 1. бухта къ югу отъ Ктаузи. 2. бухта къ югу отъ Венгвесапа.
- Порого.* Пал. велико. *Порогъ,* большой. Кр. (*нѣрогъ*). Ланг. Кам.

- Poronno-iguva.* Dav. 十分に, かなり, Nem. *tabakka, poronno iguva.*
 — *ironni.* Dav. より太い (厚い). Pf. とても太い (厚い)
 — *itaki.* Dav. 増大する. N: Pf. によると, 多く話す.
 — *kusha.* Dav. 積み換える.
 — *munashino.* Dav. より早く. Pf. *poronno tunashino,* とても早く.
 — *piruka.* Dav. より良い. Pf. とても良い.
 5870 — *riiva.* Dav. とても高く, ⇒ *va*; Pf. によると, ある物がとても高いところにあるのに.
 — *tsyronnop.* Dav. 獣 (複数).
 — *shomaki ponno shomaki.* Dav. ちょうどよい時に, 釣り合って, ⇒ *somo.*
 — *ebiguru.* Dav. 大食漢.
 — *ebiri.* Dav. 食べさせる, Fr.⁽¹⁸⁾ *porono ipyerye* の歪められた言い回し.
 — *no.* (副) たくさん. *Pa porono an,* 多くの煙.
 — *nūburi.* (地) 字義通りは, 大きな山; クスンコタン (Kusunkotan, Кусункотанъ) に近い南サハリン山脈の中程にある; その頂上に大きな湖がある.
 — *nuf.* (地) Gl. ナイブチ (Najbuchī, Найбучи) 川沿いの村.
 — *n arakà, yúfkyeno arakà* とも言う, 重い病氣. チヴォカンケ (Chivokankye, Чивоканке) は *poron* という語を排して, *porò-arakà* という.
 — *pyetūn kotan.* (地) カルサコフ (Karsakov, Карсаков) 哨所の東方 52 露里にある現在のムラヴィヨフ (Murav'yov, Муравьёв) 哨所の地で, ポロペフナイ (Poropyekhnaj, Поропехнай) 川付近の, 今はないアイヌの村.
 — *pyekhnaj.* (地) ⇒ *poropyetun-kotān.*
 — *ryejra.* Mos. 嵐 (字義通りは: 大風).
 — *ryera.* Dav. 大きな風, 嵐.
 5880 — *rubyés'po.* (地) クスナイ (Kusunaj, Кусунай) に注ぐ大きめの小川
 — *tauro.* (地 Shm) ナヤッシ (Nayassi, Наясси) の南方にある湖.
 — *tomari.* (地) クスナイ (Kusunaj, Кусунай) の南方 101 露里にあるアイヌと日本人の混住の村. Shm. 1. クタウジ (Ktauzi, Ктаузи) の南方にある湾. 2. ヴェンドゥヴェサン (Vyendvyesan, Вендвесан) の南方にある湾.
Porogo. Pal. 偉大に, 大きく. *Porogò,* 大きい. Kr. (*porogo*). Lang. Kam.

(18) 何の省略か不明。

Порока-дерекє.

— 263 —

Псикутъ.

Порока-дерекє. Мос. морской ракъ.

Пордхъ. С. особенная порода тюленей.

Портакару. Дав. затворить.

Пору. Кл. Кам. пещера (Höhle), яма (rōghh).

Поругуръ. Кл. Кам. возрастъ, старость.

Посд, сквозь; сквозной; сквозить. *Трера* —, вѣтеръ сквозить.

5890. — *инкара*, или *опосо инкара*, смотрѣть сквозь (пальцы).

— *ре* или — *ры.* Дав. проткнуть. *Посори.* Мос. умерщвлять.

— *трера*, сквозной вѣтеръ

Пось С. холстъ, даба, холстина. Прил. холщевый.

— *ка*, нитка холщевая.

— *куча*, палатка.

— *трукумъ*, тряпка, лоскутъ.

— *чичай*, тряпка.

Посякъ гуру. Дав. бездѣтный, см. *посахъ* (Пф. *по-ша-ку-гуру*).

Потанъ. С. пуговица, сл. Яп.

Посурайи. Дав. потъ. *Посурайи*, потъ. Кл. Сах. по Пф. за *бону-райке*, отъ *бону*, кипѣть и *райке*, умерщвлять.

— *чедокфъ.* Дав. потливый, по Пф. *бону-райке четуку*, потъ производить.

Похке, горячій,—о, жаркій,—о. — *тише*, жаркая изба.

5900 *Похко.* С. кукушка.

Похна. Прил. нижній.

— *котанъ*, или — *сирй.* С. посмертное жилище Айновъ; ихъ рай и адъ.

— *цанусъ*, нижняя губа.

Похис. С. потъ, см. *нупохнетъ*.

Похтэ. Гл. кипятить. *Туйно* —, долго кипятить.

Похъ. Гл. кипѣть. *Су* —, котелъ кипить. Пт. мошка.

Почи. Гл. раздавить, расплющить (коробочку спичекъ).

По-шаку-гуру. Мос. бездѣтный человѣкъ.

Псе. Кр. Пал. брюхо. Гл. Кам. пузырь, желудокъ.

Псеянчингычу (*псеянчингычу*). Кр. пузырь.

Пси. Дав. пузырь въ желудкѣ.

Псикутъ. Кл. Кам. гортанъ.

- Poroka-dyeryekye.* Mos. エビ.
Poròkh. (名) 特別な種類のアザラシ.
Portakaru. Dav. 閉める.
Poru. Kl. Kam. 洞穴 (Höhle), 穴 (pörüh)
Porugur. Kl. Kam. 年齢, 老齡.
Posò, ~を通して; 通りぬけていく: 風が入る. *Tryera* —, 風が入る.
5890 — *ínkara*, あるいは *opóso ínkara*, (指の間を) 通して見る (見て見ぬふりをする)
— *rye* あるいは — *ry.* Dav. 突き刺す. *Posori.* Mos. 殺す.
— *tryera*, すきま風.
Pos'. (名) 麻布, 中国産綿布, カンバス. (形) 麻布の.
— *ka*, 麻糸.
— *kuchà*, 天幕.
— *trukum*, 布切れ, 切れ端.
— *chichàj*, 布切れ.
Posyak guru. Dav. 子供のいない, ⇒ *posakh* (Pf. *po-sha-ku-guru*).
Potan. (名) ボタン, 日本語の単語.
Pofurajgi. Dav. 汗. *Pofurajgi*, 汗. Kl. Sakh. Pf.によると, *bopu-rajkye* (*bopu* 「沸き立つ, 沸騰する」と *rajkye* 「殺す, 抑える」から.) の代わりの表現
— *gyedokf.* Dav. よく汗をかく, Pf.によると, *bopurajkye gyetuku*, 汗を出す.
Pókhkye, 熱い, 熱く, 暑い, 暑く. — *tishyè*, 暑い百姓家.
5900 *Pókhko.* (名) カッコウ.
Pókhna. (形) 下方の.
— *kotàn*, あるいは — *siri.* (名) アイヌの死後の住処; 彼らの天国と地獄.
— *tsyápus'*, 下唇.
Pókhpye. (名) 汗, ⇒ *nupókhnyet.*
Pókhte. (動) 煮立てる. *Tujno* —, 長く煮立てる.
Pokh. (動) 沸騰する. *Su* —, 釜が煮立っている. Pt. ブヨ.
Póchi. (動) 押しつぶす, つぶす (マッチ箱を).
Po-shaku-guru. Mos. 子供のいない人.
Psyè. Kr. Pal. 腹. Kl. Kam. 囊, 胃.
Psyéyachingychu (*psyeyachingychu*). Kr. 囊.
Psi. Dav. 胃の囊.
Pcikut. Kl. Kam. 喉頭.

Пу.

— 264 —

Пу́нки-кара.

5910. *Пу.* С. Анпскій амбаръ для юколы (на четырехъ столбикахъ); число разъ (введено Японцами): *сне* —, *ту* —, *тре* —, одинъ разъ, два раза, три раза; поанпски *суй* (разъ); магазинъ. Мос. *пѹ*, запасной магазинъ (по Яп. *ка-фу* или *фу*, взято съ Китайскаго).

— *ашинъ миного*. Дав. родильница.

— *го*. Лапер. хижина или домъ.

— *гуша*. Дав. черемша (на Мичмаѣ).

Пуда. Кл. Сах. кровля. Дав. Мос. крышка.

Пуѹ. С. дыра, каналъ, проходъ. Мос. отверстие, дыра (иначе *буй*).

— *ге*, дыра въ топорѣ (для топорница).

— *йѹхке*. С. доски для закрыванія отверстія въ крышѣ юртъ.

— *пирика кемъ* (или *оѹнтѹе пирика кемъ*), иглы съ большимъ ушкомъ.

Пуѹяра. С. окно:

5920. — *кани*, стекло.

— *тарѹлки*. С. оконная занавѣска.

Пука. Мос. сѣверъ.

Пуки. С. мѣхъ. *Ита* —, мѣхи для раздуванія огня.

Пукуру. С. свертокъ, чехолъ (*тэхно* —, ружейный чехолъ).

— *кара*. Гл. завернуть, свернуть, сдѣлать свертокъ.

Пукуса. Мос. названіе растенія.

Пу́ма. С. расплата, плата.

— *кѹнтэхемака*, заплатилъ, расплатился.

Пу́матъ. Кр. дѣвочка. Пал. дѣвица.

5930. *Пумма аттива идунъ*. Дав. напать, по Пф. могло бы быть: *бунма атте-ва итунъ*, когда рисъ принесенъ его отнять.

Пу́мту. Кр. отрокъ. Пал. дитя.

Пу́ни. Кл. Кам. принимать.

Пунѹ. Гл. поднимать. *Гѹмнахъ пунъ сири-катъ орова* (или *гѹроох орови*) *пунѹ заськаѹ хетанеа?* сколько пудовъ ты можешь поднять съ полу?

Пу́нки. С. часовой, стража. *Пу* —, часовой у магазина.

— *кара*. Гл. стоять на часахъ, сторожить.

- 5910 *Pu*. (名) アイヌが魚を干すために使った納屋(4本の小さな柱の上に立つ); 回数の数え方(日本人によって導入された): *snye* 一, *tu* 一, *trye* 一, 1回, 2回, 3回; アイヌ語で *suj* (回); 倉庫. Mos. *pú*, 貯蔵所(日本語で *ka-fu* あるいは *fu*, 中国語からの借用).
- *ashin minogo*. Dav. 出産したばかりの女性.
- *go*. Lapyer. 百姓家あるいは家.
- *gusha*. Dav. ラムソン(ミチマイ (Michmaj, Мичмай) 島で).
- Puda*. Kl. Sakh. 屋根. Dav. Mos. ふた.
- Puj*. (名) 穴, 孔, 管. Mos. 割れ目, 穴 (*buj* とも言う).
- *gye*, 斧の穴(斧の柄のための).
- *jókhkye*. (名) ユルタ(家)の屋根の割れ目をふさぐ板.
- *pirika kyem* (あるいは *ogóntoye pírika kyem*), 大きな針穴のついた針.
- Pújyara*. (名) 窓.
- 5920 — *káni*, ガラス.
- *tarákhki*. (名) 窓のカーテン.
- Puka*. Mos. 北.
- Puki*. (名) 毛皮. *Ita* 一, ふいご.
- Púkuru*. (名) 包み, 覆い (*tekhpo* 一, 銃の覆い).
- *karà*. (動) 包む, 巻く, 束をつくる.
- Pukusa*. Mos. 植物の名.
- Púma*. (名) 支払い, 賃金.
- *kóntekhyemaka*, 支払った, 勘定を済ませた.
- Púmat*. Kr. 少女. Pal. 乙女.
- 5930 *Pumma attiva idun*. Dav. 雇う, Pf.によると, おそらく *bunma attye-va itun*, 彼を離乳させるために米が持ってこられたときに.
- Púmpu*. Kr. 少年. Pal. 子供.
- Púni*. Kl. Kam. 受け取る.
- Puni*. (動) 持ち上げる. *Gímpakh put' siri-kat orova* (あるいは *gorokh orova*) *puni eas'kaj khyetanyea?* お前は何ブード持ち上げられるか?
- Púnki*. (名) 番人, 歩哨. *Pu* 一, 倉庫の番人.
- *karà*. (動) 歩哨に立つ, 番をする.

Пури.

— 265 —

Пши.

Пури. С. обращеніе (съ людьми), правъ, обычай; см. *айну пури*.

— *венъ*. Прил. буйный, дурной въ обращеніи съ людьми.

— *тирика*. Прил. хорошій въ обращеніи съ людьми.

Пурукесаъ. Гл. играетъ, прибыла (о рѣкѣ послѣ дождя).

5940. *Пуса*, множ. *пусаа*, ушки у *треутумбе*, по краю унизанныя бисеромъ, уши (у шапки—*иаска пусаа*).

Пусъ. Гл. проткнуть (насквозь), сверлить (дыру), просверлить. Мос. бамбуковая палка въ тафтяной трубѣ.

Пустьэ. С. легкое, легкія.

Пусъ. Кл. Кам. колчанъ, туль (pûhs).

Пусьака. С. крышка надъ дырою въ рукавицѣ между *матумери* и *труе-мумне*.

Пута. С. крышка, крышка, свинья. Мос. крышка (отъ Яп. *фута*, крышка); иначе *пуда*.

— *иъ*. С. крышка (сундука).

— *камуре*, закрыть крышкою.

— *путъ*. Прил. окладистый.

— *путъ тэх корд айну*, человекъ съ окладистой борою.

Путокесъ. С. промежность.

5950. *Путь*. С. пудъ.

Пуу. Дав. 1. апбаръ. 2. кладовая. „Два у вмѣстѣ означаетъ такой выговоръ, который ближе всего къ *уу*, по совершенно написать его нельзя“.

Пуфъ-сисъ, см. *эпусисъ*.

Пуюръ. Кр. дверь.

Пуяра. С. окно. *Пуяри*. Дав. окошко.

Пфта. Кл. Сах. кровля. Дав. крышка. Н: см. *пута*.

Пшамаръ. Геогр. Шр. гора къ сѣверу отъ рѣки То-мъ внутри сѣвернаго Сахалина, „и лѣтомъ покрыва-тая снѣгомъ“, по Яп. *сакъ*.

Пши. Кл. Сах. желудокъ. Дав. желудокъ, см. *писе*.

- Púri.* (名) 態度 (人に対する), 性格, 習慣, 癖; ⇒ *ájnu púri*
— *vyen.* (形) 乱暴な, 人に対する態度が乱暴な.
— *epírika.* (形) 人に対する態度が良い.
Purukyesàn. (動) 波立っている, 増水した (雨後の川について).
5940 *Pusà,* 複数形は *pusagà, tryegutúmbye* 「襟巻, 革製の首飾り」の総 (ふさ), 縁にそって
ビーズが縫い付けられた総 (帽子には, *gákhka pusagà*)
Pusi. (動) 突き刺す (貫いて), 開ける (穴を), くり抜く. Mos. タフタ製の管の中の
竹の棒.
Púste. (名) 肺 (単数), 肺 (複数).
Pus. Kl. Kam. 矢筒, 箆 (えびら) (*pūhs*).
Pus'káka. (名) *matúmyeri* (4本の指のための部分) と *truyè-múmpye* (親指のための部
分) の間のミトンの穴を覆うもの.
Putà. (名) ふた, 覆い, 豚. Mos. ふた (日本語の単語 *futa* 「ふた」から); *puda* と
も言う.
— *gà.* (名) ふた (長持の).
— *kamúrye,* ふたをする.
— *putà.* (形) (あごひげが^s) 幅広い.
— *putà tekh korò ájnu,* 幅の広いひげ (顎と頬の) の人.
Putokyes'. (名) 間隔.
5950 *Put'.* (名) プード⁽¹⁹⁾.
Puu. Dav. 1. 納屋. 2. 物置. 「二つ並べた *u* は *uu* に最も近い発音をすることを
意味するが, 実際のこの音を完全に書き表すことは不可能である」.
Puf-sis', ⇒ *épusis'.*
Púyur. Kr. 扉.
Púyara. (名) 窓. *Puyari.* Dav. 小窓.
Pfta. Kl. Sakh. 屋根. Dav. ふた. N: ⇒ *puta.*
Pshamgar. (地 Shm) 北サハリンの内陸部のトモ (Tomò, TOMò) 川の北方にある山, 「夏
でも雪に覆われている」, 日本語で *vakaz.*
Pshi. Kl. Sakh. 胃. Dav. 胃, ⇒ *pisye.*

⁽¹⁹⁾ ロシアの重さの旧単位。1 プード = 16.38 kg

Рай

— 266 —

Рай-курацшокфъ.

Р.

Р. СЕМНАДЦАТАЯ БУКВА АНДСКОЙ АЗБУКИ.

Ра, см. *трапу*. Мос. (*ро, ру, ре, ри*) частичка выражающая на концѣ основной формы глагола *transitivum* и употребляемая для образования почетныхъ глаголовъ; преимущественно же служить къ означенію повелительнаго и съ нимъ тождественнаго *potentialis*: соединенная съ словами адъективальнаго или адвербіальнаго смысла она усиливаетъ или измѣняетъ ихъ значеніе, иногда превращая ихъ въ глаголъ; усиливаетъ значеніе существительныхъ. С. стержень (растеній), стволъ растеній (это слово прибавляется къ названію цвѣтка или корня).

Рабиши. Мос. названіе раковины.

Рабушини. Мос. названіе дерева.

Рагаанъ. Дав. выгода. Мос. *рагаанъ* или *ракаанъ*, польза, выгода, барышъ, выигрышъ.

Рагоцуне-анъ. Пф. много. Мос. многій, разнообразный.

5960. *Рай*. К.л. Сах. смерть; умирать, см. *трай*. Дав. мертвый; умереть; смерть. Мос. умирать.

— *ги*. Мос. убивать, иначе *райке*. *Раиш*. Дав. уморить; убивство.

— *и-якка*. Дав. убить.

— *ишти*. Дав. скупой.

— *гуру*. Мос. мертвый. *Райгуру*. Дав. покойникъ.

— *гуру корацъ*. Мос. скверный, гнусный. *Рай гуру курацъ* Дав мерзкой.

— *гуру тои тому омари*. Дав. погребсти человека.

— *гуру шюи*. Дав могила, кладбище.

— *ки*. Г.л. жаждать. *Вакка* —, жаждать воды.

— *киви*. Дав. трупъ, по Пф. *рай геуэ* мертвый видъ.

5970. — *курацъ*. Мос. едва, насилу. *Рай курацъ*. Дав. насильно, едва Н: точно мертвый.

— *курацшокфъ*. Дав. лѣпится, фр. *искаж.* въ Нѣм. *kleben*.

R.

R. アイヌ語の字母 17 番目の文字.

Ra, ⇒ *trápu*. Mos. (*ro, ru, rye, ri*) ①動詞の語幹末で transitivum を表したり, 尊敬動詞をつくるために使用されたりする小詞; ②おもに命令法および potentialis (可能法) を示すはたらきをする; ③形容詞的, 副詞的な意味の単語と結びついて, それらの意味を強めたり変えたりし, ときにそれらの単語を動詞に変える; ④名詞の意味を強める.

(名) 茎, 芯 (植物の), 幹 (植物の) (この語は花あるいは根菜の名に付け加えられる).

Rabishyei. Mos. 貝の名.

Rabushini. Mos. 木の名

Ragaan. Dav. 利益. Mos. *ragaan* あるいは *rakaan*, 儲け, 利益, 利潤, (賭け事での) 勝ち.

Ragotsunye-an. Pf. たくさんの. Mos. 多くの, 種々の.

5960 *Raj*. Kl. Sakh. 死; 死にかけている, ⇒ *traj*. Dav. 死んでいる; 死ぬ; 死, Mos. 死にかけている.

— *gi*. Mos. 殺す, *rajkye* とも言う. *Raigi*. Dav. 殺す; 殺害.

— *gi-yakka*. Dav. 殺す.

— *gishti*. Dav. けちな.

— *guru*. Mos. 死んでいる. *Raiguru*. Dav. 死者.

— *guru korats*. Mos. 忌まわしい, 醜悪な. *Raj guru kurats*. Dav. 卑劣な.

— *guru toi tomu omari*. Dav. 人を葬る.

— *guru shyui*. Dav. 墓, 墓地.

— *ki*. (動) のどの渇きをおぼえる. *Vakhka* —, 水が飲みたい.

— *kivi*. Dav. 死体, Pf によると, *raj gyeue* 死んだような様子.

5970 — *korats*. Mos. やっと, ころうじて. *Raj kurats*. Dav. 無理やりに, やっと. N: 死人のように.

— *kuratsyokf*. Dav. くつついている, 歪曲された言い回し. Nem. kleben.

Рай-муни.

— 67 —

Рампотараре.

Рай-муни. Мос. умершія или сгнившія растенія.

— *нину хсши.* Дав. пицать. Н: *рай-унейно-хесе.*

— *ийська.* Геогр. деревня въ 46 в. къ сѣверу отъ Кусуная.

Райкд. С. мыло, сл. Яп.

Раіуа. Кр. мокрый.

Ракка. Мос. (カツラ), мелкое и быстрое мѣсто въ рѣкѣ.

Ракке. Мос. (ケツラ). присовокуплять, сообщать.

Ракко. Мос. морской бобръ, сл. Яп.

Раккѹ. Кр. бобры морскіе. *Раку.* Кл. Сах. Ланг. Юж. Сах. бобръ.

Ракнума. Геогр. (или *Трахмакд*), Аинско-Японское селеніе въ 97 в. къ югу отъ Кусуная.

5980. *Рѣку.* Дав. бобръ морской. Мос. чистый, прозрачный.

Рамато. Мос. третій изъ 12 циклическихъ знаковъ.

Рамаци пирука. Дав. великодушный.

Рамациѹ. Дав. душа, по Пф. отъ *раму*, сердце, душа и *ациѹ*, попадать, слѣдовательно быть участникомъ души.

— *саку гуру.* Дав. бездушный.

Рамаци сакни. Дав. бездушный, см. *трамах-сах*; по Пф. *рамаци-шаку-бе*, твореніе безъ жизни.

Рамбашикуру. Мос. спокойный, довольный.

Рамбе. Пф. сердце (изъ сложнаго *ширамберире*).

Рамбскамаму. Мос. печальный, грустный.

Рамбикану. Дав. тишина.

5990. *Рамейома.* Мос. быть сытымъ.

Рамспакари. Мос. судить, разсуждать, рѣшать.

Рамстоку. Мос. польза, выгода.

Рамма или *ранма.* Мос. (マシラ), всегда.

Раммага или *ранмага.* Мос. всегда.

Раммага иуни уши гуру. Дав. нездоровый.

Раммага моури. Дав. непрворный, по Пф. *раммага* = *ранма*, всегда, а *моури* = *моуретака*.

Раммаки ксѣдогай. Дав. безпрестанно.

Рамокѣне. С. поджелудочная желѣза у рыбъ (селезѣнка?).

Рамо кокамба. Дав. жалко.

6000. *Раморонѹ.* Кл. Кам. зерно (*gāhmōgōr*).

Рамошима. Мос. знать, понимать.

Рампотараре. Мос. быть неискуснымъ, неопытнымъ.

- Raj-muni.* Mos. 枯れた, あるいは腐った植物 (複数).
 — *ninu khyeshi.* Dav. (鳥, 動物などが) ぴーぴー鳴く. N: *raj-unyejno-khyesye.*
 — *tsís'ka.* (地) クスナイ (*Kusunaj, Кусунай*) の北方 46 露里にある村.
Rajkò. (名) 石鹼, 日本語の単語.
Raiua. Kr. 濡れた.
Rakka. Mos. (ラツカ), 川の浅く流れの速い箇所.
Rakkye. Mos. (ラツケ), つけ加えて言う, 知らせる.
Rakko. Mos. ラッコ (単数), 日本語の単語.
Rakku. Kr. ラッコ (複数). *Raku.* Kl. Sakh. Lang. S. Sakh. ビーバー.
Raknumà. (地) (あるいは *Trakhmakà*), クスナイ (*Kusunaj, Кусунай*) の南方 97 露里にあるアイヌと日本人の混住の村.
 5980 *Ràku.* Dav. ラッコ (単数). Mos. きれいな, 透き通った.
Ramato. Mos. 十二支の 3 番目.
Ramatsi piruka. Dav. 寛大な.
Ramats. Dav. 胸の内, 魂, Pf.によると, *ramu* 「心, 胸の内, 魂」と *ats* 「命中する」から成り立っており, したがって, 「魂を労わる者である」⁽²⁰⁾ を意味する
 — *saku guru.* Dav. 冷淡な.
Ramatsy sakpi. Dav. 冷淡な, ⇒ *tramakh-sakh*; Pf.によると, *ramatsi-shaku-bye*, 命のない生き物 (被造物).
Rambashikoru. Mos. 穏やかな, 満足している.
Rambye. Pf. 心 (複合語 *shirambyerurye* から).
Rambyekamamu. Mos. 悲しい, 沈んだ.
Rambikanu. Dav. 静けさ.
 5990 *Ramyejoma.* Mos. 満腹している.
Ramyeṗakari. Mos. 判断を下す, 判断する, 決める.
Ramyetoku. Mos. 儲け, 利益.
Ramma あるいは *ranma.* Mos. (ランマ), いつも.
Rammaga あるいは *ranmaga.* Mos. いつも.
Rammaga iguni ushi guru. Dav. 病弱な.
Rammaga moiri. Dav. のろまな, Pf. によると, *rammaga* = *ranma*, いつも, 一方 *moiri* = *moiryetaka*.
Rammaki kśiòogaj. Dav. 絶え間なく.
Ramokóvpye. (名) 魚の腓臓 (脾臓? ⁽²¹⁾)
Ramo kokamba. Dav. 気の毒だ.
 6000 *Ramorop.* Kl. Kam. 実, 穀物 (*rāhmöröp*)
Ramoshima. Mos. 知っている, 分かる.
Rampotararye. Mos. 下手である, 未熟である.

(20) 原文では быть участником души と書かれている。

(21) 原文のまま。

Рамрамъ.

— 268 —

Рамуй-рингайви.

Рамрамъ. Дав. чешуя, см. *трантрамъ*.

Раму. Мос. духъ, душа, сердце, нравъ.

— *анъ.* Мос. знать, повимать.

— *айта.* Мос. невѣдомый, неизвѣстный.

— *айта ано.* Мос. безъ сознанія, невѣдомо. —
нубе табанъ гуни, безъ сознанія происходятъ слезы.

— *айтаре.* Мос. неизвѣстный въ высокой степи; противъ убѣжденія, вопреки сознанію.

— *икаште.* Мос. чувствовать скуку; нерасположенный, досадующій.

6010. — *ишама.* Дав. безумной. Мос. глупый, бессмысленный.

— *камбаре.* Мос. противъ ожиданія.

— *отеккенъ.* Мос. нравъ, характеръ, склонность.

— *пирука.* Мос. веселый (букв. добрый разумомъ).

— *пирукари.* Дав. утѣшить. Мос. развеселять (и *раму-пирукаре*).

— *ракке.* Мос. благополучіе, благосостояніе, здорье.

— *рацкипогай.* Дав. здорово.

— *реденно.* Мос. весело, бойко, смѣло.

— *реденъ.* Мос. веселый, бойкій, смѣлый.

— *ритенъ.* Мос. веселый, бойкій, смѣлый.

— *ру.* Дав. кишки.

6020. — *топки.* Дав. комаръ, см. *трамуянке*.

— *туй.* Мос. устрашаться, чувствовать страхъ (букв. разрываніе сердца).

— *туйба.* Мос. устрашать, чувствовать страхъ (см. *ба*), внезапно испугать.

— *ири.* Мос. быть изнуреннымъ, чахоточнымъ, худѣть, чахнуть, грустить.

— *широма.* Дав. 1. вѣжливой (въ под. *рамути-рома*). 2. смирный. Мос. внимательный, учтивый, спокойный, терпѣливый (テロミウ).

Рамуй-ишама. Дав. ряхнуться.

— *ишама иру.* Дав. 1. непонятный. 2. дура. 3. дуракъ.

— *мурино.* Дав. постоянство.

— *мурино оай иру.* Дав. постоянный.

— *ринтайни.* Дав. чаять.

Ramram. Dav. 鱗, ⇒ *trantram.*

Ramu. Mos. 精神, 胸の内, 心, 性格.

— *an.* Mos. 知っている, 分かる.

— *gajta.* Mos. 未知の, 知られていない.

— *gajta ano.* Mos. 意識がなく, 思わず, 不明だ. — *nubye taban guni,* 思わず涙が出る.

— *gajtarye.* Mos. 全く知られていない確信に反して, 説得に逆らって, 意識に反して

— *ikashtye.* Mos. 退屈する; 気が進まない, いまいますく思う.

6010 — *ishama.* Dav. 間違いじみた. Mos. 愚かな, 分別のない.

— *kambarye.* Mos. 予想に反して.

— *otyekkyen.* Mos. 気質, 性格, 傾向.

— *piruka.* Mos. 陽気な (字義通りは, 良い分別の)

— *pirukari.* Dav. 慰める. Mos. ~を陽気にする (*ramu-pirukarye* とも言う).

— *rakkye.* Mos. 平穏無事, 幸福, 健康.

— *ratskinoogaj.* Dav. 素晴らしい, 健康に.

— *ryedyenno.* Mos. 楽しく, 機敏に, 勇ましく.

— *ryedyen.* Mos. 陽気な, 機敏な, 勇ましい.

— *rityen.* Mos. 陽気な, 機敏な, 勇ましい.

— *ru.* Dav. 腸 (複数).

6020 — *topki.* Dav. 蚊, ⇒ *tramuyukhkye.*

— *tuj.* Mos. 怯える, 恐怖を感じる (字義通りは, 心を引き裂くこと).

— *tujba.* Mos. 怖がらせる, 恐怖を感じる (⇒ *ba*), 不意におどかす.

— *tsiri.* Mos. 疲れ果てている, 肺病にかかっている, やせる, 衰弱する, 悲しむ.

— *shiroma.* Dav. 1. 丁寧な (原文では, *ramutiroma*). 2. 大人しい. Mos. 注意深い, 丁寧な, 穏やかな, 我慢強い (ラムシロマ).

Ramuj-ishama. Dav. 気が狂う.

— *ishama guru.* Dav. 1. 理解できない. 2. ばか女. 3. ばか.

— *murino.* Dav. 恒常性.

— *murino ogaj guru.* Dav. いつもの.

— *ringajni.* Dav. 期待する.

Рамуй-юма.

— 269 —

Рарупесиско-нубури.

6030. *Рамуй-юма*. Кл. Сах. сытый. *Рамуи юма*. Дав. сытой, см. *рамейюма*.
Рамутуръ. Кр. грудь.
Рамъ. Фюр. душа.
Ранбоки-уэнз. Мос. суровый, жестокосердый, жестокий.
Ранги, или *ранке*, складывать, сваливать, спускать.
Ранке, см. *тра́нке*. Мос. порознь, по частямъ, штука-ми (соединяется съ числительными); складывать съ чего, сваливать, спускать.
Ранке-барука. Мос. защита отъ огня (ein Feuersdach)?
Ранко. Мос. коричневое дерево.
Ранма и *ранмага*, см. *рамма* и *раммага*.
Ранно. Мос. упасть, стекать.
Раннума. Мос. брови (вмѣсто *рару-нума*, волоса бровей), волосъ бровей.
Рану. Мос. упадать, стекать, отъ *ранз* вмѣсто *ранъ-ну*.
Ранува. Дав. течь, см. *ва*.
6040. *Ранъ*. Мос. упадать, стекать.
Ра-окуру. Мос. низкій морской берегъ.
Ра-оци. Мос. радуга, иначе *равоци*, *равоцъ* (チヲラ).
Ранпъ. Мос. крыло (птицы), крыло стрѣлы (フ°ツラ), молодой бобръ (フ°ツラ).
— *чупнке*. Мос. бѣлополосатый жукъ (букваль-но: тѣнь крыльевъ). (ケフ°ウエチフ°ツラ), *ранпъ-чу-уп-ке*, бѣлопятнистый жукъ.
Ранфъ. Кл. Сах. перо.
Ранцѣнке. Мос. (ケフエチフ°ラ), жукъ съ бѣлыми пятнами.
Ранъ. Мос. крыло птицы.
Ранъ-ранъ. Мос. (〈フラ〉), грудь.
Ра́ра, см. *тра́ра*. Лапг. Кур. вѣтеръ (rāhrā).
Рираку. Дав. склизкій, см. *тра́ра*.
6050. *Раракфъ*. Дав. поскользнуться.
Рару. Дав. брови; нырять. Мос. брови.
Рарумани или *тарумани*. Мос. каламбаъ, родъ ладоноснаго можжевельника.
Рарупесиско-нубури. Гл. мергельная гора, см. слѣд. слово.

- 6030 *Ramuj-yuma*. Kl. Sakh. 満腹している. *Ramui yuma*. Dav. 満腹している, ⇒ *ramyejoma*.
Ramutür. Kr. 胸.
Ram. Fyur. 心, 魂.
Ranboki-uen. Mos. 厳しい, 冷酷な, 無慈悲な.
Rangi,あるいは *rankye*, 並べる, 積み上げる, 下ろす.
Rankye, ⇒ *tránkye*. Mos. ばらばらに, 少しずつ, 一つずつ(?) (数詞と結びつく);
～から並べる, 積み上げる, 下ろす.
Rankye-baruka. Mos. 火除け (ein Feuardach) ? ⁽²²⁾
Ranko. Mos. 茶色の木, 肉桂.
Ranma および *ranmaga*, ⇒ *ramma* および *rammaga*.
Ranno. Mos. 落ちる, 流れ落ちる.
Rannuma. Mos. 眉 (複数) (*raru-numa*, 眉毛の代わり), 眉毛.
Ranu. Mos. 落ちる, 流れ落ちる, *ran-nu* の代わりの *ran* から.
Ranuva. Dav. 流れる, ⇒ *va*.
6040 *Ran*. Mos. 落ちる, 流れ落ちる.
Ra-okuru. Mos. 低い海岸.
Ra-otsi. Mos. 虹, *ravotsi*, *ravots* (ラヲチ) とも言う.
Rapp. Mos. 翼 (鳥の), 矢羽 (ラツプ), 若いビーバー (ラツプ).
— *chuppkye*. Mos. 白い縞のある甲虫 (字義通りは: 羽の陰). (ラツプチュウブケ),
rapp-chu-up-kye, 白い斑点のある甲虫.
Rapf. Kl. Sakh. 羽.
Raptsiepkye. Mos. (ラプチエフケ), 白い斑点のある甲虫.
Rap. Mos. 鳥の翼
Rap-rap. Mos. (ラフラフ), 胸.
Rára, ⇒ *trára*. Lang. Kur. 風 (*rährä*).
Raraku. Dav. つるつるする, ⇒ *trara*.
6050 *Rarakf*. Dav. 足をすべらす.
Raru. Dav. 眉 (複数); 潜る. Mos. 眉 (複数).
Rarumani あるいは *tarumani*. Mos. オンコ, 香となるビャクシンの類
Rarupyesisko-nuburi. Gl. 泥灰岩の山, ⇒ 次の語.

⁽²²⁾ 原文のまま。

Рарупессяско

— 270 —

Рахѣ.

Рарупессяско, искаженіе слова (вѣроятно) *трарутэске*, по Шмидту—гора близъ селенія Нубурипо.

Айнны не понимаютъ слова *рарупессиско*.

Рару-утуру. Мос. промежутокъ между бровями.

Раруикапфъ. Дав. нырокъ утка (въ под. *раруикапфъ*).

Раръ. Пал. Кл. Кам. (*rahr*), брови.

Расампй. Кр. мышеловы (птица).

Расъ. С. крошка (*сито* —, хлѣбная крошка), трипица (*хусько имй* —).

Ратчагу. Мос. лампа.

Ратчако. Мос. лампа (отъ Яп. *росоку*, или *рассоку*, свѣча), фонарь, (отъ Яп. (*クヨイツウ*) *рассіоку*, восковая свѣча).

Ратчитара. Мос. окончательный приговоръ, рѣшеніе (и *ратчитара*). — *кеутѣму анъ-коро кушунэ*, между тѣмъ какъ они имѣютъ намѣреніе поселиться.

6060. *Рауампичъ*. Ланг. Кур. тридцать.

Раубиша. Дав. тайна, по Пф. вѣр. *раубека*, низкое мѣсто, отъ *рау*, внизу и частичекъ *бе* и *ка*, подобно *я-бе-ка*, возвышенная земля.

— *ки*. Дав. таять.

Раубебенитой. Дав. -иль, по Пф. *рауке-бе-не-той*, земля отъ самой нижней воды, отъ *рауке*, пахощійся* па днѣ, *бе*, вода, част. *не* и *той*, земля.

Рауда. Дав. дно. Мос. дно, глубина.

Рауке. Мос. дно, глубина.

— *бе-не-той*. Мос. земля на днѣ паходящейся воды, иль, тина.

Раунибе. Мос. названіе красной безчешуйной рыбы величиною съ треску.

Раунипѣ. Кр. сука рыба.

Рауси. Мос. желудокъ рака.

Раута, см. *траута*. Мос. внизу; дно, глубина (иначе *рауда*).

Раушимари. Дав. топуть. *Раушимаре*. Мос. погружаться, тонуть, по Пф. отъ *рау*, дно и *шимаре*, сокр. *сикамаре*, быть скрытымъ.

Рахѣ, см. *трахѣ*.

Рахъ. Ланг. Кур. три.

*正しくは Находящийся (原著卷末に訂正あり)

Rarupyessisko, (おそらく) *trarúteskye* という語の歪曲, シュミット (Shmidt, Шмидт) によると, ヌブリポ (Nuburipo, Нубурипо) 村の近くにある山. アイヌは *rarupyes-sisko* という語を解しない.

Raru-uturu. Mos. 眉間.

Rarutskapf. Dav. 潜水ガモ (原文では, *raruikapf*).

Rar. Pal. Kl. Kam. (rahr), 眉 (複数).

Rasampi. Kr. ネズミを捕る猛禽 (鳥).

Ras'. (名) かけら, くず (*sitò* —, パン屑), ほろきれ (*khús'ko imi* —).

Ratchagu. Mos. ランプ.

Ratchako. Mos. ランプ (日本語の *rosoku*, あるいは *rassoku* 「ろうそく」から), 灯火, (日本語の (ラツシヨク) *rassioku* 「ろうそく」から).

Ratchitara. Mos. 最終判決, 決定 (*rattsitara* とも言う). — *kyeutûmu an-koro kushu ne*, 彼らは定住する考えをもっているのに.

6060 *Rauampich*. Lang. Kur. 30.

Raubiga. Dav. 秘密, Pf.によると, おそらく *raubyeka* 「低い場所」(*rau* 「下に」と小詞 *bye, ka* から), *ya-bye-ka* 「小高い土地」のように.

— *ki*. Dav. 秘密にしておく.

Raugyeyenitoj. Dav. 泥土, Pf.によると, *raukye-bye-nye-toj* 「もっとも底の水底の土」, (*raukye* 「底にある」, *bye* 「水」, 小詞 *nye* および *toj* 「土」から)

Rauda. Dav. 底. Mos. 底, 奥.

Raukye. Mos. 底, 奥.

— *bye-nye-toj*. Mos. 水底にある土, 泥土, 軟泥.

Raunibye. Mos. タラくらいの大きさでの鱗のない赤い魚の名.

Raunipyè. Kr. トゲウオ

Rausi. Mos. エビのわた.

Ráuta, ⇒ *tráuta*. Mos. 下に; 底, 奥 (*rauda* とも言う).

Raushimari. Dav. 沈む. *Raushimarye*. Mos. 沈む, 浸る, Pf.によると, *rau* 「底」および *shimarye* (*sikamarye* の省略形 「隠されている」) から.

Rakhhò, ⇒ *trakhhò*.

Rakh. Lang. Kur. 3.

Рачагу.

— 271 —

Рёки.

Рачагу. Дав. лампада.

6070. *Рашиуна-ниси-коцу.* Мос. (ツフニニパユニウ), вязъ.

Раянчи. Кл. Кам. радуга.

Ре, см. *тре.* Мос. *гё, ре,* три; частичка замѣняющая при глаголахъ *тэ* (діалектически также *ри* и *ру*); частичка, о значеніи которой см. *ра;* имя.

Реба. Мос. хлопчатая бумага; пойти, выходить.

Реба-тушъ. Мос. (i ツ° パ ヽ), веревка прикрѣпляемая къ вилѣ, употребляющейся для рыбной ловли.

Ребе. Мос. бухта, море, иначе *ренке.*

— *роккамуй.* Мос. богъ или боги моря, букв. на морѣ стоящій богъ.

— *рошъ камуй.* Мос. при морѣ стоящіе боги.

Рсбунъ. Мос. или *рсфунъ,* идти на море или на бухту.

— *камой.* Мос. драконій богъ, буквально: на гавань ступающій богъ, иначе *рсфунъ-камой.*

6080. *Ревё.* Гл. сгибать пальцы (*момпе реве*). Сив. юко-табу.

Ревви. Дав. кланяться низко.

— *ва оманъ.* Дав. ползать, см. *реве* и *ва.*

Ре юцъ. Мос. шестьдесятъ.

Регудъ. Дав. — *киру.* Дав. повернуть шею.

Регуци. Кл. Сах. шея. Мос. (или *рекуци*), шея, затылокъ.

Регуцы. Дав. горло.

— *мо.* Дав. (*рецуцимо*), безгласный.

— *нумба.* Дав. задавить.

— *туибаса.* Дав. отрубить голову.

Редацири. Дав. лебедь.

Реденно. Мос. быть чистымъ, яснымъ, прозрачнымъ.

6090. *Реденъ.* Мос. чистый, ясный, прозрачный, иначе *ритенъ.*

Редонукарне. Кл. Кам. теплая минеральная вода.

Респиць йкасмуа. Кр. тринадцать.

Рейра. Мос. вѣтеръ.

Рейта. Числ. трижды. *На рейтa анчики-валте,* если бы еще три, то было бы десять.

Рекви. Страл. борода.

Рёки, см. *треки.* Мос. борода.

Rachagu. Dav. 燈明.

6070 *Rashiupa-nisi-kotsu.* Mos. (ラシユパニシコツ), 楡.

Rayunchi. Kl. Kam. 虹.

Rye, ⇒ *trye.* Mos. **gyé, rye**, 3; 動詞に付いて *te* に代わる小詞 (方言では, 同じく *ri* および *ru*); 小詞, 意味については, ⇒ *ra*; 名前.

Ryeba. Mos. 綿花; 出かける, 歩き回る.

Ryeba-tush. Mos. (レバツシ), 魚を獲るために使われるフォーク状のものにつけられている縄.

Ryebye. Mos. 入江, 海, *ryepkye* とも言う.

— *rokkamuj.* Mos. 海の神あるいは神々, 字義通りは: 海に立っている神.

— *rosh kamuj.* Mos. 海のそばに立っている神々.

Ryebun. Mos. *ryefun* とも言う, 海あるいは入江へ行く.

— *kamoj.* Mos. 竜神, 字義通りは: 湾を歩いていく神, *ryefun-kamoj* とも言う.

6080 *Ryevyè.* (動) 指を折り曲げる (*mómpye ryevyè*). (同) *yuko-tábu.*

Ryevi. Dav. 深くお辞儀をする.

— *va oman.* Dav. 這う, ⇒ *ryevye* および *va.*

Rye gots. Mos. 60.

Ryegudz. Dav. — *kiru.* Dav. 首を回す.

Ryegutsi. Kl. Sakh. 首. Mos. (*ryekutsi* とも言う), 首, うなじ.

Ryegutsy. Dav. 喉.

— *mo.* Dav. (*ryegutsimo* とも言う), 口をきけぬ.

— *numba.* Dav. 押し殺す.

— *tuibayea.* Dav. 頭を切り取る.

Ryedatsiri. Dav. ハクチョウ.

Ryedyenno. Mos. きれいである, 清らかである, 澄んでいる.

6090 *Ryedyen.* Mos. きれいな, 清らかな, 澄んだ. *rityen* とも言う.

Ryedonukarpye. Kl. Kam. 温泉.

Ryeyepich' ikasmua. Kr. 13.

Ryejra. Mos. 風.

Ryejta. (数) 3 回. *Na ryéjta anchiki-vampye*, あと 3 つあれば 10 になるのに.

Ryekvi. Stral. ひげ (顎と頬の).

Ryéki, ⇒ *tryeki.* Mos. ひげ (顎と頬の).

Реки-реки.

— 272 —

Репъ.

- Реки-реки.* Мос. загадка.
Рекудшианъ. Мос. (ン ヤ ビ ク レ), заваль шен, вос-
 паление шен.
Рекутъмбе, см. *трекутъмбе.*
Рекутъ. К.л. Кам. шея.
Рекъфъ, см. *трекъфъ.*
Рекуци-нумба. Мос. сжимать шею, задушить.
 6100. *Рекуци туйба.* Мос. отрубать шею, обезглавить.
Рени. Ланг. Юж. Сах. три. *Рё-ни.* Мос. три чело-
 вѣка, трое (о лицахъ).
Ренка. Мос. доброта, милость, древко въ тафтяной
 трубкѣ.
Ренка-ине. Мос. поручение, довѣріе чего; покоряться,
 предаваться; имѣющій поручение.
Реннино. Дав. покой, спокойствіе, см. *треньнино*; по
 Пф. можетъ быть отъ *ренъ*, плавающій, легкій и
 част. *не*, *но*.
Ренъ. Мос. плавающій, переходящій, непостоянный, въ
 крит. легкій.
Реньяини кару кукусъ. Дав. неволя. Н: фраза иска-
 женная; не мочь дѣлать по желанію.
Рёнька и ренькайнэ, см. *трёнька* и *тренькайнэ*.
Квани ренькайнэ инькойки ампе ка ханнэ, не-
 смотря на мое желаніе, мнѣ не дали.
Ре-не. Мос. три (へ° √); имя (へ √).
Ренке. Мос. бухта, море.
Репта. Мос. бухта, море, гавань; иначе *ринта*.
 6110. — *камуй.* Мос. каменный жукъ.
Реппу. Мос. три.
 — *икашима ванбе (ванби).* Мос. тринадцать.
Реппъ. Мос. три.
Реппъ икашима ванбе. Мос. тринадцать.
Рептутанта. Дав. третій.
Репу. Ланг. Мат. (гсеру), три.
 — *икашима ванби.* Дав. тринадцать.
 — *икашима хонъ.* Дав. двадцать три.
Репфъ, три. Ланг. Юж. Сах. К.л. Сах. Бальб. Кам.—
 Кур. Мат. Дав. Мос.
Репъ. Кр. три. Ланг. Кам. К.л. Кам. (gārh), три. Пал.
 молоко. Мос. три.

- Ryeki-ryeki.* Mos. 謎.
- Ryekudshian.* Mos. (レクジヤン), 首の閉塞, 首の炎症.
- Ryekutúmbye,* ⇒ *tryekutúmbye.*
- Ryekut.* Kl. Kam. 首.
- Ryeküf,* ⇒ *tryeküf.*
- Ryekutsi-numba.* Mos. 首を締めつける, 締め殺す.
- 6100 *Ryekutsi tujba.* Mos. 首を切り取る, 首を切り落とす.
- Ryeni.* Lang. S. Sakh. 個数詞の3. *Ryé-ni.* Mos. 3人の人, 3人.
- Ryenka.* Mos. 人のよさ, 好意, タフタ織りの煙管の柄.
- Ryenka-inye.* Mos. 依頼, 信頼; 従う, 言いなりになる; 依頼がある(人).
- Ryennino.* Dav. 平静, 平穏, ⇒ *tryen'nino;* Pf.によると, おそらく *ryen* 「浮かんでいる, 軽い」と小詞 *nye, no* から.
- Ryen.* Mos. 浮かんでいる, うつろいやすい, 変わりやすい, v krit. 軽い.
- Ryen'gaini karu kuyakus.* Dav. 束縛. N: 歪められた言い回し; 望み通りにできない.
- Ryén'ka** および **ryen'kájne,** ⇒ *tryén'ka* および *tryen'kájne.* *Kvani ryan'kajne in'kojki ampye ka khanne,* 私の望みに反して, 私には与えられなかった.
- Rye-pye.* Mos. 個数詞の3 (レペ); 名 (レヘ).
- Ryepkye.* Mos. 入江, 海.
- Ryepta.* Mos. 入江, 海, 湾; *ripta* とも言う.
- 6110 — *kamuj.* Mos. ロック・ビートル (甲虫の一種).
- Ryeppu.* Mos. 個数詞の3.
- *ikashima vanbye (vanbi).* Mos. 個数詞の13.
- Ryep̄p.* Mos. 個数詞の3.
- Ryep̄p ikashima vanbye.* Mos. 個数詞の13.
- Ryeptutanta.* Dav. 3番目の.
- Ryepu.* Lang. Mat. (reepu), 個数詞の3.
- *igashima vambi.* Dav. 個数詞の13.
- *igashima khots.* Dav. 個数詞の23.
- Ryep̄f,* 個数詞の3. Lang. S. Sakh. Kl. Sakh. Bal'b. Kam. — Kur. Mat. Dav. Mos.
- Ryep.* Kr. 個数詞の3. Lang. Kam. Kl. Kam. (ráph), 個数詞の3. Pal. 牛乳.
- Mos. 個数詞の3.

Рѣра.

273 — Решиневане(о) гоцѣ.

Рѣра. Ланг. Юж. Сах. Кл. Кам. (gāhga). Сах. Мат. вѣтеръ, см. *трѣра*. Гл. вымѣпивать. Мос. Дав. вѣтеръ. *Рерай*. Мос. вѣтеръ.

Рерай-аба-мака. Мос. свѣтлый кругъ около солнца или луны, буквально: вѣтеръ отворяетъ двери.

Рера-оки. Мос. названіе птицы.

Рераръ. Кл. Кам. грудь.

Ресиба. Мос. кормить, питать.

6120. *Ресика*. Мос. кормить, питать, воспитывать.

Рѣске, см. *трѣске*.

Ресуйре (gāsūiréh). Кл. Кам. трижды.

Ретагоунси (gātagāunp̄r). Кл. Кам. бѣлый.

Рѣтаноо. Кр. Ланг. Кам. бѣлой. Пал. бѣло.

Ретару. Мос. бѣлый, иначе *ретари*. — *тукари*. Мос. бѣлый тюлень.

Ретару-ноя. Мос. полынь.

Ретаткоръ. Кр. нерпы большія, тюлени.

Ретацири. Мос. лебедь (буквально: бѣлая птица, сокращ. изъ *ретару-цири*).

Ретутанта. Мос. третій.

Реуамид. Кр. Ланг. Кам. тридцать.

Реуи. Дав. нагнуть. *Реуги*. Мос. кривиться, искривляться.

Реуе (*реве*). Мос. („почти какъ *ре-ве*“), ползать; иначе *реуи*.

6130. *Рѣуке* (*рѣвке*), см. *трѣуке*. Мос. *реуке*, кривой; искривляться, кривиться; голое тѣло, нагое тѣло.

Рѣуси, см. *трѣуси*.

Реуици. Дав. ночевать. Мос. (ㄥㄣㄣ), переночевать, заѣзжать, заходить.

Рефотицу. Страл. шестьдесятъ.

Рефунг-гуру. Мос. обитатель Манджуріи.

Рефунг-шири. Мос. (ㄣㄣㄣㄣ), названіе Аипскаго острова.

Рехоцъ. Дав. шестьдесятъ.

Рех, см. *трех*.

Рецбъ, или *рецибъ*. Кл. Мац. Бальб. Сах. три.

Решари тому кору. Дав. цвѣтъ бѣлый.

Решиневане(о) юцъ. Мос. *решиневано хоцъ*. Дав. шесть сотъ.

- Ryéra.** Lang. S. Sakh. Kl. Kam. (rähra). Sakh. Mat. 風, ⇒ *tryéra.* (動) 交換する. Mos. Dav. 風. *Ryeraj.* Mos. 風.
- Ryeraj-aba-maka.* Mos. 太陽あるいは月のまわりの明るい輪, 字義通りは: 風が扉を開く.
- Ryera-oki.* Mos. 鳥の名.
- Ryerar.* Kl. Kam. 胸.
- Yesiba.* Mos. 食物を与える, 食べさせる.
- 6120 *Yesika.* Mos. 食物を与える, 食べさせる, 育てる.
- Ryéskye,** ⇒ *tryéskye.*
- Yesujrye* (räsürêh). Kl. Kam. 3回.
- Ryetagounyep* (rätägäuněp). Kl. Kam. 白い.
- Ryétanoo.* Kr. Lang. Kam. 白い⁽²³⁾. Pal. 白く
- Ryetaru.* Mos. 白い, *ryetari* とも言う. — *tukari.* Mos. 白いアザラシ.
- Ryetaru-noya.* Mos. ヨモギ, ニガヨモギ.
- Ryetatkor.* Kr. 大きなフィリアザラシ, アザラシ.
- Ryetsatsiri.* Mos. ハクチョウ (字義通りは: 白い鳥, *ryetaru-tsiri* の省略形).
- Ryetutanta.* Mos. 3番目の.
- Ryeuampyé.* Kr. Lang. Kam. 個数詞 30.
- Ryeugi.* Dav. 折り曲げる. *Ryeugi.* Mos. 曲がる, 歪む.
- Ryeuye* (*ryevye*), Mos. (「ほぼ *rye-vye* のように」), 這っていく; *ryeui* とも言う.
- 6130 **Ryéukye** (*ryévkye*). ⇒ *tryéukye.* Mos. *ryeukye*, 曲がった; 歪む, 曲がる; 裸の身体, 素裸.
- Ryéusi,** ⇒ *tréusi.*
- Ryeushi.* Dav. 宿泊する. Mos. (レウシ), 泊まる, 夜を過ごす, (乗り物で) 立ち寄る, (徒歩で) 立ち寄る.
- Ryefottsu.* Stral. 個数詞 60.
- Ryefun-guru.* Mos. 満州の住人.
- Ryefun-shiri.* Mos. (レフンシリ), アイヌの島の名.
- Ryekhots'.* Dav. 個数詞 60.
- Ryekh,** ⇒ *tryekh.*
- Ryetsb*, あるいは *ryetsf.* Kr. Mats. Bal'b. Sakh. 個数詞 3.
- Ryeshari tomu koru.* Dav. 白色.
- Ryeshinyevanye(o) gots.* Mos. *ryeshinyevano khots.* Dav. 個数詞 600.

[23] 原文では形容詞女性単数斜格形の белой が書かれている。

Ри. Ланг. Мат. высокій. Мос. см. *ре* и *тэ*; частичка, о значеніи которой см. *ра*; травзитивная и усиливающая частичка; имя (иначе *ре*); *ри* или *рй*, высокій (иначе *рии*); число три (иначе *ре*)

Рід, см. *трід*

6140. *Ріакко*. Кл. Кам. бобръ.

Ріа—*томари*. Геогр. Аинско-Японское селеніе въ 88 верстахъ къ западу отъ Карсакова.

Рйбуяра. Мос. окно въ кровлѣ или въ потолкѣ, отъ *рй*, высокій.

Риеруева (*rihärüjewa*). Ланг. Кур. высокій. Кл. Кам. *Риеруеву*, высокій.

Риги. Дав. борода. *Риги*. Мос. борода.

Риюцъ. Мос. шестьдесятъ, иначе *реюцъ*.

Ризурумбуяри. Дав. труба въ домѣ, по Пф. можетъ быть *рикопъ-унъ-буяра*, окно дома; но вѣроятнѣе по моему: *ри-коро* (*уру*) *буяра* (или *унъ буяра*).

Ригуци. Дав. шея. Мос. *ригуци*, шея (иначе *рскуци*).
— *нумба*. Дав. давить, удавить.

Ріи. Дав. имя. Мос. высокій, возвышаться.

— *ва*. Ланг. Юж. Сах. высокій. Дав. высоко. Мос. если это высоко, если (или какъ скоро) нѣчто высоко есть.

— *оманъ*. Дав. вползть.

— *раамъ*. Дав. шероховато.

— *шири*. Мос. названіе Аинскаго острова, букв. высокая земля.

6150. *Ріикаръ* (*riikar*). Кл. Кам. длинный.

Ріка. Кр. киты. С. вѣтъ, см. *ампе-ріка*.

Рика-нишацъ. Мос. (ツヤニカリ), разсвѣтъ.

Рікануа. Кр. мокрый.

Риканъ. Мос. жать, сдавливать.

Рикенъ. Мос. растягивать, вытягивать.

Рики. Дав. усы. Мос. высота. *Рики* или *риги*. Мос. борода (иначе *реки*).

— *ани*. Мос. въ воздухѣ носящійся, повѣшенный предметъ; родъ *рея* (*райны*).

Рикини. Дав. приподнять. *Рикинги*. Мос. возвышать, поднимать (иначе *рикинке*).

Рикинцо. Мос. всходить (см. *но*).

Ri. Lang. Mat. 高い. Mos. $\Rightarrow$ *rye* および *te*; 小詞, 意味については $\Rightarrow$ *ra*; 他動詞を作る小詞および強調の小詞; 名 (*rye* とも言う); *ri* あるいは *ri*, 高い (*rii* とも言う); 個数詞の 3 (*rye* とも言う).

Riä, $\Rightarrow$ *triä*

6140 *Riakko*. Kl. Kam. ビーバー.

Ria-tomäri. (地) カルサコフ (Karsakov, Карсаков) の西方 88 露里にあるアイヌと日本人の混住の村.

Ribuyara. Mos. 屋根あるいは天井の窓, *ri* 「高い」から.

Rigyeruyeva (rihärüjewa). Lang. Kur. 高い, Kl. Kam. *Rigyeruyevu*, 高い.

Rygi. Dav. ひげ (顎と頬の). *Rigi*. Mos. ひげ (顎と頬の).

Rigots. Mos. 個数詞の 60, *ryegots* とも言う.

Rigurumbuyari. Dav. 家の煙突, Pf.によると, おそらく *rikop-un-buyara*, 家の窓; 私見では, おそらく: *ri-koro(guru) buyara* (*un buyara* とも言う).

Rigutsy. Dav. 首. Mos. *rigutsi*, 首 (*ryekutsi* とも言う).

— *numba*. Dav. 締めつける, 締め殺す.

Rii. Dav. 名. Mos. 高い, そびえ立つ.

— *va*. Lang. S. Sakh. 高い. Dav. 高く, 高いところに. Mos. それが高いところにあれば, 何かが高いところにあれば

— *oman*. Dav. 這って入り込む.

— *raam*. Dav. ざらざらしている.

— *shiri*. Mos. アイヌの島の名, 字義通りは; 高い土地.

6150 *Riikar* (riikar). Kl. Kam. 長い.

Rika. Kr. 鯨 (複数). (名) 鯨 (単数), $\Rightarrow$ *ämpye-rika*.

Rika-nishats. Mos. (リカニシヤツ), 夜明け.

Rikanua. Kr. 湿った.

Rikan. Mos. 押す, 圧迫する.

Rikyen. Mos. 引っ張って伸ばす, 伸ばす.

Riki. Dav. 口髭. Mos. 高さ (天空). *Riki* あるいは *rigi*. Mos. ひげ (顎と頬の) (*ryeki* とも言う).

— *ani*. Mos. 空中に漂っている, ぶら下がっている物; *ryeya* の一種 (*rajny*)

Rikingi. Dav. 少し持ち上げる. *Rikingi*. Mos. 高くする, 持ち上げる (*rikinkyé* とも言う).

Rikinno. Mos. 登る ($\Rightarrow$ *no*).

Рѣкинчирѣ.

— 275 —

Рѣсьта-камѣй.

- Рѣкинчирѣ*. Крѣ жаворопки. *Рѣкинчири*. Мос. жа воронокъ, букв: поднимающаяся птица.
6160. *Рѣкинѣ*, см. *трикинѣ*. Мос. восходить, подниматься.
— *гуни*. Мос. потому что или между тѣмъ какъ поднялись.
- Рѣкипани*. Мос. висящая балка.
- Рѣкита*. Кл. Мац. небо. Дав. 1. наверху. 2. вверхъ. 3. снаружи. Мос. въ высотѣ, вверху; небо. — *ама*. Мос. поставить, положить наверху.
- Рѣконѣ-камой*. Мос. названіе животного подобнаго лани, величиною съ собаку; слово діалекта Кара-фуго.
- Рѣкопнѣ*. Мос. домъ (первоначально), звѣзда, созвѣздіе.
- Рѣкопѣ*. Мос. домъ. *Рѣкопѣ ичата*. Мос. (или *рѣкопѣ ича*), въ домѣ, внутри дома.
- Рѣкопѣ-манкой-ирукку*. Мос. (クツロイイコツマフコリ), падающая звѣзда.
- Рѣкопѣ*. Пал. звѣзда.
- Рѣкорокоса*. — *Гѣни рѣкорокоса сетѣ*, сухопарая собака. Син. *чехтрайки сетѣ*.
- Рѣкта*. Фюр. небо.
- Рѣкунѣ*, см. *трикунѣ*.
- Рѣмисе*. Мос. прыгать, скакать.
- Рѣмпію*, см. *трѣмпію*.
- Рѣмјусе*. Мос. прыгать, скакать.
- Рѣниайню*. Дав. можетъ быть.
6170. *Рѣнкошану*. Мос. звучать, издавать звукъ.
- Рѣонай*. Геогр. Шм. или *Тѣонай*.
- Рѣри*. Дав. зыбь: Мос. волненіе (воды).
- Рѣсара*. Гл. выпадать (о волосахъ), линять. Прил. голый, лысый. *Рѣсара нѣбури*, гора безъ лѣсу, лысая гора. *Рѣсара сетѣ*; собака съ плѣшинами.
- Рѣсѣ*, см. *трѣсѣ*.
- Рѣсьпа*. Гл. см. *трѣсьпа*.
- Рѣсьта*. Нар. наверху, наверху. Прил. верхній.
— *амѣ*, положить наверху (на полку).
— *икѣ*, взлетѣла вверхъ (о птицѣ).
— *камѣй*, богъ небесъ (отличный отъ *кѣнна-камѣй*)

Rikin chir. Kr. ヒバリ (複数). *Rikintsiri.* Mos. ヒバリ (単数), 字義通りは: 昇っていく鳥.

6160 *Rikin*, ⇒ *trikin*. Mos. 登る, 昇る.

— *guni*. Mos. 登ったので, あるいは登ったのに.

Rikipani. Mos. 架かっている梁 (桁).

Rikita. Kl. Mats. 空. Dav. 1. 上に. 2. 上方へ. 3. 外で. Mos. 高いところで, 上方に; 空. — *ama*. Mos. 上へ (立てて) 置く, (横にして) 置く.

Rikon-kamoj. Mos. 犬くらいの大きさで, ダマシカに似た動物の名; カラフト方言の単語.

Rikopp. Mos. 家 (元々は), 星, 星座.

Rikop. Mos. 家. *Rikop ichata*. Mos. (*rikop icha* とも言う), 家で, 家の中で.

Rikop-makkoj-irokku. Mos. (リコフマツコイイロツク), 流星.

Rikop'. Pal. 星.

Rikorokosa. — *Góni rikorokosa syetà*, 痩せた犬. (同) *chyekhtrájki syetà*.

Rikta. Fyur. 空.

Rikun, ⇒ *trikun*.

Rimisye. Mos. 跳ぶ, 跳ねる.

Rímpio. ⇒ *trímpio*.

Rimusye. Mos. 跳ぶ, 跳ねる.

Ringajnyu. Dav. おそらく~だろう.

6170 *Rinkoshanu*. Mos. 響く, 音を出す.

Rionaj. (地 Shm) *Tionaj* とも言う.

Riri. Dav. さざ波. Mos. うねり (水の).

Rísara. (動) 抜け落ちる (髪の毛が), 変色する. (形) 毛のない, 禿の. *Rísara núburi*, 木のない山, 禿山. *Rísara syetà*, 禿のある犬.

Risyè, ⇒ *trisyè*.

Rís'pa. (動) ⇒ *trís'pa*.

Rís'pta. (副) 上方に, 上で. (形) 上の.

— *amà*, 上に (棚に) 置く.

— *iki*, 上に飛び立った (鳥が).

— *kamüj*, 空の神 (*kánna-kamüj* とは異なる).

Рѣсьта-камуй гумъ. — 276 —

Ронно.

Рѣсьта-камуй гумъ. Пт. громъ.

— кане! (въ сокр. рѣсьтаканъ), выше! подыми выше!

Рѣтара. С. полъ.

Ритенъ. Мос. чистый, свѣтлый, прозрачный.

— амаму. Мос. названіе сорта проса.

6180. — мунѣ. Мос. названіе тонкаго растенія, похожаго на осоку.

Ритта ани (вмѣсто рикита ани). Мос. поднимать, возвышать.

Ритъ (rith). Кл. Кам. жила.

Ріука (рѣвка), см. тріука. Геогр. Аинское селеніе на берегу р. Найбуци.

Ріуши. Мос. переночевать, иначе реуши.

Рици. Кл. Сах. жила. Мос. (рици или рицу), сухожиліе, жила.

Рицу. Мос. сухожиліе, также жила, въ особенности большая (ツ ヲ).

Рицы. Дав. жила.

— нишиши. Дав. судорога. Н: букв. жилы твердыя.

Ри-шири. Мос. названіе Аинскаго острова, буквально: высокая земля.

Рія. Мос. прожить годы, или извѣстное время.

Ріарива. Дав. запасъ.

Ро. Мос. частичка, служащая къ образованію дѣйствительнаго глагола съ значеніемъ *potentialis*, см. ра. Ро съ предлогомъ *ке* образуетъ соединеніе, имѣющее съ предлогомъ одинъ и тотъ же смыслъ и означающее „положеніе“.

6190. Робунбе. Мос. награда, вѣрность.

Робуши. Дав. морозъ.

Рови. Дав. выгнуть.

Роганни (gōhganni). Кл. Кам. сидѣть.

Рогу. Кл. Сах. смола. Рогу. Дав. смола.

Роке. Мос. въ, въ отношеніи къ, относительно, см. ро и кв.

Року. Кл. Сах. сидѣть. Дав. сидѣть. Пф. стоять, пробывать.

— те. Пф. ставить.

Рокфъ. Дав. 1. садись! 2. сѣсть.

Ронно, ронну или ронъ. Мос. убить, умертвить.

Rís'ta-kamuj gum. Pt. 雷.

— *kanye!* (省略形で **rís'takan**), もっと高く! もっと上に上げろ!

Rítara. (名) 床.

Rityen. Mos. きれいな, 明るい, 透き通った.

— *amamu.* Mos. キビ (複数) の一種の名

6180 — *muni.* Mos. スゲ属の植物に似た細い植物の名.

Ritta ani (*rikita ani* の代わり). Mos. 持ち上げる, 高くする.

Rit (rith). Kl. Kam. 血管, 腱.

Ríuka (*rívka*), ⇒ *tríuka*. (地) ナイブチ (*Hajbuch*, **Найбучи**) 河畔のアイヌの村.

Riushi. Mos. 泊まる, 一夜を過ごす, *ryeushi* とも言う.

Ritsi. Kl. Sakh. 血管, 腱. Mos. (*ritsi* あるいは *ritsu*), 腱, 血管.

Ritsu. Mos. 腱, とくに大きな血管 (リツ).

Ritsy. Dav. 血管, 腱.

— *nishshi.* Dav. 痙攣 (けいれん). N: 字義通りは, 硬くなった血管, 腱.

Ri-shiri. Mos. アイヌの島の名, 字義通りは: 高い土地.

Riya. Mos. 数年あるいは一定の期間暮らす.

Riyariva. Dav. 貯え.

Ro. Mos. Potentialis (可能法) の意味を持つ能動の動詞を作るはたらきをする小詞 ⇒
ra. ro は前置詞 *kye* とともに, 前置詞と同じ意義を持ち, 「状態」を意味する結合をつくる.

6190 *Robunbye.* Mos. 褒美, 忠実.

Reobushi. Dav. 厳寒.

Rovi. Dav. 弓形に曲げる.

Roganni (*rōhganni*). Kl. Kam. 座っている.

Rogu. Kl. Sakh. 樹脂. *Rogu.* Dav. 樹脂.

Rokye. Mos. ~で, ~に関して, ~について, ⇒ *ro* および *kye*.

Roku. Kl. Sakh. 座っている. Dav. 座っている. Pf. 立っている, 滞在する.

— *tye.* Pf. 置く.

Rokf. Dav. 1. 座ってください! 2. 座る.

Ronno, ronnu あるいは *ron.* Mos. 殺す.

Ронронке.

— 277 —

Рувабу.

6200. *Ронронке*. Мос. дрожаніе тѣла, лихорадочный ознобъ.
Роогачи циси кару гуру. Дав. наслѣдникъ, наслѣд-
 ница; въ Нѣм. *роогачи циси кору гуру*.
Ропу. Дав. ледъ.
Роро Мос. С. печь (отъ Яп. *ро* или *ирори*), печь
 среди комнаты.
Ророчишо. Мос. (ㄅ ㄴ ㅅ ㅈ), печка среди комнаты,
 отъ *шо*, сидѣніе, мѣсто.
Ророро (ㅅ ㅈ ㅈ). Мос. печка среди комнаты.
Рорунбе. Мос. печаль, скорбь; подарокъ, награда,
 отъ предыдущаго значенія, потому что подарки
 предками дѣлаемы были во время печали.
Рорунбебе. Мос. преступленіе.
Рорунъ-буяра. Мос. косое окно.
Роски еарасюга. Кр. мы стоимъ (*сарасюга*).
Росоку. Дав. („слово Японское“), свѣча. Мос. свѣча,
 сл. Яп. (クソウロ).
 6210. *Рѳсуу*. С. свѣча.
 — ка. С. фитиль (у свѣчи).
Рохсе, см. *трѳхсе*.
Рошке. Мос. стоять, также вставать (объ упавшемъ);
 иначе *рошъ, роцу* (ㅅ ㅈ).
Рошки. Кл. Сах. стоять. Дав. стать. Мос. стоять,
 вставать (иначе *рошке*).
Ру, см. *тру*. С. путь, дорога. *Тѳй* —, лѣтная доро-
 га, тропа, волосы, волосъ (на головѣ). Кр. до-
 рога. Кл. Кам. путь (*гѳн*), волосъ (*гѳн*). Мос.
 путь (отъ Яп. *ро*), см. *ре* и *тэ*, см. *ра*.
 — *каръ*, прокладывать дорогу.
 — *чуфъ*, январь (и *трѳчуфъ*).
Руаккембе (ㄸ ㅅ ㅈ ㅈ ㅈ), большой палецъ руки.
Руанбе. Мос. дождь, буквально: на пути находящая-
 ся вода.
 — *рейра*. Мос. вѣтеръ съ дождемъ.
Рѳббусъ, см. *трѳббусъ*.
Рубуши. Дав. мерзнуть. Мос. мерзнуть, замерзать;
 морозъ.
 — *амби*. Дав. мерзлой.
 — *вару*. Дав. талый, по Пф. могло бы значить:
 ледъ расщепленъ (*вару* по Яп. колоть).
Рувабу. Дав. заяцъ.

6200 *Ronronkye*. Mos. 身体の震え, 悪寒.

Roogachi tsysi karu guru. Dav. 男の相続人, 女の相続人; Nem. *roogagi tsisi koru guru*.

Ropu. Dav. 氷.

Roro Mos. (名) 炉 (日本語の *ro* あるいは *irori* から), 部屋の真ん中にある炉.

Roroishio. Mos. (ロロイシヨ), 部屋の真ん中にある炉, *shio* 「座っていること, 場所」から.

Rororo (ロロロ). Mos. 部屋の真ん中にある炉.

Rorunbye. Mos. 悲しみ, 悲嘆; 贈り物, 褒美 (前の意味から; 先祖達が悲しい時に贈り物をしていたから)

Rorunbyebye. Mos. 罪.

Rorun-buyara. Mos. 歪んだ (斜めの) 窓.

Roski yearasyugã. Kr. 私たちは立っている (*yearasyu ga*).

Rosoku. Dav. (「日本語の単語」), ろうそく. Mos. ろうそく, 日本語の単語. (ロウソク).

6210 *Rósugu*. (名) ろうそく.

— *ka*. (名) 芯 (ろうそくの).

Rokhsye, ⇒ *trókhsye*.

Roshkye. Mos. 立っている, 起き上がる (倒れた者が[§]); *rosh*, *rotsu* (ロツ) とも言う.

Roshki. Kl. Sakh. 立っている. Dav. 立つ. Mos. 立っている, 起き上がる (*rosh-kye* とも言う).

Ru, ⇒ *tru*. (名) 道, 道路. *Toj* —, 夏の道, 小道, 髪の毛 (複数), (頭の) 毛 (単数). Kr. 道路. Kl. Kam. 道 (*rüh*), 毛 (単数) (*ruh*). Mos. 道 (日本語の *ro* から), ⇒ *rye* および *te*, ⇒ *ra*.

— *karã*, 道路を敷く.

— *chuf*, 1月 (*trúchuf* とも言う).

Ruakkyembye (ルアツケンベ), 手の親指.

Ruanbye. Mos. 雨, 字義通りは: 道にある水.

— *ryejra*. Mos. 雨風.

Rúbbus', ⇒ *trúbbus'*.

Rubushi. Dav. 凍る. Mos. 凍る, 凍結する; 厳寒.

— *ambi*. Dav. 凍った.

— *varu*. Dav. 解けた, Pfによると, 次を意味するらしい: 氷が碎かれる (*varu* は日本語で「割る」の意味).

Ruvabu. Dav. ノウサギ.

Рѹве.

— 278 —

Рѹ-окоби!

- Рѹвѣ, или рѹѣ, и рѹе-кинд, см. *трукѣ*.
 6220. *Рѹво*. Мос. литейная форма.
Рѹва. Дав. мостъ.
Рѹви. Дав. 1. проглотить. 2. глотать, см. *туки*.
Рѹѣ, *рѹѣ-корокопни* и *рѹѣ-корокотуй*, см. *трукѣ*.
Рѹи или *рѹуэ*, ступня, слѣдъ. Мос. слѣдъ (ноги). Дав. брусокъ. Мос. когда, какъ; толстый. — *нетобаке*. Мос. толстое тѣло.
Рѹй. Прил. сильный (вѣтеръ). Кл. Сах. точильный камень, Мос. оселокъ, брусокъ (*рѹи*); большой, крѣпкій, бурный.
Рѹйи. Дав. 1. острить. 2. выточить, выострить. Мос. *рѹйги*, точить, см. *рѹй* и *ки*.
Рѹйгъ (*rūih*). Кл. Кам. точильный камень, песчавикъ. см. *рѹй*.
Рѹи. Дав. точило, брусъ.
Рѹйка. Мос. мостъ.
Рѹйка-гакуси. Мос. идти черезъ мостъ.
Рѹйке. Мос. точить (отъ *рѹй*, точильный камень).
Рѹино. Дав. отдѣльно пѣть.
 — *паши*. Дав. тяжелѣе.
 6230. — *ханкино арики*. Дав. ближе. *Рѹино гангино арики*. Пф. очень близко итти, см. *эруд*.
 — *юнки*. Дав. смѣлѣе. Пф. очень храбрый.
Рѹино. Ланг. Юж. Сах. высокій. Кл. Сах. близкій. Мос. сильный, —о, очень, большой; много, бурно.
Рѹину. Мос. сильный; очень, много, бурно.
Рѹину юнкину. Дав. укрѣпить.
Рѹ-куанно-оманъ, прямая дорога. Син. *икурѹсна*.
Рѹкѹмъ, см. *трукѹмъ*.
Рѹкусынай. Геогр. Бѣлк. рѣчка въ 206 верстахъ къ югу отъ Кусуная.
Рѹмбе. Мос. получать какъ воздаянiе.
Рѹму. Мос. корень стрѣлы.
Рѹнно. Мос. острый вкусомъ.
Рѹо. Мос. лить, отливать металлы.
 6240. *Рѹб*. Мос. тюлень, родъ тюленя.
Рѹокере. Мос. лить, отливать металлы; иначе *рѹо*.
Рѹ-окоби. Мос. мѣста, гдѣ дорога раздѣляется; буквально: дѣленiе пути.

Ruvyè, あるいは **ruyè**, および **ruye-kinä**, $\Rightarrow$ *truvyè*.

6220 **Ruvo**. Mos. 鋳型.

Ruga. Dav. 橋.

Rugi. Dav. 1. 飲み込む. 2. 飲み下す, $\Rightarrow$ *tuki*.

Ruyè, **ruyè korokonni** および **ruyè-korokotuj**, $\Rightarrow$ *truyè*.

Rui あるいは **ruue**, 足(くるぶしから下), 足跡. Mos. 跡(足の). Dav. 砥石. Mos. ~とき; 太った. — *nyetobakye*. Mos. 太った身体.

Ruj. (形) 強い(風が). Kl. Sakh. 砥石, Mos. 砥石 (*ruj*); 大きい, 硬い, 荒れ模様の.

Ruigi. Dav. 1. 刈る. 2. 研ぐ. Mos. **rujgi**, 研ぐ. $\Rightarrow$ *ruj* および *ki*.

Rujg (*rüh*). Kl. Kam. 砥石, 砂岩. $\Rightarrow$ *ryj*.

Ruii. Dav. 砥石.

Rujka. Mos. 橋.

Rujka-gakusi. Mos. 橋を渡る.

Rujkiye. Mos. 研ぐ (*ruj* 「砥石」から).

Ruino. Dav. 単独では用いられない単語.

— *pashi*. Dav. ~より重い.

6230 — **khankino ariki**. Dav. ~より近くに. **Ruino gangino apiki**. Pf. とても近くに行く, $\Rightarrow$ *eruyè*.

— *yupki*. Dav. ~より勇ましい. Pf. とても勇敢な.

Rujno. Lang. S. Sakh. 高い. Kl. Sakh. 近い. Mos. 強い, 強く, とても, 大きい; たくさん.

Rujnu. Mos. 強い; とても, たくさん, 荒々しく.

Ruinu yupkinu. Dav. 補強する.

Ru-kuanno-oman, まっすぐな道. (同) *ikurús'na*.

Rukim, $\Rightarrow$ *trukim*.

Rukusynaj. (地) Byelk. クスナイ (Kusunaj, Кусунай) の南方 206 露里にある小川.

Rumbye. Mos. 報いとして受ける.

Rumu. Mos. 矢の根.

Runno. Mos. 味が辛い.

Ruo. Mos. 溶かして作る, 金属を鑄造する.

6240 **Ruó**. Mos. アザラシ, アザラシの一種.

Ruokyerye. Mos. 溶かして作る, 金属を鑄造する; *ruo* とも言う.

Ru-okobi. Mos. 道が分かれている場所; 字義通りは: 道が分かれること.

Руокомѣ.

— 279 —

Русь-кара.

Руокому. Мос. рыба похожая на окуня съ колючкою на брюхѣ; она водится въ озерѣ Аккези.

Рупни-чиматъ. Кл. Кам. старуха.

Руппнемаци. Мос. (テマ子ブツル), бабушка.

Рѹра, см. *трѹра.* Мос. сладкій; сопровождать, ходить, прохаживаться, обходить вокругъ.

— *бирика.* Мос. сладкій, пріятно-сладкій.

— *кору.* Мос. быть сладкимъ; сладкій.

— *янъ.* Мос. мочъ сопровождать или сопровождать впредь, см. *янъ.*

Руре. Мос. шумѣть, быть дикимъ, безпорядочнымъ по праву.

— *кару.* Мос. плавить металлы.

6250. *Рури.* Дав. отд. нѣтъ.

— *вака.* Дав. разсолъ, морская вода; по Пф. *ру-ру вака*, морская вода.

— *сакки.* Дав. вкусно. Н: *тури-сакке*, по Пф. вѣр. *рура-шаке*, сладкое вино.

Руру. Мос. море.

— *унгутуку.* Мос. янтарь.

— *шама-кари-бай.* Мос. итти вдоль морскаго берега.

Рѹруво. С. сторона противоположная двери (въ Аинскихъ юртахъ). Син. *горѳнне.*

Рѹруписъ. С. голышъ.

Рурушпе. Мос. (ヘリルル), столбъ, колъ, свая.

Руръ. Фюр. океанъ.

6260. *Русд,* см. *трусд.* С. шкура (*сета* —, собачья шкура). 1. цыновка. 2. матрацъ. — *омдй кард ка!* разстели цыновку! — *питд,* раскатать (свернутую трубкой) шкуру. — *со кара кане!* разстели цыновку! — *тури,* стлать цыновку, растели* цыновку!

Русѹй. Гл. хотѣть, желать; см. *трусѹй.*

Русшама. Мос. (マヤルツル), морской берегъ, сокращеніе вмѣсто *руру-шама.*

Русшке. Мос. гнѣваться, бранить, получить награду, возмездіе; пеня, штрафъ (ケツツル).

Русъ. Кл. Кам. кожа. Мос. *руши,* *русъ* (ルル), дубленая кожа.

Русъ. С. шкура, кожа, мѣхъ.

— *кара,* обдѣлывать шкуру.

23*

*正しくは разстели (原著巻末に訂正あり)

Ruokomu. Mos. 腹に棘のある, カワズズキに似た魚; アッケジ (Akkyezi, Аккези)
湖に生息する.

Rupni-chimat. Kl. Kam. 老婆.

Rupnyematsi. Mos. (ルツプ子マチ), 祖母.

Rúra, ⇒ *trúra.* Mos. 甘い; 同行する, 歩く, 少し歩く, 周囲を回る.

— *birika.* Mos. 甘い, 心地よく甘い.

— *koru* Mos. 甘い状態にある; 甘い.

— *yan.* Mos. 同行できる, あるいは将来同行できる. ⇒ *yan*

Rurye. Mos. 騒ぐ, 粗野である, 性格がだらしない.

— *karu.* Mos. 金属を鑄造する.

6250 *Ruri.* Dav. 単独では用いられない単語.

— *vaka.* Dav. 漬物用塩水, 海水; Pf.によると, *ruru vakka*, 海水.

— *sakki.* Dav. 美味しい. N: *turi-sakhhkye*, Pf.によると, おそらく *rura-shakye*「甘いワイン⁽²⁴⁾」.

Ruru. Mos. 海.

— *ungutuku.* Mos. 琥珀.

— *shama-kari-baj.* Mos. 海岸にそって行く.

Rúruvso. (名) 扉の反対側 (アイヌのユルタで). (同) *gorónnye*.

Rúrúpis'. (名) 裸の人, 貧乏人.

Rurushpye. Mos. (ルルシペ), 柱, 杭.

Rur. Fyur. 大洋.

6260 *Rusà,* ⇒ *trusà.* (名) 毛皮 (*syeta* —, 犬の毛皮). 1. 蓆 (むしろ). 2. マット.

— *omàj karà ka!* 蓆を敷け! — *pità,* 毛皮 (筒状に巻かれた) を広げる. — *so kara kanye!* 蓆を敷け! — *turi,* 蓆を敷く, 蓆を敷け!

Rusùj. (動) 欲する, 望む. ; ⇒ *trusùj.*

Russhama. Mos. (ルツシャマ), 海岸, *ruru-shama* の省略形.

Russhkye. Mos. 怒る, 罵る, 褒美をもらう, 報いを受ける; 罰金, 罰 (ルツツケ⁽²⁵⁾).

Rus. Kl. Kam. 皮革. Mos. *rushi, rus* (ルシ), なめし皮.

Rus'. (名) 毛皮, 皮革, 加工された毛皮.

— *kara.* 毛皮を仕上げる.

(24) 酒のことであろう。

(25) ルシシケの誤りであろう。

Русь - кара то. день очищенія медвѣжьей шкуры (2-й день *камѹй-асѣньке*).

— *пайсере*. С. нижняя часть шкуры.

— *пентрамъ*. С. верхняя часть шкуры.

Руська, см. *труска*. *Оятаки: хемата анъ руська кусуѣки, ине рамечанъ анъ амне тэмана?* иначе: что за гнѣвъ; но какъ я могу ѣсть противъ желанія?

Рүтишь-үтуру. С. промежность.

Рүтомъ, см. *сүкүфъ*.

6270. Рүту. Кл. Кам. волосы (*rūhtūh*), волосы животныхъ (шерсть, *rūtūh*).

Рүтуба. Мос. быть перавнымъ, различаться другъ отъ друга.

Рүтии. Мос. (ㄅㄣㄣ), червякъ похожій на дождеваго червя.

Рүу. Кл. Кам. путь. Дав. дорога. Мос. волосы на головѣ.

— *сенъ*. Кл. Сах. грязь, грязное мѣсто. Дав. грязь на улицѣ.

— *венъ*. Дав. распутица.

— *ветъ рура ошма*. Дав. тундра.

— *окиркава*. Дав. исчезнуть.

— *ри*. Дав. растопить на огнѣ, въ Нѣм. Дав. *ру-урю* (*ruuriu*) *schmatzen*, т. е. чавкать.

— *турайно*. Дав. заблудиться въ пути.

— э. Мос. слѣдъ отъ ноги; когда, какъ; сдѣлаѣнное, случившееся.

Рү-уэнъ. Мос. дурной путь, или худая погода.

6280. Рүуэ-нэ. Мос. когда, какъ; отъ *рууэ*, стопа, слѣдъ.

Рүуэ-нэ-а-ва. Мос. когда, какъ; отъ *рууэ*, слѣдъ.

Рүциси. Мос. горная дорога (буквально: поворотъ, заворотъ пути).

Рүцисъ. С. путь, путешествіе.

— *коро*. Гл. отправляться. *Кусункотанта* —, отправляться въ Кусункотанъ.

— *носки*, середина пути (см *сирүцисъ*—середина пути по Кусунайско-Мануевской дорогѣ).

Рүнобу. Геогр. древнее Аинское названіе Кусуная.

Рүчуфъ. С. япварь, см. *ру*.

Rus'-kara to, 熊の毛皮をきれいにする日 (*kamij-asin'kye* の二日目).

— *pájsyerye*. (名) 毛皮の下の部分.

— *pyéntram*. (名) 毛皮の上の部分.

Rus'ka, ⇒ *trus'ka*. *Oyataki: khyemata an rus'ka kusujki, ipye ramyechan an ampye temana?* そうでなければ, 何と腹立たしいことか; しかし, いかにして私は意に反して食べることができようか?

Rútish'-úтуру. (名) 間隔.

Rutom, ⇒ *sukuf*.

6270 **Rutu**. Kl. Kam. 髪の毛 (*rühtüh*), 動物の毛 (哺乳動物の毛, *rütüh*).

Rutuba. Mos. まちまちである, それぞれ違っている.

Ruttsi. Mos. (ルツチ), ミミズに似た虫.

Ruu. Kl. Kam. 道. Dav. 道路. Mos. 頭髮.

— *vyen*. Kl. Sakh. ぬかるみ, ぬかるんだ場所. Dav. 通りのぬかるみ.

— *vyen'*. Dav. 泥ねい期.

— *vyep' rura oshma*. Dav. ツンドラ.

— *okgirkva*. Dav. 消える.

— *ri*. Dav. 火の上で (蠟, 獣脂などを) 溶かす, Ne m. Dav. *ruuryu* (*ruuriu*) *schmatzen*, つまり, ぴちゃぴちゃ音をたてる.

— *turajno*. Dav. 道に迷う.

— *e*. Mos. 足跡; ~とき, ~ように; なされたこと, 起こったこと.

Ru-uen. Mos. 悪路, あるいは悪天候.

6280 **Ruue-ne**. Mos. ~とき, ~ように; *ruue* 「足 (くるぶしから下), 跡」から.

Ruue-ne-a-va. Mos. ~とき, ~ように; *ruue* 「跡」から.

Rutsisi. Mos. 山道 (字義通りは: 道が曲がること, 道の曲がり角).

Rútsis'. (名) 道, 旅.

— *koro*. (動) 出発する. *Kusunkotanta* —, クスンコタン (*Kusunkotan*, *Кусункотанъ*) へ出発する.

— *nóski*, 道の間 (⇒ *sirútsis'* — クスナイ・マヌヤを結ぶ道の間)

Rúchobu. (地) クスナイ (*Kusunaj*, *Кусунай*) の古代アイヌの呼び名.

Rúchuf. (名) 1月, ⇒ **ru**.

Руэ.

— 281 —

Сабару.

Руэ. Мос. когда, какъ (иначе *рууэ* и *руи*, обыкновенно соединяется съ частицами *нэ* и *нэава*, или *табанэ*); ступня, слѣдъ.

Руэ-анакине. Мос. союзъ: какъ, когда.

Руямбе (руямте), см. труямте.

Руямбириру. Кл. Сах. буря, выюга (Sturm). Дав. буря.

Руямте, см. труямте. Кл. Кам. буря, выюга (Sturm).

6290. *Рюри шакки.* Дав. отвѣдать, см. *тури сахке.*

С.

С. ОСЬМНАДЦАТАЯ БУКВА АИНСКОЙ АЗБУКИ.

Са. С. старшая сестра.

— *макѳри*, второй Аинскій ножъ, см. *индасаку* и *поромакѳри*.

Сѳанничъ (сѳанничъ). Кр. селезни.

Сабѳ (санд). С. голова, головка (трубки, члена, *кисери* —, *чи* —); длинные небритые волосы головы у мужичъ (син. *хорѳкаке-нумѳ*).

— *карѳ*, или — *карѳ карѳ*, причесать (причесывать) голову, брить (голову).

— *кара макѳри*, бритва.

— *маканке*, — *маканке то*, третій день медвѳжь-яго праздника. день отнесенія въ лѳсъ медвѳжь-яго черепа. Син. *кей-маканке-то*.

— *мѳньки*, брить голову.

— *не.* Прил. главный, почетный, пѳбольшій (— *ѳйну*).

6300. — *нума писарѳ*, лысѳть; лысый.

— *нуѳ нуѳ*, драть за волосы (*хекѳнци*).

— *очѳневе.* Прил. некудрявый.

— *тру*, или *сабѳ ту*, волосы (на головѳ), волосъ съ головы (*сне сабарѳ*).

— *усне*, волосы (головные).

Сѳбаки, головка деревянной трубки. *Ни кѳсери* —, или *сабѳ*.

Сабару и *сабатѳ* см. *сабѳ*.

Rue. Mos. ～とき, ～ように (*ruue* や *rui* とも言う; ふつう, 小詞 *ne* や *neava*, あるいは *taban* と結びつく); 足 (くるぶしから下), 跡.

Rue-anakinye. Mos. (接): ～ように, ～とき.

Ruyámbye (*ruyámpye*), ⇒ *truyámpye*

Ruyambiriru. Kl. Sakh. 嵐, 吹雪 (Sturm). Dav. 嵐.

Ruyámpye, ⇒ *truyámpye*. Kl. Kam. 嵐, 吹雪 (Sturm).

6290 *Ryuri shakki*. Dav. 味をみる, ⇒ *turi sakhkye*.

C.

C. アイヌ語の字母の 18 番目の文字.

Sa. (名) 姉.

— *makiri*, アイヌの二つ目⁽²⁶⁾のナイフ, ⇒ *inásaku* および *poromakiri*.

Sáanchich (*sáanchich'*). Kr. 雄ガモ (複数).

Sabà (*sapá*). (名) 頭, 先端 (煙管の, 手足の, *kisyeri* —, *chi* —); 男性の剃られていない長い頭髮 ((同) *khórokakye-numà*).

— *karà*, あるいは — *karà karà*, 頭をとかす (結う), (頭を) 剃る.

— *kara makiri*, 剃刀, 髭剃り.

— *makankye*, — *makánkye to*, 熊祭りの三日目, 森に熊の頭骨を返す日. (同) *kyej-makánkye-to*.

— *myén'ki*, 頭を剃る.

— *nye*. (形) 重要な, 尊敬すべき, 上役の (— *ájnu*).

6300 — *numa risarà*, 禿る; 禿た.

— *nuyà nuyà*, 髪の毛を引っ張る (*khyekátstsi*).

— *ochípyevpye*. (形) ちぢれていない.

— *tru*, あるいは *sabà tu*, 髪の毛 (複数), 頭から抜けた毛 (単数) (*snje sabarù*).

— *uspye*, 髪の毛 (複数).

Sábaki, 木製の煙管の雁首. *Ni kisyeri* —, あるいは *sabà*.

Sabaru および *sabatù* ⇒ *sabà*.

(26) なぜ「2 番目」なのかは不明。

Сага.

— 282 —

Са́ки(ё).

Сага. Кл. Сах. ножны (ṣaga).

Сагада. Кл. Сах. поносъ.

Саги ииу туру. Дав. пьяница. Н. Мос. саги (или шаке), вино, отъ Яп. саке.

6310. Садо. Брот. сахаръ.

Саибеки. Мос. обвёртка (чехолъ?) для ноженъ, сл. Яп. происхожденія.

Саймонъ. Мос. допрашивать (отъ Яп. займонъ); допросъ, уголовное изслѣдованіе.

Саинатара. Мос. будь спокоенъ и быть спокойнымъ.
— бай. Мос. итти спокойно, ступать осторожно.

Сайсенъ. С. скрипка, сл. Яп.

Саитурасъ-ни. Пал. дерево.

Сакайо-кара, буянить. Прил. буянъ, драчунъ.

Саканъ. Кл. Кам. лѣто.

Сакё, или са́ки, водка, вино.

6320. — турё или сакегури. С. Японская верхняя одежда (синій халатъ).

' — инауси, складъ инау, принесенныхъ въ жертву морскому богу во время дѣланія саке.

— конубуру, любить водку; любящій водку (— айну), пьяница.

— корамавса, одурѣвшій отъ вина (напр. дерущійся).

— коруй (айну), много пьющій водки, пристрастный къ вину; пьяница.

— нойё (айну), совсѣмъ пьяный (не можетъ возвратиться домой), спящій отъ опьяненія.

— на́ка кара айну, обезумѣвшій отъ вина, напр. страдающій бѣлою горячкою, изъясляющій намѣреніе умертвить себя.

— эйранныкусь. Прил. охмѣлевшій, полупьяный (и отъ того напр. безстыжій въ просьбахъ, требованіяхъ).

Са́ки, или сакё. С. вино, водка. Кл. Кам. вино (sollen sie auf den entfernten Eilanden machen).

—(ё) эдбуру (айну), слабый къ водкѣ, скоро пьянѣющій и отъ малаго количества вина.

6330. —(ё) эису (айну), крѣпкій къ вину, не скоро пьянѣющій, и только отъ большаго количества водки.

Saga. Kl. Sakh. 刀の鞘 (*saga*).

Sagada. Kl. Sakh. 下痢.

Sagi igu guru. Dav. 酔っ払い. N. Mos. *sagi* (*shakye* とも言う), ワイン, 酒, (日本語の *sakye* から)

6310 *Sado*. Brot. 砂糖.

Saimaki. Mos. 刀の鞘用の包み; 日本語起源の語.

Sajmon. Mos. 取り調べる (日本語の *zajmon* から); 尋問, 刑事事件の取調べ.

Sainatara. Mos. 安心しろ, 安心している.

— *baj*. Mos. 落ち着いて歩いていく, 慎重に歩く.

Sájsyen. (名) バイオリン, 日本語の単語.

Saituras'-ni. Pal. 木.

Sakájo-karà, 暴れる. (形) 乱暴者, けんかっ早い人.

Sakan. Kl. Kam. 夏.

Sakyè, あるいは *sáki*, ウオッカ, ワイン, 酒.

6320 — *guryè* あるいは *sakyeguri*. (名) 日本の上着 (青い長い上衣).

' — *inausi*, *sakye* 造りの際に海の神に捧げる *inau* の置き場.

— *konúburu*, ヲッカを愛する; 酒好きの人 (— *ájnu*), 酒飲み.

— *korámavsa*, 酒で意識がもうろうとなった~ (たとえば, 判断力を失った).

— *korùj* (*ájnu*), たくさん酒を飲む (人), 酒に目がない (人); 酒飲み.

— *nojyè* (*ájnu*), すっかり酔っ払った (人) (家に帰れない), 酔って寝ている (人).

— *páka karà ájnu*, 酒で判断力を失った (人), たとえば, 強度のアルコール中毒に罹っている (人), 自殺すると表明している (人)

— *eyajránniukyes'*. (形) 酔った, ほろ酔いの (そのため, たとえば, 頼み事や要求が 図々しい).

Sáki, あるいは *sakyè*. (名) ワイン, 酒, ウオッカ. Kl. Kam. ワイン, 酒 (*sollen sie auf den entfernten Eilanden machen*).

— (*è*) *egáburu* (*ájnu*), 酒に弱い (人), 少量の酒にもすぐに酔う (人).

6330 — (*è*) *eisù* (*ájnu*), 酒に強い (人), 大量の酒にもすぐには酔わない (人).

Сѣкинауси.

— 283 —

Сѣнке.

Сѣкинауси, см. *сѣкеинауси*.

Сѣкири. С. (сокр. *сѣнке-кири*) узенькія дощечки, на которыхъ вѣшается въ юртѣ рыба для копченія.
Син. *кири*.

Сахирохъ. С. двадцать шестовъ селетки.

Сакита. С. лѣто (и *сакита*). — *носкита*, въ срединѣ лѣта.

Сакота. Геогр. Шм. или *сахкотанъ*.

Самаида. Дав. возлѣ.

Самайки. Мос. обѣртка для влагалища меча (отъ Яп. *сая-маки*).

Самѣкета. Нар. подлѣ, возлѣ, сбоку, рядомъ. — *этарасъ*, или *усѣнта этарасъ*, встать рядомъ.

Самамбиреза. Геогр. Шм. мысъ къ югу отъ р. Орокесъ.

Самарай. С. чинъ, сл. Яп. (Дьячковъ). У Корша *самораи* — пижніе военные чины — вассалы помѣстного дворянства (носятъ кинжалы и саблю).

Самѣке, идти бокомъ (не впередъ и не назадъ).

6340. — *кемѣ ѡжасъ*, косолапость съ пяткою внутрь, съ носкомъ наружу.

Сѣмби. Гл. тесать, иначе *сѣмпа*.

Самбакусъ-ѡйну. С. собственное мужское имя.

Сѣмбе (сѣмпе). С. сердце.

— *шибираша гуру*. Дав. тароватой, щедрой.

— *юрке ѡйну*, храбрый, неустрашимый человѣкъ.

Сѣмпе. Пал. сердце.

Сѣмпе см. *сѣмбе*. Кр. *сампѣ*, сердце. Ланг. Кам. Кур. Кл. Кам. (*sāmpēh*).

Сангисю. Геогр. Павл. рѣка Сю.

Санда-гуру. Мос. житель сѣверной части острова Карафутто.

Санинауси. С. складъ *инау* на морскомъ берегу, принесенныхъ въ жертву морскому богу.

Сѣнію. С. рабочая плата.

6350 *Сѣни-писй*. Гл. ругать, злословить, см. *сѣмпи*.

Сѣнке. Гл. притащить (изъ лѣсу, *ни* —), выставлять (окна), вымести (соръ), снимать, вынимать, подавать (посуду). *Итахъ сѣнке*, рассказывать. *Кѣммунъ сѣнке*, вымести соръ. *Санкѣ мунъ*, выметенный соръ.

Sákinausi, ⇒ *sákyeinausi*.

Sákiri. (名) (*sákye-kiri* の省略形) ユルタの中で燻製を作るために魚を掛ける幅の狭い板, . (同) *kiri*.

Sakhírokh. (名) ニシンが掛っている 20 本の竿.

Sákita. (名) 夏 (および *sagíta*). — *nóskita*, 夏の中頃に.

Sakota. (地 Shm.) あるいは *sakhkotan*.

Samagida. Dav. そばに.

Samajki. Mos. 剣の鞘用のカバー (日本語の *saya-maki* から).

Samákyeta. (副) すぐそばに, そばに, 脇に, 並んで. — *étaras'* (*usánta étaras'* とも言う) 「並んで立ち上がる」.

Samambiryeesa. (地 Shm.) オロケス (*Orokyes*, *Орокесъ*) 川の南方にある岬.

Samarāj. (名) 役人, 日本語の単語 (ヂヤチコフ (*D'yachkov*, *Дячковъ*)). コルシュ (*Korsh*, *Корш*) ⁽²⁷⁾ のところには, *samorai* (下級の武官—地方の貴族の臣下) がいる (短剣とサーベルを帯びる).

Samákhkye, 横向きになって歩く (前や後へではなく).

6340 — *kyemā ákhkas'*, 踵が内に曲がった, つま先が外に曲がった内反足.

Sám̄ba. (動) (斧などで) 削る, *sám̄pa* とも言う.

Sambakus-ájnu. (名) 男性の名.

Sám̄bye (*sám̄pye*). (名) 心臓, 心.

— *shibirasha guru*. Dav. 気前のよい, 物惜しみしない ⁽²⁸⁾.

— *yúfkye ájnu*, 勇敢な, 恐れを知らぬ人.

Sam̄mye. Pal. 心臓, 心.

Sám̄pye ⇒ *sám̄bye*. Kr. *sám̄pyè*, 心臓, 心. Lang. Kam. Kur. Kl. Kam. (*sām-pěh*)

Sangis̄yu. (地) Pavl. スユ (*Syu*, *Сю*) 川.

Sanda-guru. Mos. カラフト島北部の住人.

Sanináusi. (名) 海の神に捧げる, 海岸の *ináy* 置き場.

Sánio. (名) 賃金.

6350 *Sáni-pis̄i*. (動) 罵る, 悪口をいう, ⇒ *esám̄pi*.

Sánkye. (動) 引っ張ってくる (森から, *ni* —), 取り外す (窓を), 掃き出す (ごみを), 取り払う, 取り出す, 差し出す (食器を). *Itakh sánkye*, 語る. *Kómmun sánkye*, ごみを掃き出す. *Sánkyè mun*, 掃き出されたごみ.

⁽²⁷⁾ 不明

⁽²⁸⁾ 原文の *тароватой* と *щедрой* は, 形容詞女性単数斜格形。

Сѣнке - ихтчѣй. С. третій (погтевой) суставъ пальца.
— носѣ айну, каюръ (на партѣ). Сип. *икуса айну*.

Санкева см. *сех*.

Сѣнке-ах. Гл. подходить.

Сѣнки. С. журавль (сѣрый).

Саннакору. Мос. шелковичный червь.

Санниѣки. Мос. счѣтъ (отъ Яп. *санниѣги*).

Санниѣоки. Дав. счоты, по Цф. отъ Яп. *санъ*, считать; происхождение *ниѣоки*, неизвѣстно.

Сѣнта. С. Гилякъ, см. *Гилямй, Дорѣ, Ольчѣ, Тѣманча, Чувенъ, Голъ, Кекадѣль, Ману, Гангучѣ, Гѣльда* и *Солѣдѣ*.

Санункорѣнкема. С. собственное женское имя.

6360. *Санъ.* С. полка (см. *парасанъ*). Гл. течь внизъ (*най* —), идти внизъ. *Най ороки санъ*, уплыть изъ рѣки (въ море).

— *чикѣйне*, западный вѣтеръ (для Найбучи; слово восточныхъ Айвовъ).

Сарѣ. С. блюдо (плоское—*орѣмъ*), тарелка. Кл. Кам. чашка (*sāyāh*). Гл. видѣться, быть или дѣлаться яснымъ. *Танъ то чуфъ сарѣ исѣмъ*, или *танъ то чуфъ сарѣ кайкъ хѣнки*, сегодня солнца невидать (пасмурно).

Саракамуй. Дав. воевать. Мос. война, буквально: богъ ноженъ, см. *ай-сара-камуй*.

Саракѣнта. С. хвостъ кита.

Саракутѣй. С. хвостовый плавникъ, хвостъ рыбы.

Саракуфъ-нони. С. хвостовые плавники.

Сарамѣа. Дав. прощай. Мос. прощаніе; прощай! (отъ Яп. *сараба*).

Сарѣмѣа. Гл. прощаться, прощай,—те!

Сарѣмѣе. С. шелкъ. — *имй*, шелковое платье.

Сарѣни. С. берестяной черпакъ.

Сѣри. Прил. жесткій, затвердѣвшій, неупругій, негнущійся (о палкѣ).

6370. — *нумѣ*, или *нумѣ сѣри*, щетина (у свиньи).

Сарорунъ. С. лебедь (сѣрый). Сип. *нуфка*.

Саррининъ. Брот. корзина.

Сару. Геогр. Липское село на рѣкѣ Сѣкари (на Мацмаѣ).

- Sáńkye-ikhtchi*. (名) 指の3番目の(爪の)関節.
 — *nosò ájnu*, 御者(犬ぞりの). (同) *ikúsa ájnu*.
Sankyeva ⇒ *syekh*.
Sáńkyeta-ekh. (動) 近づく.
Sáńki. (名) ツル(灰色の).
Sannakoru. Mos. カイコ.
Sanniôki. Mos. 計算(日本語の *sanniûgi* から).
Sanniôoki. Dav. そろばん, Pf.によると, 日本語の *san*「計算する」から; *niôoki* の語源は不明.
Sánta. (名) ギリヤーク, ⇒ *Gilyami, Dorò, Ol'chà, Temancha, Chuvyen, Golyà, Kyeakâl', Mangù, Ganguchà, Gól'da* および *Solyodò*.
Sanunkoráńkyema. (名) 女性の名.
 6360 *San*. (名) 棚(⇒ *parasan*). (動) 下へ流れる(*naj*—), 下へ歩いていく. *Naj orova san*, 川から出て行く(海へ).
 — *chikájnye*, 西風(ナイブチ(*Hajbuchì, Найбучи*))にとって; 東アイヌの言葉).
Sará. (名) 大皿(平皿—*orám*), 皿. Kl. Kam. 茶碗(*sāārāh*). (動) 見える, 晴れている, あるいは晴れになる. *Tan to chuf sarà isyām*, あるいは *tan to chuf sarà kaj khánki*, 今日(今日は)太陽が見えない(曇っている).
Sarakamuj. Dav. 戦う. Mos. 戦争, 字義通りは: 刀の鞘の神, ⇒ *aj-sara-kamuj*.
Sarakónta. (名) 鯨の尻尾.
Sarakupgi. (名) 尾びれ(単数), 魚の尻尾.
Sarakuf-póni. (名) 尾びれ(複数).
Saramba. Dav. さらば, さようなら. Mos. 別れ; さらば! (日本語の *saraba* から).
Sarámpa. (動) 別れを告げる, さらば, さようなら!
Sarámpye. (名) 絹. — *imi*, 絹の衣服.
Saráni. (名) シラカバの表皮製のひしゃく.
Sári. (形) 堅い, 硬くなった, 弾力性がない, たわまない(棒が).
 6370 — *numà*, あるいは *numà sári*, (ブタの) 剛毛.
Sarorùn. (名) ハクチョウ(灰色の). (同) *nufka*.
Sarranip. Brot. 籠(かご).
Sarù. (地)(マツマイ島の)シカリ(*Síkari, Сікари*)川沿いのアイヌの村.

- Сару́нкуру.* Геогр. или *сару́нута́ра*, или *сару́нтара*.
 С. жители западной стороны острова Мацмая (*Ай-ны*); по преданіямъ выселились съ о. Сикдхъ.
Сарурунъ. Дав. журавль. Мос. аистъ.
Саруръ. Кл. Мат. орелъ.
Састамбе (састамте). С. Японскій чулокъ.
Сасума. Мос. бревно для запиранія дверей, отъ Яп. *сасу*, запирасть.
Сасъ или *сасъ.* С. морская капуста.
 6380. *Сатъ-венъ айну*, скупой человѣкъ (даромъ недающій).
 — *пйрика айну*, щедрый, милостивый человѣкъ.
 Син. *трамъ-хабуру-айну*.
Сатлуа. Кр. сухой.
Сатд. С. сахаръ.
Саттигу иони. Дав. чахотка.
Сафору (sāphōy). Кл. Кам. далеко.
Сѣха. С. палочки для ѣды.
 — *д.* С. коробочка для этихъ палочекъ.
Сѣхе. Гл. сушить (мокрое платье), отвѣдывать (или *кѣра* —), испробовать. *Той сѣхе*, пробовать землю (какой хлѣбъ можетъ хорошо расти).
Сѣхкотанъ. Геогр. Шм. (или *сакота*), бухта и рѣка къ югу отъ Китаузи; рѣка и мысъ къ сѣверу отъ Сирутуру (у Павловича *сѣх-котанъ*).
Сѣхма. С. приборъ, обручъ (или *онтара* —).
 — *кайтэ*, приборъ хлещетъ на берегъ.
 6390. *Сѣхне.* Нар. лѣтомъ, въ теченіе лѣта.
Сѣхне. Гл. сушить (рыбу). Прил. сушеный (— *гемдй*). *Гемой* —, сушить горбушу.
Сѣхсаи. Геогр. рѣчка и Аниско-Японское селеніе въ 71 верстѣ къ югу отъ Мапуи.
Сѣхтэ. Гл. высушать, пересушить (о рѣкѣ лѣтомъ).
Сѣхтэх. Прил. сухой,—ая,—ое (платье).
 — *ситд.* С. сухарь.
Сѣхъ. Предл. безъ.
 — *на*, лѣтнее время, лѣто (букв. лѣтній годъ).
 — *трѣра*, вѣтеръ безъ дождя (или безъ свѣга сверху), см. *кайсирикорорѣра*.
 — *целкаранд.* С. іюль, вар. *сѣхцелкарабѣ*, *сѣхцелкаранд*.
 6400. *Сацгада.* Дав. мѣль, по Пф. вѣр. *сацъ-ка-та*, отъ *сацъ*, засыхать.

- Sarúnkuru.* (地) *sarunútara* あるいは *sarúntara* とも言う。 マツマイ島の西側の住人(アイヌ)； 言い伝えでは、シコフ (Sikòkh, Сикòхъ) 島から移住した。
- Sarurun.* Dav. ツル。 Mos. コウノトリ。
- Sarur.* Kl. Mat. ワシ。
- Sastámbye (sastámpye).* (名) 日本の長靴下。
- Sasuma.* Mos. 戸に鍵をかけるための丸太, 日本語の *sasu* 「鍵をかける」から。
- Sas* あるいは *sas'*。 (名) 昆布。
- 6380 *Satà-vyen ájnu,* けちな人(無駄にものを与えない)
— *píríka ájnu,* 物惜しみしない, 寛容な人。 (同) *tram-kháburu-ájnu.*
- Satgua.* Kr. 乾いた。
- Satò.* (名) 砂糖。
- Sattigu igoni.* Dav. 肺病。
- Safou (sāphōū).* Kl. Kam. 遠くに。
- Sákhka.* (名) 食事用の箸
— *ò.* (名) 箸箱。
- Sákhkye.* (動) 乾かす(濡れた衣服を), 味をみる (*kyéra* — とも言う), (適・不適を) 試す。 *Toj sákhkye,* 土地を試す(どの穀物がよく育ちうるか)。
- Sákhkotan.* (地 Shm.) (*sakota* とも言う)。 クタウジ (Ktauzi, Ктаузи) の南方にある入江と川；シルトゥル (Siruturu, Сирутуру) の北方にある川および岬 (パーヴロヴィッチ (Pavlovich, Павлович) では *syakh-kotan*)。
- Sákhma.* (名) 寄せ波, 簗 (たが) (*óntara* — とも言う)。
— *kájte,* 寄せ波が岸を打っている。
- 6390 *Sákhnye.* (副) 夏に, 夏の間に。
- Sákhpye.* (動) 干す(魚を)。 (形) 干した (— *gyemòj*)。 *Gyemoj* — カラフトマス干す。
- Sáxhsatsi.* (地) マヌヤ (Мануя, Мануя) の南方 71 露里にある小川とアイヌと日本人の混住の村。
- Sákhte.* (動) 干上がる, からからに乾く (夏の川が)。
- Sákhtekh.* (形) 乾いた (衣服)。
— *sitò.* (名) 砂糖。
- Sakh.* (前) ~なしに。
— *pa,* 夏の時期, 夏 (字義通りは, 夏の年)。
— *tryéra,* 雨を伴わない風 (あるいは上からの雪を伴わない), ⇒ *kájsirikororyéra*
— *chyekhkarapyè.* (名) 7月, (粗) *sakhtsyekhkarabyè, sakhtsyekhkarapyè.*
- 6400 *Satsgada.* Dav. 浅瀬, Pf.によると, おそらく *sats-ka-ta, sats* 「乾く」から。

Са́ди.

— 286 —

Севà-ни:

Са́ди. С. тарелка (Японская). Мос. *са́ди* или *ша́цг*,
высыхать, засыхать.

Са́дири. С. ластка (живетъ иногда въ домахъ подъ
поломъ, напр. въ Такоѣ; по Дьячкову, горностай).

Са́дики. Дав. сушить.

Са́дики амби. Дав. сухой.

Са́дикива. Дав. засыхать. Н: прав. Яп. см. *сахке*.

Са́дики ценфъ. Дав. рыба сушеная. Н: Яп. *сах-чех*.

Са́диыва. Дав. засушить.

Са́дипеека-комонросива. Кр. идти.

Са́дирубс. Мос. надгробная пѣснь.

Са́й. С. футляръ (для ножа), ножны. Дав. ножны.
Мос. сл. Яп.

6410. *Саяда*. Дав. поносъ.

Сайсе. Гл. хлынуть, брызнуть (о крови), падать, низ-
вергаться съ брызгами (о ручьѣ съ утеса), сыпать,
разсыпать,—ся (сиб. *чѣкокохсе*). *Кемъ сайсе*, или
кемъ чѣкокохсе—кровь брызжетъ.

Саятура Мос. (ラ ツ ヤ サ), рукоятка, также штуч-
ка металлическая особеннаго вида.

Се, или *сех*. С. нары (Линскіе). 1. лавка. 2. полъ (у
Матуманайскихъ Айповъ). 3. вообще сѣдалище. 4.
ноша (на спинѣ), напр. связка дровъ. *Ими-се*,
чебъ-се, ноша платья, ноша рыбы. 5. гнѣздо (или
чикѣхъ-се). Мос. то, это, онъ, его, сей (имѣетъ
почти значеніе члена), этотъ. Присоединенная
къ словамъ она, кажется, имѣетъ тоже опредѣля-
ющее значеніе. *Шне на икуру шіой кушіу ши-*
тукари ширине шіѳ-се, такъ какъ я желалъ бы
выпить одинъ бокалъ; то ссуди мнѣ его за пре-
красную перпу. Съ частичкою *ге* образуетъ соеди-
неніе *ге-се*, которое, кажется, употребляется какъ
expletivum (пополнительное слово) опредѣляющаго
значенія.

— *коцу*. Мос. то, это (имѣетъ почти значеніе члена),
сей, этотъ. — *тауне*, та вещь, сія вещь.

Сэазекки. Пал. жаръ.

Сеасъ-мѳмне. С. средній палецъ.

Себери-бери. Мос. молодой медвѣдь, медвѣженокъ.

Севà. Мос. названіе растенія, заря, любистокъ.

— *ни*, дуплистое дерево, дерево съ дупломъ. Сиб.
очѹпо-ни.

Sátsi. (名) 皿 (日本の). Mos. *satsi* あるいは *shats*, 乾ききる, 乾く.

Sátsiri. (名) イタチ (テン) (時に家の床下に住む, たとえば, タコイ (Takoi, Такой) で
は); *ヂヤチコフ* (D'yachikov, Дьячков) によると, オコジョ).

Satski. Dav. 干す.

Satski ambi. Dav. 乾いた.

Satskiva. Dav. 乾く. N: *прав.*⁽²⁹⁾ 日本語の単語. ⇒ *sakhkye*.

Satski tsepf. Dav. 魚の干物. N: 日本語の単語. *sakh-chyekh*.

Satsyva. Dav. 乾燥させる.

Sachipyeyeka-komonrosiva. Kr. 歩いていく.

Sayuruby. Mos. 埋葬の際の歌.

Saya. (名) ケース (ナイフの), 鞘 (さや). Dav. 鞘. Mos. 日本語の単語.

6410 *Sayada.* Dav. 下痢.

Sayájsye. (動) どっと流れ出す, 吹き出す (血が), 落ちる, しぶきとともに落下する (絶
壁からの川の流れが), 撒き散らす, こぼす, こぼれる ((同) *chókokokhsye*). *Kyem*
sayájsye, あるいは *kyem chókokokhsye* — 血が吹き出ている.

Sayatura. Mos. (サヤツラ), 柄, 特別な種類の金属製の小物.

Sye, あるいは *syekh.* (名) 寝台 (アイヌの). 1. 寝台兼用の長持. 2. 床 (とこ) (マ
ツマイ・アイヌで). 3. 座る場所全般. 4. 荷 (背中に担いだ), たとえば, 薪の
束. *Imi-sye, chyebsye*, 衣服の荷, 魚の荷. 5. 巢 (*chikakh-sye* とも言う).

Mos. あの, それ, 彼, それの, この (ほぼ冠詞と同じ意味をもつ), これ⁽³⁰⁾ (この単
語) が他の単語と結合された場合, 限定の意味も持つようである. *Shnye pa ikuru*
shioj kushiu shitukari shirine shiô-sye, できれば一杯の盃を飲み干したいので, とて
も良いフィリアザラシと引き換えにそれ (盃に入った酒) を私に分けてくれ. 小詞
gye とともに語結合 *gye-sye* をつくるが, この語結合は限定の意味の expletivum (補
足語) として使われる.

— *kotsu.* Mos. あの, この⁽³¹⁾ (ほぼ冠詞と同じ意味をもつ), この, その. — *taunye*,
あの物, この物.

Syéazyekka. Pal. 暑さ.

Syeas'-mómpye. (名) 中指.

Syebyeri-byeri. Mos. 若い熊, 子熊.

Syevà, Mos. 植物の名, レビスチカム (セリ科の薬草).

— *ni,* 洞 (うろ) のある木. (同) *ochúpo-ni*.

(29) 何の省略か不明。

(30) 原文では, она (3 人称の人称代名詞女性単数主格形) と書かれている。

(31) 原文では, то および это (中性単数主格形) と書かれている。

Севáно.

— 287 —

Сендо.

6420. *Севáно*. Прил. прочищенный; курящийся (о трубкѣ, — *кйсери*).
- Сейóсе-нойд*, отпирать, повертывать ключъ, чтобъ дверь отперлась, см. *секота нойд*.
- *трайд*. Гл. отодвигать (отъ себя,—въ сторону). Син. *оякене-трайд*, и *йейкусó трайд*.
- Сейүмйре*. Гл. стращать. *Хекайцци* —, стращать ребенка.
- Седуру*. Кл. Сах. спина. Дав.—см. *сетуру*.
- Седуръ*. Ланг. Кур. (ssedur). Кл. Кам. (sédur), спина.
- Сей*. Дав. въ Нѣм. *Jch irre oder schweife herum*, т. е. я блуждаю.
- Сей*. С. скорлупа двустворчатораковинныхъ; ракушка, раковина. Дав. блюдо.
- *итаньки*. С. чайное блюдечко.
- Сейне*. С. лопаточка для ѣды. Син. *зцине*.
- Сейссу*. Геогр. Шм. мысъ къ югу отъ р Орокесъ.
6430. *Сейкемъ чуфъ нóски*. С. послѣдняя четверть луны ☾, см. *чуфъ-сикемъ*.
- Секоро*. Мос. сйе, оно. Союзъ: что; служить къ приведенію словъ другаго. *Энто нишна танъ нобори отта рикинъ секоро итаки*. Мос. они говорили: повелитель Іеддо всходитъ на сію гору.
- Сейóсе*. Гл. блевать. С. рвота.
- Сейóта*. Нар. по направленію къ себѣ.
- *нойд*. Гл. запираеть, повертывать ключъ, чтобъ дверь заперлась, см. *сейóсе-нойд*.
- *трайд*, придвигать къ себѣ. Син. *гетдохъ-трайд*.
- *укорайд*. Гл. сдвигать въ одну кучу (разрѣзанное на куски мясо).
- Сейүвке*. Прил. опухшій (о ногѣ при воспаленіи, при водянкѣ).
- Сеймахакара*. Гл. совершить грѣхъ, этимол. *си-юма-кара*.
- *айну*, грѣшникъ. Син. *анóма-айну*.
- Семби*. Дав. см. *шемби*.
6440. *Семби омари*. Дав. расклинить.
- Сендо*. Мос. лоцманъ (отъ Яп. *сендо*), владѣтель судна, шкиперъ.

- 6420 *Syeváno*. (形) (穴などが) 掃除された; 煙を立てている (煙管について, — *kísyeri*).
Syegósye-nojyè, (錠・門をはずして) 開く, 戸が開くように鍵を回す, ⇒ *syekota no-jyè*.
— *trajyè*. (動) 押す (手前から, 一脇に). (同) *oyákyenye-trajyè*, および *gyéjkuso trajyè*.
Syegúmirye. (動) 脅かす. *Khyekátstsi* —, 幼児を怖がらせる.
Syeduru. Kl. Sakh. 背中. Dav. ⇒ *syeturu*.
Syedur. Lang. Kur. (ssedur). Kl. Kam. (sédur), 背中.
Syei. Dav. Nem. Jch irre oder schweife herum, つまり. 私はさまよっている.
Syej. (名) 二枚貝の殻; 小さい貝, 貝. Dav. 大皿.
— *itán'ki*. 茶碗の受け皿.
Syéipyè. (名) 食事用のへら. (同) *étsipyè*.
Syeissu. (地 Shm.) オロケス (Orokyes, Орокесть) 川の南方にある岬.
6430 *Syékyem chuf nóski*. (名) 下弦の月, ⇒ *chuf-sigyekyém*.
Syekoro. Mos. このもの, それは. (接) ~ということを; 他者の言葉を引用するはたらきがある. *Ento nishpa tan nobori otta rikin syekoro itaki*. Mos. 彼らは言った: 江戸 (Iyeddo, Иеддо) の君主がこの山に登りつつあるということを.
Syekósye. (動) へどを吐く. (名) 嘔吐.
Syékota. (副) 自分の方に.
— *nojyè*. (動) 錠をおろす, 戸の鍵をかけるために, 鍵を回す, ⇒ *syegósye-nojyè*
— *trajyè*, 自分の方に引く. (同) *gyetòkh-trajyè*.
— *ukorajyè*. (動) ひと山に移す (細かく刻んだ肉を).
Syekúvkiye. (形) むくんだ (炎症のとき, 浮腫のときの足について).
Syómakhhkara. (動) (宗教上・道德上の) 罪を犯す. *si-goma-kara* が語源.
— *ájnu*, 罪深い人. (同) *anóma-ájnu*.
Syembi. Dav. ⇒ *shyembi*.
6440 *Syembi omari*. Dav. くさびを抜く.
Syendo. Mos. 水先 (案内) 人 (日本語の *syendô* から), 船主, 商船の船長.

Сенесе.

— 288 —

Сески.

Сенесе. С. собственное женское имя.

Сенецбъ. Бальб. Сах. одипъ.

Сенькааки, или *кунне-сенькааки*. С. черныя полоски, нашитыя на халатъ, сл. Яп.; поаниски чай-экайде.

Сенькаки. С. черный холстъ (Японскій), длинный черный платокъ для головы (Аинская чалма), холщевый черный шарфикъ для головы.

Сенькоамтаре или *кема* —, прижать ногою (шитье, вмѣсто нашего прикалыванія).

Сентуэраки. Гл. наклониться внизъ.

Сеньча. С. косякъ. *Анд сеньча*, дверной косякъ.

Сеоцисътэ. Гл. дразнить (браннымъ словомъ, напр. „крупа“), раздражать.

6450. *Сепоки-ки*. Мос. (キボセ), быть наклоненнымъ впередъ, лежать на лицѣ.

Сепъ. Кл. Мат. далеко. Мос. широкій.

Серема. С. февраль.

Серемаке или *серимака*. Мос. прадѣдъ.

Серемокондй. Геогр. Аинское селеніе въ 32 верстахъ къ югу отъ Мануи.

Серетока. Бр. см. *сирэтоко*.

Серетунай. Геогр. рѣка.

Сери. Мос. длина или высота предмета.

Серйкуроко. Кр. темной.

Серокани. С. серебро.

Серусъ. Прил. толстый (о человѣкѣ, перѣ). — *дйну*.

6460. *Сёржесъ*. С. подолъ.

Сесе. Прил. горячій, жаркій, теплый. Нар. горячо, жарко. *Сесе вахка турдэ!* принеси теплой воды (напр. умыться).

Сесенумъ. Гл. разслабиться отъ жара.

Сесеку. Мос. горячій; калить, раскалывать.

Сесехка, разогрѣтый; разогрѣвать (фр. Яп. вмѣсто *сесе вахка*).

Сесехкахъ-кардэ. Гл. разогрѣвать (*вахка* —, разогрѣвать воду).

Сесехне. С. припарка. Гл. припаривать.

Сеси. Мос. названіе птицы.

Сесика. Дав. нагрѣть.

Сески. Дав. заткнуть.

- Syenyésye*. (名) 女性の名.
- Syenyetsb. Bal'b. Sakh. 1.*
- Syén'kaaki*. あるいは *kúnnye-syén'kaaki*. (名) 上衣に縫いつけられた黒い縞, 日本語の単語; アイヌ語では *chajekajyé*.
- Syen'káki*. (名) (日本の) 黒い麻布, 長い黒い頭巾 (アイヌのターバン), 麻布の黒い頭巾.
- Syen'koámparye* あるいは *kyema* —, (縫い物を) 足で押さえる (われわれがピンで押さえる代わりに)
- Syen'tuerákhki*. (動) 下に曲がる.
- Syén'cha*. (名) 側柱. *Apà syén'cha*, 戸の側柱.
- Syeotsís'te*. (動) からかう (例えば *крупна*⁽³²⁾ などの罵言で), 苛立たせる.
- 6450 *Syepoki-ki. Mos.* (セボキキ), 前に傾いている, うつぶせに横たわっている.
- Syep. Kl. Mat.* 遠くに. *Mos.* 広い.
- Syéryema*. (名) 2月.
- Syeryemakye* あるいは *syerimaka. Mos.* 曾祖父.
- Syeryemokonáj.* (地) マヌヤ (Manuya, Мануя) の南方 32 露里にあるアイヌの村.
- Syeryetoka. Br. ⇒ siryétoko.*
- Syeryetunaj.* (地) 川.
- Syeri. Mos.* 物の長さ, あるいは高さ.
- Syerikuroko. Kr.* 暗い.
- Syerokáni.* (名) 銀.
- Syeris'.* (形) 太った, 太い (人, 羽ペンが) — *ájnu*
- 6460 *Syéreyes'.* (名) 裾.
- Syésye.* (形) 熱い, 暑い, 暖かい. (副) 熱く, 暑く. *Syésye vákhka turà è!* お湯をもつて来い (たとえば, 顔を洗うために).
- Syesyegüm.* (動) 暑さでぐったりする.
- Syesyeku. Mos.* 熱い; 強く熱する, 灼熱する.
- Syésyekhka*, 暖められた; 温める (日本語の言い回し. *syésye vákhka* の代わり).
- Syésyekhkakh-karà.* (動) 温める (*vakhka* —, 水を温める)
- Syésyekhpye.* (名) 温湿布. (動) 温湿布する.
- Syesi. Mos.* 鳥の名.
- Syesika. Dav.* 加熱する.
- Syeski. Dav.* 閉じる, 栓をする, ふさぐ.

⁽³²⁾ ダーリ (V. Dal', В. Даль) の辞典では, Насмешливое название солдата, особенно отставного (兵士の嘲笑的な呼び方, 特に退役した) と書かれている。

Сесъ.

— 289 —

Сёури.

Сесъ. Кр. гагары.

6470. Сесъ. С. сѣрая морская утка.

Сетѧ. С. собака.

— *атъ*, цѣпь для привязыванія собаки.

— *ауре*. С. голубая лилія.

— *ичѧрану*. С. вопючая трава похожая на *ичѧрану*.

— *кинѧ*. С. какая то трава (въ Маукѧ и Кусунъ-котанѧ растетъ); Японцы ее ѣдятъ; Айны не ѣдятъ; въ Кусунаѧ ея нѣтъ.

— *нохъ-кинѧ*. С. лекарственная трава; нижнюю губу цвѣтка этой травы Айны сравниваютъ съ мошонкою собаки; служить лекарствомъ отъ воспаленій мошонки.

— *но*. С. щенокъ. *Сета но!* почти единственная Аинская брань, употребляемая и въ обращеніи къ собакамъ.

— *русь*. С. : собачья шкура. Лапер. (*setarouss*), большой дорожный плащъ или дорожный сюртукъ изъ собачьей шкуры. — *русь имѧ*. С. одежда изъ собачьей шкуры.

Сетакко. Мос. (ツツタセ), безпрестанный, непрерывный, вѣчный.

6480. *Сетокурёро*. С. собственное мужское имя (умеръ 7 января 1871 г.).

Сеттомба, Мос. (バン ト ツ セ), мѣсто погребенія, кладбище.

Сетуру (*сеторѧ*). С. спина, спинка платья (*имѧ* —); задній. Мос. Лапер. спина.

*** *каскета*. Нар. позади, за спиною (постеля, вѣщъ).

— *мимъ*, мясо со спицы у рыбы. Син. *міру-ру-мимъ*.

Сетуръ. Кр. Пал. спица. Ланг. Кам. (*ssetur*).

Сетусьнегнай. Геогр. второй притокъ (считая снизу) рѣки Поропехная.

Сёуни. Прид. теплый. *Сёуни вакка*, теплая вода.

Сеурѧ. Кр. подбородокъ. Мос. гортань, глотка.

Сёури (*сёври*). С. гортань, адамово яблоко, дыхательное горло.

Syes. Kr. アビ科の海鳥 (複数).

6470 Syes'. (名) 灰色の海のカモ.

Syetà. (名) 犬.

— *atù*, 犬をつなぐ鎖.

— *aurye*. (名) 水色のユリ.

— *ichárapu*. (名) *ichárapu* に似た悪臭のする草.

— *kinà*. (名) 草の名 (食用の草) (マウカ (Mauka, Маука) およびクスン・コタン (Kusun-kotan, Кусунъ-котан) で成育する); 日本人はこれを食べる; アイヌは食さない; クスナイ (Kusunaj, Кусунай) にはこれはない.

— *nokh-kinà*. (名) 葉草; この草の花の下部にある唇弁をアイヌは犬の陰囊にたとえる; 陰囊の炎症の葉になる.

— *po*. (名) 子犬. *Syeta po!* ほほ唯一のアイヌの罵言, 犬に呼びかけるときにも使われる.

— *rus'*. (名) 犬の毛皮. Lapyer. (setarouss), 犬の毛皮でできた大きな旅行用の雨合羽あるいは旅行用のコート. — *rus' imi*. (名) 犬の毛皮でできた衣服.

Syetakko. Mos. (セタツコ), 絶え間のない, 連続的な, 永遠の.

6480 Syetokuryéro. (名) 男性の名 (1871 年 1 月 7 日に死亡).

Syettomba. Mos. (セットンバ), 墓所, 墓地.

Syeturù (syetorò). (名) 背中, 衣服の背 (*imi* —); 後ろの. Mos. Lapyer. 背中.

— *káskyeta*. (副) 後ろで, (寝や物の) 陰で.

— *mim*, 魚の背の肉. (同) *míru-ru-mim*.

Syetür. Kr. Pal. 背中. Lang. Kam. (ssetur).

Syetus'pyekhñaj. (地) ポロペフナイ (Poropyekhñaj, Поропехнай) 川の 2 番目の支流 (下から数えて).

Syéuni. (形) 暖かい. *Syéuni vakka*, 湯.

Syeuryè. Kr. あご. Mos. 喉頭, 咽頭.

Syéuri (syévri). (名) 喉頭, 喉仏, 気管.

- Сех*, см. *се*. *Сех ката а*, садиться на лавку. *Квѧни сех ката а кане!* садись на мое мѣсто. *Сех ката окѧй*, находиться на нарахъ.
- *по*. *С*. выдвижной ящикъ подъ нарами.
- *сѧнкева анъ-нукара*, сидѣть бокомъ, смотрѣть съ боку; быть снятымъ на портретъ въ профиль, см. *зарѧуси анъ нѧкара*.
6490. *Сѣхпа*. *С*. круглое желѣзное украшеніе на груди дѣвицъ (въ родѣ медали, съ дырочками, покупается отъ Японцевъ); бляшка у ефеса шпаги (во не самый ефесъ) или сабли.
- Сѧцири-камъ*. *С*. бокъ (человѣка) болѣе къзади (у спины), см. *юнтра-кисарѧ*; бокъ сзади подмышки до таза, см. *ярѧпо*.
- Сецуки-оро*. Мос. названіе рыбы.
- Сешика*. Мос. (ㄐㄥ ㄷ), горячая вода, иначе *шешка* (ㄐㄥ ㄷ) или *сесека*.
- Сешке* или *сешки*, *шешке* или *шешки* (ㄐㄥ ㄷ). Мос. затыкать, запирасть.
- Си*. *С*. калъ. Нар. еще (въ сложныхъ; видоизмѣненное *суй*), себя, ся (въ сложныхъ). Кл. Кам. (sŷh), вправо. Мос. частичка выражающая желаніе, волю, см. *шѧй*.
- *йо-оясима*, послѣ послѣ завтра; на 4-й будущій день отъ сего.
- *йо-оясима-укурѧнъ*, на четвертый будущій день ночью.
- *оѧто*, на третій день; въ третій день, иначе *суй-оѧто*.
- *пуй*. *С*. заднепроходное отверстіе (anus).
6500. *Сіагки* (sŷhŋgkŷ). Кл. Кам. средній палецъ.
- Сіакина*. Кр. горбуша.
- Сіана*, *сіануа* см. *ѧ*. Кр.
- Сіѧнно-чаѧа*, преклонный старикъ, см. *сіанъ*.
- Сіантораси*. Кр. нерпы пестрые.
- Сіанъ*. *С*. главная рѣѧ. Геогр.
- *тру*. *С*. млечной путь (Айны представляютъ его рѣѧю).
- *трѧве рурѧ*, низовья главной рѣѧ.
- Сіась-китѧ*, клыки сивуча.

Syekh, ⇒ *syē*. *Syekh kata a*, 長椅子に座る. *Kváni syekh kata a kanye!* 私の席に座りなさい. *Syekh kata okáj*, 寝台にいる.

— *po*. (名) 寝台の下への引き出し.

— *sánkyeva an-nukara*, 横向きに座っている, 脇を見る; 横向きの肖像写真に撮られている. ⇒ *earáusi an núkara*.

6490 *Syékhpá*. (名) 若い女性用の丸い鉄製の胸飾(穴が開いたメダルのようなもの; 日本人から購入されている); 剣あるいはサーベルの柄(つか)の小さな留め金(柄自体ではない)

Syétsiri-kam. (名) 体の背面の方に近い脇腹(背中の中), ⇒ *góntra-kisarà*; 腋の下、後ろから骨盤までの脇, ⇒ *yarápo*.

Syetsuki-oro. Mos. 魚の名.

Syeshika. Mos. (セシカ), 熱湯, *shyeshyeka* (セセカ) あるいは *syesyeka* とも言う.

Syeshkye syeshki, shyeshkye あるいは *shyeshki* (セシケ) とも言う. Mos. 突き刺し始める, 錠を下ろす.

Si. (名) 大便. (副) まだ(複合語の中では *suji* に変形される), (複合語の中で) 自分自身, 自らを~する. Kl. Kam. (sŷh), 右側へ. Mos. 願望, 意志を表す小詞, ⇒ *shiuji*.

— *jo-oyásima*, 明々後日; 今日から四日目の日.

— *jo-oyasima-ukuràn*, 四日後の夜に.

— *oyáto*, 三日目に, *sujoyáto* とも言う.

— *púj*. (名) 肛門 (anus).

6500 *Siagki* (sŷähgkŷ). Kl. Kam. 中指.

Siakipa. Kr. カラフトマス.

Siana, sianua. ⇒ *yeà*. Kr.

Siánno-cháchá, 高齢の老人, ⇒ *sian*.

Siantorasi. Kr. 斑のファイリアザラシ (複数).

Siàn. (名) 川の主流. (地).

— *tru*. (名) 天の川 (アイヌはそれを川と想像する).

— *trúvye rurù*, 主流の下流域.

Siàs'-kità, トドの牙 (複数).

Сиббу.

— 291 —

Сикасьма

- Сиббу*. С. фельдфебель (по новому чиноположенію; прежде *дбси*), сл. Яп.
- Сигайнинз*. С. младшій унтеръ-офицеръ (безъ большой сабли), сл. Яп. Син. *ичава-тэньки*.
6510. *Сидондекуо*. Кл. Кам. смирный (*zahm*).
- Сіешъ*. Кр. *сіешъ*. Пал. поле.
- Сійна*. Гл. утаивать, скрывать, прятать. Син. *нуйна*.
- Сіине*. Кр. кета.
- Сійсятки*. Кр. быки (рыба).
- Сійчибъ*. Кр. красная рыба, рыба.
- Сика*. Кл. Мат. младшій братъ.
- Сикаеи*. Множ. отъ *сикай*, гвоздики, гвозди (въ головкѣ деревянной трубки).
- Сикдитасибе*. Мос. названіе рода тюленя съ длинными зубами, моржъ.
- Сикай*. С. гвоздь, крючекъ.
- Сикакамъ*. С. окружающія глазъ мягкія части у рыбы.
6520. *Сикамаре*. Мос. быть скрытымъ.
- Сиканканепъ*. Мос. завиваніе волосъ, кудри.
- Сикаракантэ*, исполняющій приказаніе (— *айну*).
- Сикари*. Мос. (или *шкари*), круглый; частичка означающая постоянство. Геогр. большая рѣка въ срединѣ Мацмая съ селами Сару, Ибуть, Юпеси и Сикдохъ.
- *кари*. Гл. вертѣть (кругомъ), см. *яйкари-кари*.
- *чуфъ*. С. полнолуніе.
- Сикаримба*, или *бйкари-сикаримба*, кругъ.
- *кани*, круглая монета (въ против. *ока-тане-кани*).
- *хэцире*, хороводная (круговая) пляска.
- Сикарире*. Гл. парить (объ орлѣ), дѣлать круги, вертѣться (о часовой стрѣлкѣ).
6530. — *эд кусуданъ*, вѣртится кругомъ (о часовой стрѣлкѣ).
- Сикарисъ-чуфъ*, или *сикарисъ хемака чуфъ*. С. полнолуніе.
- Сикару* или *скару*. Мос. (*ル力レ*), учиться, замѣчать.
- Сикарунъ*. С. воспоминаіе.
- Сикаске*. Гл. не признаваться.
- Сикасьма*. Гл. сохранять. — *камуй*, боги хранители.

- Sibbu.* (名) 軍曹 (新しい位階制で; 以前は *dósi*), 日本語の単語.
- Sigájnín.* (名) 下級の下士官 (大きなサーベルを帯びていない), 日本語の単語. (同)
icháva-ten'ki.
- 6510 *Sidondyekuo.* Kl. Kam. 大人しい (*zahm*).
- Sissh.* Kr. *siyesh'.* Pal. 野原.
- Sijna.* (動) 隠す, 秘密にする, かくまう. (同) *nújna.*
- Siipyé.* Kr. サケ.
- Siísyatki.* Kr. ハゼ (魚).
- Síichib.* Kr. 赤い魚, 魚.
- Sika.* Kl. Mat. 弟.
- Sikayegyè.* *sikáj* の複数形, 小さい釘, 釘 (木製の煙管の雁首の).
- Sikáitasibye.* Mos. 長い歯をもつアザラシの一種の名, セイウチ.
- Sikáj.* (名) 釘, かけ釘.
- Sikákam.* (名) 魚の目のまわりの柔らかい部分.
- 6520 *Sikamarye.* Mos. 隠されている.
- Sikankanyep.* Mos. 毛が縮れること, 巻き毛.
- Sikarakante,* 命令を遂行する人 (— *ajnu*).
- Sikari.* Mos. (*shkari* とも言う), まるまるの; 恒常性を意味する小詞. (地) サル
(*Sarù, Сарý*), イプトウ (*Ibùt, Ибýть*), ユペシ (*Yúpyesi, Юпеси*) およびシコフ (*Sikòkh, Сикòх*) の村々があるマツマイ島中央にある大きな川.
- *kari.* (動) 回転させる (ぐるっと), ⇒ *yajkari-kari.*
- *chuf.* (名) 満月.
- Sikárimba, ójkari-sikárimba* とも言う, 円.
- *kani,* 丸い硬貨 ((反) *okátanye-káni*).
- *khyétsirye,* 輪 (円形の) 踊り.
- Sikárirye.* (動) 滑空する (ワシが), 輪を描く, 回る (時計の針について).
- 6530 — *èà kusuàn,* 回っている (時計の針が).
- Sikáris'-chuf,* あるいは *sikáris' khyemakà chuf.* (名) 満月.
- Sikaru* あるいは *skaru.* Mos. (シカル), 学ぶ, 覚えておく.
- Sikarun.* (名) 思い出.
- Sikáskyé.* (動) 認めない.
- Sikás'ma.* (動) 守る. — *kamùj,* 守護の神々.

Сикáхка.

— 292 —

Сико.

Сикáхка. С. Аниский наглазникъ (козырекъ при бо-
лѣзни глазъ). *Тэ сикáхка коро йнкара*, смо-
трѣтъ изъ подъ руки; смотрѣтъ вдаль, застѣ-
нивъ глаза отъ свѣта рукою.

— *корь íáхка*, картузъ, шапка съ козырькомъ.

Сикáхкараге. Гл. раздѣться до половины (до пояса),
снять платье съ плечъ и рукъ и оставить висѣть
на поясѣ.

Сикáхрарайе. Гл. скинуть платье съ плечъ до пояса.

Сикахтэ. Гл. садить, сѣять. Син. *гепёньки ка.*

5640. *Сикахъ.* Гл. расти, вырастать (о человѣкѣ), прибы-
вать, увеличиваться (объ опухоли, *уфъ* —),
расширяться (о ранѣ).

— *котанъ.* С. родина, родное село. Син. *гепёнь-
ки котанъ.*

Сикё. С. ноша (*сикё, сел, се*). Неправ. вмѣсто *си-
кй*. — глаза. *Сикё áмпа*, нести ношу. Мос.
ноша; нести ношу.

— *кару.* Мос. нести ношу,

— *ни.* С. доска для ноши съ ремнями для плечъ.
Сян. *тукийно.*

Сикёни. С. нарта (безъ собакъ), сани.

— *пóни*, китовые* кости подъ полозьями партъ.

Сикй. Множ. отъ *сисъ*, глаза.

— *кард*, или *исйкекара*, дѣлать глазки, подмиги-
вать.

Сикйбутонъ. С. постеля, сл. Яп.

Сикййки. Гл. чесаться, чесать (при зудѣ).

6550. — *ни.* С. палочка для чесанія за спиною (отъ
блохъ).

Сикинаку. Дав. бѣльмо.

Сйкири. С. узоръ.

— *кевка тжо*, фертикомъ (о *чируй айну*).

Сикирй. Гл. переворачиваться, перевернуться, опро-
кинуться. *Цисъ* —.

Сикцтэрйсь. Гл. ослѣпляетъ глаза. Син. *йнкара-ко-
айкусь*, темно въ глазахъ.

Сикну. Кл. Кам. живой.

Сикнуха. Кр. живой. Пал. жизнь.

Сико. Мос. кажется, равнозначаща съ *уко*; сообще-
ство означающая частичка.

*正しくは китовыя (原著巻末に訂正あり)

- Sikákhka*. (名) アイヌの護眼帯(眼病の際のまびさし). *Te sikákhka koro ínkara*, 手をかざして見る; 光が眼に当たらないように手でおおって遠くを見る.
- *kor gákhka*, ひさしのある帽子.
- Sikákhkararye*. (動) 半裸になる(腰まで), 肌脱ぎになる.
- Sikákhrrarajyè*. (動) 肌脱ぎになる.
- Sikakhte*. (動) 植えつける, 種をまく. (同) *gyepýén'ki ka*.
- 6540 *Sikákh*. (動) (人が[§]) 成長する, 大きくなる, (腫瘍が[§]) 増加する, 大きくなる (*guf*—), (傷が[§]) 大きくなる.
- *kotan*. (名) 生まれ故郷, 生まれた村. (同) *gyepýén'ki kotàn*.
- Sikyè*. (名) 荷 (*sikyè, syekh, sye*). *Siki* の代わりに用いるのは間違い (*Siki* 「目」).
- Sikyè ámpa*, 荷を運ぶ. Mos. 荷; 荷を運ぶ.
- *karu*. Mos. 荷を運ぶ.
- *ni*. (名) 肩ひものついた荷運び用の板. (同) *tukíno*.
- Sikyéni*. (名) (犬のついていない) 犬ぞり, そり.
- *póni*, 犬ぞりの滑り木の下の鯨の骨.
- Siki*. 複数, *sis'* 「眼」から.
- *karà*, あるいは *isikyekara*, ウインクする, 目くばせる.
- Sikibuton*. (名) 寝具, 日本語の単語.
- Sikijki*. (動) (自分の痒いところを) 掻く, 搔く (ひどい痒みのときに).
- 6550 — *ni*. (名) 背中の中を掻く棒 (ノミによる痒み).
- Sikinaku*. Dav. 白内障.
- Sikiri*. (名) 模様.
- *kyevka teko*, 気取って (*chiruj ájnu* が[§]).
- Sikiru*. (動) 逆さになる, ひっくり返る, 倒れる. *Tsis'*—
- Sikiterüs'*. (動) 目をくらませる. (同) *ínkara-koyájkus'*, 目がくらむ.
- Siknu*. Kl. Kam. 生きている.
- Siknukha*. Kr. 生きている. Pal. 命.
- Siko*. Mos. *uko* と同義のようである; 協同行為を意味する小詞.

Сикогёука;

— 293 —

Симёньи.

- Сикогёука*. Гл. дергать (за платье).
 6560. *Сикогонкесъ*. С. паружный уголъ глаза, см. *сийснисъ-этд*.
Сикомеубе. Мос. спорить (на словахъ).
Сикони оэнтэ. Гл. дразнить (собаку, медвѣдя).
Сиконунунъ. Гл. высасывать (мозгъ изъ кости). Син. *чохчохсекара*.
Сикод. Гл. одѣваться (въ постелѣ) закрывать себя одѣяломъ.
Сикоимй. С. одѣяло. Син. *какѣнутонъ*.
Сикона. Гл. пребывать на одномъ мѣстѣ. *Цатэ ай сикона айну, ояхта омѣнъ исямъ*, живетъ домо-сѣдомъ и никуда не выѣзжаетъ.
Сиконакаре, син. *айконакаре*. *Эиц* —.
Сикони, въ сокращеніи *ни*. Гл. вытягивать (изъ воды). *Я сикони*, или *я ни*, вытягивать неводъ, собирать (растянутую веревку).
Сикорайе, загребать рулемъ (для поворота вправо). Син. *эсикани*.
 6570. *Сикоре*. Гл. родить, производить (дѣтей).
Сикотанъ. Мос. названіе Аинскаго острова.
Сикоцу. Мос. (ツコ), названіе Аинской области.
Сикойрайкере. Мос. благодареніе, милость, благоволеніе.
Сикдохъ. Геогр. 1. Аинскій островъ (Сикокфъ). 2. Аинское селеніе на рѣкѣ Сикари на Мацмаѣ.
Сикувъ. Пал. свѣтъ.
Сикъ. Кр. глаза, глазъ. Пал. Ланг. Кам. Кур. Кл. Кам. Бальб. К.—К.
Сима. Нар. завтра. *Оя* —, послѣ завтра.
 — *катэсу*. Гл. изогнуться назадъ (о человѣкѣ).
 — *укурѣнъ*, завтра ночью.
Симакорайд. Гл. умереть, сл. Яп. отдыхать послѣ работы (послѣ рынды).
 6580. *Симаппаратецъ*. Мос. названіе большой раковины.
Симасѣ. Гл. расширяться, приходитъ въ діастолу (о сердцѣ).
Симаутачунъ. Мос. шестой мѣсяць года.
Симаѣи. С. бѣлая береза.
Симёньки, или *сабѣ мёньки*. Гл. бриться, брить лобъ и темя.

- Sikogyéuka*. (動) 引っ張る (衣服を).
- 6560 *Sikogónkyes'*. (名) 目じり, ⇒ *sís'nis'etò*.
Sikomyeubyé. Mos. 争う (言葉で).
Sikóni vyénte. (動) からかう, じらす (犬, 熊を).
Sikonúnun. (動) 吸い出す (骨から髓を). (同) *chókhchokhsyekara*.
Sikoò. (動) 包まる (寝床に), 毛布に包まる.
Sikooimi. (名) 毛布. (同) *kakyéputon*.
Sikópa. (動) 同じところに居る. *Páte aj sikópa ájnu, oyákhta omàn isyàm*, 出不精な暮らしをしていて, どこへも出かけない.
Sikopákarye, (同) *yajkopákarye. Etsi* —
Sikópi, 省略形は *pi*. (動) 引っ張り出す (水の中から). *Ya sikopi*, あるいは *ya pi*, 網を上げる, 手繰る (延ばされた縄を).
Sikorájye, 舵を切る (右に曲がるために). (同) *esíkani*.
- 6570 *Sikórye*. (動) お産をする, 産む (子供を).
Sikotan. Mos. アイヌの島の名.
Sikotsu. Mos. (シコツ), アイヌの地方の名.
Sikoyajrajkyerye. Mos. 善行, 慈悲, 寵愛.
Sikòkh. (地) 1. アイヌの島 (シコクフ (Sikokf, Сикокфъ)). 2. マツマイ島のシカリ (Sikari, Сикари) 川沿いのアイヌの村.
Sikuv'. Pal. 光.
Sik. Kr. 眼 (複数), 眼 (単数). Pal. Lang. Kam. Kur. Kl. Kam. Bal'b. K.—K.⁽³³⁾
Síma. (副) 明日. *Oyá* —, 明後日.
— *katesu*. (動) 反り返る (人が).
— *ukuràn*, 明日の夜に.
Simakorajyè. (動) 死ぬ, 日本語の単語. 仕事のあとで休息する (正午の鐘の後で).
- 6580 *Simapparatyets*. Mos. 大きな貝の名.
Simasà. (動) 広くなる, 拡張する (心臓が).
Simautachupp. Mos. 6月.
Simáchi. (名) シラカバ.
Simyén'ki, あるいは *sabà myén'ki*. (動) 自分の顔を剃る, 額や頭頂部を剃る.

(33) 何を意味するか不明。

Симойѣ.

— 294 —

Синѣписанъ.

Симойѣ. Гл. качаться, шевелиться.

Симойна. Гл. трогать, шевелить, взбалтывать (лекарство), разшатать (столбъ).

Сѣмонъ. Прил. правый. — *тэ*, правая рука.

— *омайсо*, правая сторона внутри юрты, сторона хозяина, въ сокр. *сисѣ* (по нашему лѣвая сторона).

— *тише сѣськевъ*, правый (по нашему лѣвый) передній уголъ.

6590. Симосенека. С. трава въ родѣ чернотыльника.

Сѣмпуѣ. С. прорубь (на рѣкѣ). Син. *пѣхтѣки*.

Синѣ. Гл. вязать, завязать (платкомъ ногу), см. *уко-синѣ*.

Синѣкей. С. трясины, болотистая мѣстность.

Синѣнкусу. Нар. вѣрно. Син. *кеѣннакусу*.

Синѣнта. Мос. на томъ же мѣстѣ, другъ съ другомъ.

Синѣоки. Пт. топь.

Синапа (*sŷpāhrāh*). Кл. Кам годовалый.

Синапикасму. Ланг. Кур. одиннадцать.

Синаписъ (*ssŷhnaŷpyhs*). Ланг. Кур. девять.

6600. Синапъ (*ssŷhnap*). Ланг. Кур. одинъ.

Сингенъ. Мос. названіе растенія.

Сѣноро. Нар. внизу, ср. *икава* и *иноскити*.

Синдзѣ. Мос. начало, происхожденіе.

Синзитъ. Мос. корень.

Синѣ (*сьне, сне*), одинъ.

— *вано*, двѣсти.

— *идх (синьидх)*, двадцать.

— *писѣмне*, девять.

Синемонай. Геогр. Шм. рѣка къ югу отъ Ктаузи.

6610. Синѣнни, одинокій. С. сирота.

Сѣнепесъ. Числ. девять (у Южно-Сахалинскихъ), Японизмъ.

Синѣписѣй, сокр. *синѣписѣмне*, девять.

— *сневно*, тысяча восемь сотъ.

Синѣписѣмне. Числ. девять.

— *икасьма вѣмне*, девятнадцать.

Синѣписѣню, сто восемьдесятъ.

Синѣписѣнуамне. Кр. девяносто.

Синѣписѣнъ, сокр. *синѣписѣмне*, девять; куръезъ: Кр. девятнадцать.

- Simojyè*. (動) 揺れる, かすかに動く.
Simojpa. (動) 触る, 動かす, 振って混ぜる (葉を), 揺さぶってぐらつかせる (柱を).
Simon. (形) 右の. — *te*, 右手.
— *omájso*, ユルタの内部の右側, 主人の側. 省略形は *sísyo* (我々の考えでは左側⁽³⁴⁾)
— *tishyè sí's'kyev*. 右側の正面の隅 (我々の考えでは左側の).
6590 *Simósnyenyeka*. (名) ヨモギ属の草.
Simpuj. (名) 氷にくり抜かれた穴 (川の). (同) *pákhteki*.
Sinà. (動) 束ねる, 縛る (ハンカチで足を), ⇒ *ukosinà*.
Sinákyej. (名) 湿地, 沼沢地.
Sinánkusu. (副) 正しく. (同) *kyeánnakusu*.
Sinanta. Mos. 同じ場所で, お互いに.
Sináoki. Pt. 泥ねい地, 沼沢地
Sinapa (sȳnāhpāh). Kl. Kam. 生後1年の, 満1歳の.
Sinapikasmua. Lang. Kur. 個数詞の11.
Sinapis (ssyhnaipyhs). Lang. Kur. 個数詞の9.
6600 *Sinap* (ssȳhnap). Lang. Kur. 個数詞の1.
Singyep. Mos. 植物の名.
Singoro. (副) 下方に, (比) *ikáva* および *inóskita*.
Sindzi. Mos. 始まり, 起源.
Sinzit. Mos. 根.
Sinyè (s'nye, snye), 個数詞の1.
— *vano*, 個数詞の200.
— *gòkh* (sin'gòkh), 個数詞の20.
— *pisámpye*, 個数詞の9.
Sinyemonaj. (地 Shm.) クタウジ (Ktauzi, Ктаузи) の南方にある川.
6610 *Sinyénni*, 身寄りのない. (名) 孤児.
Sinyepyes'. (数) 個数詞の9 (南サハリンの人々のところで), 日本語の表現.
Sinyepisáj, *sinyepisámpye* の省略形, 個数詞の9.
— *snyeváno*, 個数詞の1800.
Sinyepisámpye. (数) 個数詞の9.
— *ikás'ma vámpye*, 個数詞の19.
Sinyepisángo, 個数詞の180.
Sinyepisanuampye. Kr. 個数詞の90.
Sinyepisàn, *sinyepisámpye* の省略形, 9 ; (珍): Kr. 個数詞の19.

⁽³⁴⁾ 不明。

Синепйсь.

— 295 —

Синѡхця.

- Синепйсь*. Кр. девять. Ланг. Кам. (ssinepis). Кл. Кам. Бальб. К.—К.
Синеппъ. Мос. одинъ (см. п).
Синѣпъ. Кр. одинъ. Ланг. Кам. (syhnär). Бальб. К.—К.
 — *икамуа*. Ланг. Кам. одиннадцать.
 — *икасмуа*. Кр. одиннадцать.
Синесамбе. Кл. Мат. девять. Бальб. Сах.
Синеутара (снеутара). С. семейство, родственники, родъ.
Синецинкеукѡкоро. С. семейство, родъ. Син. *снеутара*.
 6620. *Сини (sŭh-pŭh)*. Кл. Кам. бѣлый тополь, серебристый тополь. Пт. отдыхать.
Сйнинъ. Гл. таять, растаять. *Онъсь* —, снѣгъ таетъ.
Синійстѣка. С. воспаление лимфатическихъ желѣзъ, свинка.
Синѣука. Прил. скучный. Гл. скучать. *Яй* —
Сйннай. Прил. иной, различный.
Синнайну (sŭnpāinŭ). Кл. Кам. одинъ разъ, однажды.
Синнамъ. С. холодъ, морозъ, стужа.
 — *кѡйки*, простудиться.
Синне. Брот. нога (sinne).
Синнекуе (sŭnpākŭĕh). Кл. Кам. гость.
 6630. *Сйно*. Мос. весьма, очень.
Синобсамъ. Кл. Мат. Бальб. Сах. девять.
Синоѡ-чиканъ, разноцвѣтная птица, напр. *ояпокихуре*; иначе *чиноѡ-чиканъ*.
Синоуриваку. Дав. единоутробный.
Синокорѣмне. С. китъ съ огромнымъ усомъ, сѣверный китъ (огромный). Син. *понпорѣмне*.
Синѡнтуки. Гл. глотать.
Синѡнтухпа. Гл. проглотить.
Синд-синд. С. постукиваніе. Гл. см. *эсйно-синд*. *Тѣке* —, постукивать пальцами (по столу).
Синѡхця. Гл. пѣть поински съ словами или безъ словъ, издавая дикіе гортанные и носовые звуки и при этомъ тавцуя. С. пѣсня съ танцованіемъ (съ *юреуна-реуна* и пр.). Против. *юкара*. *Синѡхця ѡрова итѡх*, Аипская пѣсня въ формѣ мычанья, но съ прибавленіемъ нѣкоторыхъ словъ (въ отличіе

- Sinyepis'*. Kr. 個数詞の 9. Lang. Kam. (ssinepis). Kl. Kam. Bal'b. K.—K.
Sinyepp. Mos. 個数詞の 1 (⇒ *p*).
Sinyèp. Kr. 個数詞の 1. Lang. Kam. (syhnäp). Bal'b. K.—K.
— *ikamua*. Lang. Kam. 個数詞の 11.
— *ikasmua*. Kr. 個数詞の 11.
Sinyesambye. Kl. Mat. 9. Bal'b. Sakh.
Sinyeútara è (snyeútara). (名) 家族, 親戚, 一族.
Sinyetsinkyeyukókoro. (名) 家族, 一族. (同) *snyeútara*.
6620 *Sini (sŷh-nŷh)*. Kl. Kam. ギンドロ. Pt. 休む.
Sinin. (動) 溶ける. *Opàs'* —, 雪が溶ける.
Sinísteka. (名) リンパ腺炎, 耳下腺炎.
Siníuka. (形) 退屈な. (動) 退屈する. *Yaj* —
Sinnaj. (形) 別の, いろいろな.
Sinnajnu (sinnäinû). Kl. Kam. 一度, あるとき.
Sinnam. (名) 寒さ, 厳寒, 酷寒.
— *kójki*, 風邪をひく.
Sinnye. Brot. 足 (sinne).
Sinnyekuye (sŷnnäküěh). Kl. Kam. 客.
6630 *Sino*. Mos. とても, はなはだ.
Sinobsam. Kl. Mat. Bal'b. Sakh. 個数詞の 9.
Sinoyè-chikàp. 色とりどりの鳥, (例えば *oyápokikhurye* 「赤いキツツキ」); *chinoyè-chikàp* とも言う.
Sinoirivaku. Dav. 異父同母の.
Sinokorúmpye. (名) 大きなひげをもつ鯨, 北の鯨 (巨大な). (同) *ponporgúmpye*.
Sinóntuki. (動) 呑み込む.
Sinóntukhpa. (動) 呑み下す.
Sinò-sinò. (名) 音を立てて叩くこと, その音. (動) ⇒ *esino-sinò*. *Tekye* —, 指で音を立てて叩く (机).
Sinókhtsya. (動) アイヌ式に歌う (言葉を伴ったり, 言葉を伴わずに, 声門で調音された激しい音や鼻音を出しながら踊る). (名) 踊りを伴う歌 (*gopryeupa-ryeupa* などに伴う). (反) *yúkara*. *Sinókhtsya órova itàkh*, 鳴き声のかたちのアイヌの歌, しかし幾つかの言葉が付け加えられたり (単なる「*sinokhtsya*」と異なり), 民族的な舞踊を伴ったりする; (比) *yúkara órova itàkh*.

Сивръишъ.

— 296 —

Сира́нтъ.

отъ „синохия“ прѣсто) и съ національною пляскою; срав. юкара *брова итѣхъ*.

Синръишъ. Кр. корень.

Сѣнтоко или *синтоку*. С. Японская кашудечка* (лакированная), закрывающаяся крышкою, формою похожая на лукошко, для держанія рису и пр.; см. *кемао-сѣнтоко*. *Шорѣ сѣнтоку*, большая кадушка. *Амѣмъ-сѣнтоку*, кадушка для хлѣба. *Сакѣ карѣ сѣнтоку*, кадушка для дѣланія *саки*.

6640. *Сѣнтусъ*. С. мохъ (на деревьяхъ и для стройки домовъ).

Синудѣ. Гл. красить (губы у женщинъ).

Сѣнька. Гл. утомиться, устать. С. трудъ, мученіе.

— *нѣма*, 'заработная плата.

Сѣнько. С. петля. *Нумѣх* —, петля у пуговицы.

— *ци* (или *нумахъ сѣнькоци*). С. ушко (у пуговицы).

Сѣнькохъ, или — *аракѣ*. С. грудная чахотка.

Сѣньчаку. С. желтая мѣдь.

Сѣнѣ. С. отдыхъ. Гл. отдыхать, не работать.

Сѣо-ита. Мос. доски на палубѣ судна.

Сѣбки. Мос. товары (отъ Яп. *сѣбги*, предметы торговли).

6650. *Сѣдроку*. Дав. ядъ. Мос. (*ク ロ ヌ*), *сѣороку*,¹⁾ ядъ; иначе *сѣуруку* (*ク ル ヌ*).

— *ѣбири раичи*. Дав. уморить, окормить ядомъ.

Сѣдругу. Дав. ядъ. Мос. *сѣоругу*, ядъ.

Сѣпоикѣ. Кл. Мат. цвѣтокъ.

Сѣпѣхъ. С. Русскій ящикъ (съ крышкою), сундукъ.

Сѣпѣу. Кр. Пал. Ланг. Кам. соль.

Сѣпѣуй. С. заднепроходное отверстіе (anus). Кл. Кам. (*sŷhrŷi*).

Сѣпѣуна. Кл. Кам. соленый.

Сѣрѣе. Гл. двигаться. *Тѣуйно* —, подвинуться, подвинься!

Сѣраману. Кл. Кам. или *сѣраманъ*, правдивость, справедливость (*sŷrāmānŷ*).

Сѣранай. Гл. непонимать, непонимаю!

6660. *Сѣрѣнкоре*. С. родственникъ, родня, родной. — *ѣта-ра*, родственники.

Сѣрѣнтѣ. С. штормъ, буря.

*正しくは кадушечка (原著巻末に訂正あり)

Sinrish. Kr. 根.

Sintoko あるいは *sintoku*. (名) 日本の小桶 (漆を塗られた), (ふたが付いていて, 形が手提げの編みかごに似ている, 米などを入れるためのもの); ⇒ *kyemao-sintoko*. *Porò sintoku*, 大きな桶. *Amàm-sintoku*, 穀類用の小桶, *Sakyè karà sintoku*, 酒造り用の小桶.

6640 *Sintus'*. (名) 苔 (木に生える, および建築用).

Sinuyè. (動) 染める (女性の唇を).

Sin'ka. (動) ぐったりする, 疲れる. (名) 労働, 苦しみ.

— *píma*, 賃金, 給料.

Sin'ko. (名) ボタン穴. *Numàkh* —, ボタン穴.

— *tsi* (あるいは *numakh sín'kotsi*). (名) 穴 (ボタンの).

Sin'kokh. あるいは — *arakà*. (名) 肺病.

Sin'chaku. (名) 真鍮.

Sine. (名) 休息. (動) 休む, 働かない.

Sio-ita. Mos. 船の甲板の板.

Sióki. Mos. 商品 (日本語の *siógi* 「売り買いの品物」から).

6650 *Siòroku*. Dav. 毒. Mos. (シヨロク), *sioroku*, 毒; *siuruku* (シユルク) とも言う.

— *ebiri raigi*. Dav. 毒で殺す, 毒殺する.

Siòrugú. Dav. 毒. Mos. *siorugu*, 毒.

Sipojkye. Kl. Mat. 花.

Sipòkh. (名) ロシアの箱 (蓋つき), 長持.

Sippù. Kr. Pal. Lang. Kam. 塩.

Sipuj. (名) 肛門 (anus). Kl. Kam. (sýhpüi).

Sipunua. Kl. Kam. 塩辛い, しょっぱい.

Sipáye. (動) 動く. *Tújno* —, 少し動く, 少し動いてくれ!

Siramanu. Kl. Kam. *siraman* とも言う, 真実性, 正当さ (*sirāmānū*).

Siranaj. (動) 理解しない, (私は) 分からない!

6660 *Siránkorye*. (名) 親類 (単数), 親戚, 親族. — *útara*, 親類 (複数).

Siránte. (名) 時化, 嵐.

Сирáнуси. Геогр. 1. мысъ (Крильонъ) въ 139 верстахъ къ западу отъ Карсакова и въ 242 верстахъ къ югу отъ Кусуная. 2. Японско-Аинское селеніе въ 236 верстахъ къ югу отъ Кусуная. 45° 54' С. Ш.

Сирáна. С. капля. Гл. капать (съ потолка).

Сирапауба. Кл. Кам. капля.

Сира́ра. С. отливъ (морской), неглубокое мѣсто, мель (въ морѣ).

Сира́ра. С. собственное мужское имя.

— *на.* Гл. выдаваться (о костяхъ у похудѣвшаго), см. *пони.*

Сира́рака. Геогр. мысъ и Аинско-Японское селеніе въ 6 верстахъ къ югу отъ Мануи. У Шм. неправильно *Сирароро*

Сирарима́къ. Кл. Кам. перлъ.

6670. *Сира́ринс.* С. сушеная селедка для удобренія полей, по Яп. *каси.*

Сирарорд. С. Аинско-Японское селеніе въ 16¼ верстахъ къ югу отъ Кусуная на рѣчкѣ Сирарохнай (Шм.)

Сираси́д. Прил. умершій раньше ровесниковъ, недожившій, см. *сирасино.* — *айну,* умершій раньше ровесниковъ, недожившій до ихъ лѣтъ.

Сирасино. Прил. пережившій (ровесниковъ), напр. *Жи-ужи, Ямасуку.*

Сира́тте. Прил. негладкій (о полозьяхъ), пехорошо истолченный, сухой и бѣлый (языкъ въ болѣзняхъ). Син. *авсинѹфъ.*

Сира́туе айну. С. собственное мужское имя. 300

Сира́тэ. Прил. полужидкій, мягкій (объ калѣ).

Сира́у (сирáвъ). С. слѣпень, оводъ.

Сира́тжари. Гл. миновать, не зайти (въ село или въ домъ); мимо.

Сирбекиръ. Кл. Кам. блескъ; свѣтлый.

6680. *Сирбекиру́д.* Кр. свѣтлый.

Сирбу́къ. Кр. налимъ морской.

Сиргу́рова. Кл. Кам. пожаръ.

Сиреба. Мос. приходитъ, прибывать, попадать, застать. — анз *рууэ табанъ кушу.* Мос. когда и поелику пришли. — анз. Мос. быть пришедшимъ

- Siránusi.* (地) 1. カルサコフ (Karsakov, Карсаков) の西方 139 露里およびクスナイ (Kusunaj, Кусунай) の南方 242 露里にある岬 (クリリオン (Kril'on, Крильонъ)).
2. クスナイ (Kusunaj, Кусунай) の南方 236 露里にある日本人とアイヌの混住の村. 北緯 45 度 54 分.
- Sirápa.* (名) しずく. (動) 漏る (天井から).
- Sirapauba.* Kl. Kam. しずく.
- Sirára.* (名) 干潮 (海の), 深くない場所, 浅瀬 (海の).
- Sirara.* (名) 男性の名.
- *pa.* (動) 突き出る (瘦せた人の骨について), ⇒ *poni.*
- Siráraka.* (地) マヌヤ (Manuya, Мануя) の南方 6 露里にある岬とアイヌと日本人の混住の村. Shm. では誤って *Siraroro* と書かれている.
- Sirarimak.* Kl. Kam. 真珠, 珠玉.
- 6670 *Siráripye.* (名) 肥料用の干したニンシ, 日本語では *Kasi.*
- Sirarorò.* (名) シラロフナイ (Sirarokhnaj, Сирарохнай) 川沿いにあり, クスナイ (Kusunaj, Кусунай) の南方 165 露里にあるアイヌと日本人の混住の村 (Shm.).
- Sirasia.* (形) 同年齢者よりも早く死んだ~, 生き長らえなかった~, ⇒ *sirásino.* — *ájnu,* 同年齢者よりも早く死んだ者, 彼らの年齢まで生き長らえなかった者.
- Sirásino.* (形) 長生きした~ (同年齢者より), たとえば, **Khi-ikhi, Yamásuku.**
- Siráttye.* (形) ざらざらした (そりの滑り木が), よくつき砕かれていない, (病気のとき
の舌が) 乾いて白い. (同) *avyeipuf.*
- Sirátuye ájnu.* (名) 男性の名.
- Siráte.* (形) 半液体の, 軟らかい (大便が).
- Sirau (siráv).* (名) アブ.
- Sirákhkari.* (動) 素通りする, 立ち寄らない (村および家に); 通り過ぎて.
- Sirbyekir.* Kl. Kam. 輝き; 明るい.
- 6680 *Sirbikiruà.* Kr. 明るい.
- Sirbük.* Kr. チチュウカイロックリング.
- Sirguyuwa.* Kl. Kam. 火事.
- Siryebe.* Mos. やって来る, 到着する, (思いがけなく) ある場所にやって来る, 会える.
- *an ruue taban kushu.* Mos. やって来たとき, あるいはやって来たので. — *an.*
- Mos. よそ者である. (angekommen sein), ⇒ *an.* — *an ruue.* Mos. やって来たとき. *Siryebe-otta.* Mos. やって来た場所で, やって来たなら, 到着したとき.

Сирёкоро.

— 298 —

Сіри-контэ.

(angekommen sein), см. анз. — анз рууз. Мос. когда пришли. *Сиреба-отта*. Мос. гдѣ или если приходятъ, когда прибыли.

Сирёкоро, см. *жуфтэ*.

Сирекурдохъ. Прил. темный. Нар. темно; против. *тб-ноно*.

Сирёруппе-анз-мснась. С. южный вѣтеръ для Тобучи (отъ Сирёгоко).

Сирётоко. Геогр. мысъ (Анива) въ 253 верстахъ къ югу отъ Мануи и въ 98 верстахъ къ востоку отъ Карсакова. 46° 2' С. Ш.

Сіри. С. мѣсто. 1. земля, область. 2. погода, время. 3. цѣна. Гл. стоять, имѣть стоимость. Кл. Мат. берегъ. Бальб. Сах. земля (ssiri). С. знакъ, признакъ, примѣта. *Сіри*, въ значеніи: „знакъ, признакъ, примѣта“ часто принимаетъ предъ собою глаголъ *анз*, видоизмѣненный для благозвучія въ *ай* (есть), или частицу *нэ*, замѣняющую тоже глаголъ *ссть* съ прибавленіемъ для благозвучія краткой *й* (*нэй-сіри*); при этомъ послѣ нея ставится, какъ и безъ этихъ прибавленій глаголъ *анз* (есть), такъ что всю комбинацію можно переводить словами: „видно, виднѣтся“. *Нензай ареги сіри анз*, видно, что пришло судно. *Икүсьта айсіри анз ува на!* вонъ виднѣтся не очень далеко!—*Сонно нэйсіри анз!* дѣйствительно видно! (или сонно *ампе!* дѣйствительно!)

— *аръ*. Кр. раки морскіе.

6690. — *венз*. Нар. пасмурно. С. дурная погода, ненастное время.

— *генъ* (*сиригенъ*). Кр. дождь; ср. *сиривенъ*.

— *кард*. Гл. заплатить. Син. *сіри контэ, атай кард*.

— *ката*. Кл. Мат. земля. *Сирикатъ* (сокр.). С. полъ, земля. — *ката югке*, лежать на полу (на землѣ).

— *контэ*, уплатить, заплатить. *Сіри охтэ контэ*, отдать въ уплату. Син. *атай охтэ контэ*.

Siryékoro, ⇒ *ekufte*.

Siryekuròkh. (形) 暗い. (副) 暗く; (反) *tónono*.

Siryéruppye-yan-myenàs'. (名) トブチ (*Tobuchi*, *Тобучи*) にとっての南風 (シレトコ (*Siryétoko*, *Сирéтоко*) から).

Siryétoko. (地) マヌヤ (*Manuya*, *Мануя*) の南方 253 露里およびカルサコフ (*Karsakov*, *Карсаков*) の東方 98 露里にある岬 (アニヴァ (*Aniva*, *Анива*)). 北緯 46 度 2 分.

Siri. (名) 場所. 1. 土地, 地方. 2. 天気, 時間. 3. 値段. (動) (値が) ~する. 価値をもつ. *Kl. Mat.* 岸. *Bal'b. Sakh.* 土地 (*ssiri*).

(名) しるし, きざし, 前兆. 「しるし, きざし, 前兆」の意味の *Siri* は, しばしば動詞 *an* (「~がある」の意味) を前に置いたり (*an* は音調を整えるために語形を *aj* に変えられることがある), あるいは小詞 *ne* を *Siri* の前に置いたりする (音調を整えるために, 動詞の代わりをする *j* を付加して *nej-siri* とすることがある); その際, 小詞の後には, これらの付加がない場合と同じように, 動詞 *an* が置かれることがある. その結果, 語結合全体を「~が見える」という単語で翻訳することができる. *Pyenzaj aryegi síri an* 「船がやって来たのが見える」. *Ikús'ta ájsiri an uva na!* 「ほら, そんなに遠くないところに見える!」 — *Sonno néjsiri an!* 「本当に見える!」 (*sonno ampye!* 「本当に!」とも言う).

— *ar*. *Kr.* 海のエビ (複数).

6690 — *vyen*. (副) 陰気に. (名) 悪天候, 悪天候の時.

— *gyen* (*siriryen*). *Kr.* 雨; (比) *sirivyen*.

— *karà*. (動) 支払う. (同) *síri kónte*, *atàj karà*.

— *kata*. *Kl. Mat.* 土地. *Sirikat* (省略形). (名) 床, 地面. — *kata gókhkye*, 床に横たわる (地面に)

— *kónte*, 返済する, 支払う. *Síri okhtà kónte*, 支払いとして渡す. (同) *atàj okhtà kónte*.

Сири-ку́не.

— 299 —

Сирóкиса.

Сири-ку́не, употребительнѣе *сиро(у)ку́не*. С. начало ночи, закатъ солнца, сумерки. Кл. Мат. мракъ. *Сироку́не амамъ инё*, ужинать (Руссизмъ).

— *курѹ*. Син. *сирукѹне*, или *сирокѹни*.

— *мо́йри*. С. безвѣтріе, тишина. Син. *яйсири-анъ*.

— *па́каре*. Гл. цѣнить, оцѣнять.

— *пи́рика*, ясная погода.

6700. — *порó*. С. Русскій серебряный рубль, цѣлковый. *Ка́мпе си́ри-порó*, рублевая ассигнація.

Сириада. Дав. внизу.

Си́рика. С. верхъ, лицевая сторона одежды, см. *си́рино*.

Сирикю. Пт. пятно.

Си́рикура-не́тука, чортово ухо. Син. *венг-камѹй-ки́сара-пуй*.

Си́рима. С. пыль (на мебели), муть, осадокъ (*са́ке-о*).
— *траорёнгъ*, осадокъ падаетъ на дно.

Си́риманъ, вчера ночью, прошлую ночь. — *ку го́хе оро́вано ку ара́дъ*, я заболѣлъ послѣ того, какъ легъ (спать) прошлую ночь. *Квани си́риманъ сне ма́ймине кутури́бке ману ку така́ра*, я видѣлъ прошлую ночь во снѣ, что я лежу съ одною дѣвухой.

Си́римау, или *сиримаука*. Геогр. синонимъ селенія Тарайка.

Си́рине-коро, наслѣдникъ; получать наслѣдство.

6710. *Си́ринки*. Кр. Геогр. 4-й Курильскій островъ (на генеральной картѣ о. Дьякона), 3-й по счету Миллера.

Си́рине. С. подножная вода. — *аси́нь*, выступаетъ вода изъ-подъ слѣдовъ (весною).

Си́ри-некири. С. время солнечнаго восхода, см. *сири-ку́не*.

Си́рино. С. Гиляцкая бѣлая рубашка; исподъ, подкладочная сторона одежды (иначе *си́рибо*).

Си́ринуфъ-трёра, сѣверный вѣтеръ, сѣверо-сѣверо-западный вѣтеръ.

Сиркунд. Кр. почъ. Пал.

Сирóкиса. Гл. совершенно разъясняться, очищаться отъ облаковъ.

- Siri-kúnye*, *siro(u)kúnye* の方がより多く使われる. (名) 夜の始まり, 日の入り, 黄昏.
Kl. Mat. 闇. *Sirokúnye amam ipyè*, 夕食を食べる (ロシア語の表現)).
— *kurù*. (同) *sirukúnye*, あるいは *sirokúni*.
— *mójri*. (名) 風, 静けさ. (同) *yájsiri-an*.
— *pákarye*. (動) 値をつける, 評価する.
— *pírika*, 晴天.
6700 — *porò*. (名) ロシアの 1 ルーブル銀貨. *Kámpye siri-porò*, 1 ルーブル紙幣.
Sirigada. Dav. 下方に.
Sírika. (名) 衣服の表, 表側, ⇒ *síripo*.
Sirikio. Pt. しみ.
Sirikura-nyétuka, 悪魔の耳⁽³⁵⁾. (同) *vyen-kamüj-kí-sara-puj*.
Sirima. (名) 埃 (家具の), 澱 (おり), 沈殿物 (*sákye-o*).
— *traoryèn*, 沈殿物が底に沈む.
Siriman, 昨日の夜に, 昨夜. — *ku gókhkhye oróvano ku arakà*, 私は昨夜横になった (寝た) あと病気になった. *Kvani síriman snye májminye kuturgókhkhye manu ku takarà*, 私は昨夜ある娘と寝ている夢を見た.
Sirimau, あるいは *sirimauka*. (地) タライカ (Tarajka, Тарайка) 村の同義語.
Sirinye-koro, 相続人; 遺産を受け取る.
6710 *Sirinki*. Kr. (地) 4 番目のクリルの島 (ジヤコン (D'yakon, Дьякон) の全図で), ミッレルの計算では 3 番目.
Siripyè. (名) 足もとの水. — *asin'*, 足跡の下から水がしみ出てくる (春に).
Siri-pyekiri. (名) 日の出の時刻, ⇒ *siri-kúnye*
Siripo. (名) ギリヤークの白いシャツ; 衣服の裏面, 裏地側 (*síribo* とも言う).
Siripuf-tryéra, 北風, 北北西の風.
Sirkunnyè. Kr. 夜. Pal.
Sirókisa. (動) すっかり晴れる, 曇り空が晴れる.

(35) 本辞書では *vyen-kamüj-kí-sara-puj* (貝殻の一種) と同義語と書かれているが, 他の文献では「キノコの一種」との記載がある。

Сирокуне.

— 300 —

Сиръ-экурокъ.

Сирокуне. С. сумерки. — *тэ аргичи анз*, пришелъ въ сумерки.

Сиррома. Гл. быть (жить) на (одномъ) мѣстѣ.

— *анз*, быть спокойнымъ, невертлявымъ (о лодкѣ).

6720. — *окай*, или *осиррома окай*, жить безвыѣздно, никуда не выѣзжать.

Сиромъ-айну. С. собственное мужское имя.

Сирортонай. Геогр. Шм. (или *Сиротохтонай*), рѣка и мысъ на западномъ берегу Сахалина подлѣ 49° 33' С. Ш. съ пластами каменнаго угля.

Сирѡси. С. надпись (на бутылкѣ), печать (на письмѣ), цѣль, мѣта (для стрѣльбы), щель, зазубрина (на топорѣ). Мос. имя.

Сиротохтонай Геогр. Шм. или *Сирортонай* съ Русскимъ постомъ Сиретунай при пластахъ каменнаго угля на западномъ берегу Сахалина.

Сирпукъ. Кр. налимы морскіе.

Сирриамъ. Кл. Кам. холодъ.

Сирсиммие (sŷrsŷmmŷjeh). Кл. Кам. землетрясеніе.

Сирѹ. Гл. шаркать (спичкою).

— *сирѹ*. Гл. тереть, натереть, потирать, чистить. *Тайкоросъ ани сирѹ-сирѹ*, натереть тѣркою (рѣдьки).

Сирѹбусисъ. С. собственное мужское имя.

6730. *Сиругенъ* (ssirugen). Ланг. Кам. дождь. *Сиругень*. Пал.

Сируйнъ. Кл. Кам. Ланг. Кур. (ssyŷuŷhn), дождь.

Сирукуй. С. пожаръ, палы.

Сирукуне, или *сирѹкуру*, см. *сіри*. С. сумерки.

Сирѹкуру. С. нищій, голышъ.

Сирѹсъ. С. плѣсень.

— *сѡхне*, высохшая съ плѣсенью (*исмѡй* —).

Сирѹтуру. Геогр. 1. Аннское селеніе (теперь исчезнувшее) въ 43 верстахъ къ югу отъ Мануи. 2. рѣка въ 78 верстахъ къ сѣверу отъ Мануи.

Сирѹцисъ. Геогр. гора недалеко отъ Русскаго зимовья на Кусунайско-Мануевской дорогѣ; водораздѣлъ Кусунайско-Мануевскій.

Сиръ-экурокъ (sŷr akŷrok). Кл. Кам. мракъ (Finster-niŷ).

- Sirokúnye*. (名) 黄昏. — *te aryegi an*, 黄昏時にやって来た.
- Síroma*. (動) (同じ) 場所に居る (住む).
- *an*, 落ち着いている, 揺れていない (舟が).
- 6720 — *okàj*, あるいは *osíroma okàj*, 家に引きこもって暮らす, どこへも出かけない.
- Siròm-ájnu*. (名) 男性の名.
- Sirortonaj*. (地 Shm.) (*Sirotokhtonaj* とも言う), 石炭層のある北緯 49 度 33 分付近のサハリン西岸の川と岬.
- Sirósi*. (名) 銘 (瓶の), スタンプ (手紙の), 的, 標的 (射撃用の), 割れ目, 刃こぼれ (斧の). Mos. 名前.
- Sirotokhtonaj* (地 Shm) *Sirortonaj* とも言う. サハリン西岸の石炭層付近にある, ロシアのシレトゥナイ (*Siryetunaj*, Сиретунай) 哨所がある.
- Sirpuk*. Kr. チチュウカイロックリング.
- Sirriam*. Kl. Kam. 寒さ.
- Sirsimmuye* (*sýrsýmmüjeh*). Kl. Kam. 地震.
- Sirù*. (動) 擦る (マッチを).
- *sirù*. (動) こする, 塗る, すり込む, 磨く. *Tájkoros'áni sirù-sirù*, おろし金でおろす (ダイコンを).
- Sirúbusis'*. (名) 男性の名.
- 6730 *Sirugyen* (*ssirugen*). Lang. Kam. 雨. *Sirugén'*. Pal.
- Sirujn*. Kl. Kam. Lang. Kur. (*ssyrüyhn*), 雨.
- Sirukuj*. (名) 火事, (森林の) 火事.
- Sirukúnye*, *sirúkuru* とも言う, ⇒ *síri*. (名) 黄昏.
- Sirúnkuru*. (名) 乞食, 貧乏人.
- Sirüs'*. (名) カビ.
- *sákhpye*, カビが生えて干からびた (*gyemòj*—).
- Sirúturu*. (地) 1. マヌヤ (*Manuya*, Мануя) の南方 43 露里にあるアイヌの村 (いまは無くなった). 2. マヌヤの北方 78 露里にある川.
- Sirútsis'*. (地) クスナイ・マヌヤを結ぶ道路上にあるロシアの越冬用建物の近くにある山; クスナイ・マヌヤ分水嶺.
- Sir-ekurok* (*sýr äkūrok*). Kl. Kam. 闇 (*Finster-nik*).

Сисе.

— 301 —

Сисъ-табу!

Сисе, или *сисё*, правая (по нашему лѣвая) сторона комнаты (юрты). Сип. *сѣмонъ-омайсо*. С. первый Японскій военный чинъ (*сисё* или *сисё*)—прапорщикъ.

Сѣскевъ. С. уголъ. *Сипдх* —, *тише* —, уголъ сундука, уголъ дома.

6740. — *гё*. С. бородка плотничьяго топора (см. *пѣнъ-чо-мѣкара*).

Сѣскеумъ. С. глазница (лучше *сѣскеумъ*). — *пѣни*. С. кости глазницы.

Сѣскеуну. С. четырехугольникъ.

Сѣстуръ. Гл. заблудиться (въ лѣсу), блуждать (въ потемкахъ); заблудившійся (*сѣстуръ айну*); иначе *сѣстуръ*.

Систѣно. Прил. полный (стаканъ).

Сисъ. С. глазъ. Множ. *сикй* (въ сложныхъ и *сикё*); глазной.

— *ка*. Геогр. рѣка и Ольчанско-Японское селеніе въ 149 верстахъ къ сѣверу отъ Мануи, рядомъ съ п. Тихменевскимъ. 49° 15' С. Ш.

— *каму*. С. наглазникъ (козырекъ) для одного глаза.

— *канъ*. С. вѣко (въ сокращеніи *сѣска*).

— *касьма*. Гл. беречь, хранить. *Сисѣкасьма камуи*, боги хранители. *Сисѣкасьма-утара*—покровительствующій (госр. властвующій) народъ.

— *касьмарё*. Гл. дать похранить, заставить поберечь.

6750. — *касьмарй*. Гл. дать похранить, дать подержать (шапку).

— *нах*. Прил. слѣпой. *Сѣснах тусуйнй хетаней?* желаешь что ли быть слѣпымъ?

— *нисъ этд*. С. внутренній уголъ глаза, см. *сикойннесъ*.

— *ну*, или *сѣхъну*; см. *сѣжъну*.

— *нупе*. С. слеза.

— *ни*. С. хрусталикъ (въ глазу), см. *ни*.

— *нуи*. С. глазничная впадина.

— *симойе*. С. землетрясеніе.

— *табу*, или *сѣстрах*. С. рѣсницы.

- Sisye*, あるいは *sisyó*, (ユルタの) 部屋の右 (我々では左) 側. (同) *simon-omájso*. (名)
- 日本の武官の最初の位 (*sisyè* あるいは *sisyo*) — 陸軍准尉.
- Siskyev*. (名) 隅. *Sipókh* —, *tishyè* —, 長持の隅, 家の隅.
- 6740 — *gyè*. (名) 大工の斧の顎鬚⁽³⁶⁾ (⇒ *pán'cho-múkara*).
- Siskyeum*. (名) 眼窩 (*sis'kyeum* の方が良い). — *póni*. (名) 眼窩の骨.
- Siskyeunu*. (名) 四角形.
- Sistur'*. (動) 道に迷う (森で), さまよう (暗闇の中を); 道に迷った人 (*sistur ájnu*); *sís'tur* とも言う.
- Sisténo*. (形) 溢れるばかりの (コップが).
- Sis'*. (名) 眼. 複数形は *siki* (複合語の中では *sikyè* も); 眼の.
- *ka*. (地) マヌヤ (Мануя, Мануя) の北方 149 露里にある川及びオリチャと日本人の混住の村, チフメニ (Tikhmyen', Тихмень) 哨所の隣, 北緯 49 度 15 分.
- *kamu*. 片目用の護眼帯 (眼底).
- *kap*. (名) まぶた (省略形は *sis'ka*).
- *kás'ma*. (動) 守る, 保護する. *Sis'kás'ma kamùj*, 守護の神々. *Sis'kás'ma-útara* — 庇護す (resp.⁽³⁷⁾ 統治する) 人々.
- *kas'maryè*. (動) 守らせる, 大事にさせる.
- 6750 — *kas'mari*. (動) 守らせる, 手に持っていさせる (帽子を).
- *nakh*. (形) 盲目の. *Sís'nakh tusujgi khyetanyèa?* 盲目になることを望むのか?
- *nís'etò*. (名) 目頭, ⇒ *sikogónkyes'*.
- *nu*, あるいは *síkh'nu*; ⇒ *síkh'nu*.
- *nupye*. (名) 涙.
- *pi*. (名) 水晶体 (眼の). ⇒ *pi*.
- *núj*. (名) 眼窩.
- *simójye*. (名) 地震.
- *tabu*, あるいは *sís'trakh*. (名) まつ毛 (複数).

⁽³⁶⁾ 何を意味するのか不明。

⁽³⁷⁾ 何の省略か不明。respectively? respect?

Сись-той-русь.

— 302 —

Сита-сита,

Сись-той-русь. С. слизистая оболочка вѣкъ.

— *тѣнке*. С. штиль, тишина, мертвый штиль (вода какъ стекло).

— *тѣну*. С. разсвѣтъ, полный разсвѣтъ, время предъ самымъ восходомъ солнца. *Сисьтоно*. Шт. свѣтъ.

6760. — *тѣну курубохта*, время предъ разсвѣтомъ. Син. *нисѣтъ экасѣ*.

— *торѣсь*. С. сумерки. — *тэ ареи анз*, пришелъ въ сумерки; время тотчасъ послѣ заката предъ *ареонѣманз*.

— *трах*, или *сисьтабу*. С. рѣспицы.

— *цѣ*. С. вѣко. *Гѣрикотай* —, *хороотай* —, верхнее вѣко, нижнее вѣко.

Сисьпо. С. соль. *Сисьпо-вахка*, соленая вода.

— *амѣ*. Гл. солить, посолить (рыбу).

— *усѣ*. Гл. солить, посолить.

— *усѣ* (чѣбъ). Прил. соленый (о рыбѣ).

Сисьто. С. локоть.

Сисьтомусѣ. С. дерево похожее на *иѣрекане*.

Сисьту. С. скула. — *пѣни*. С. скуловая кость (у животныхъ, но не у человѣка).

6770. *Сисьтукѣхта*, недоходя, недошедши.

— *омѣнтэ хѣсиби*, возвратиться во время пути, недошедши (до мѣста назначенія); посланный воротился недошедши.

Сисьтѣне. С. топъ, грязь.

Сисьтѣсьнаре, потуплять взоръ отъ стыда, не мочь смотрѣть прямо въ глаза отъ стыда.

Сісюфѣ. С. локоть (мѣра длины).

Сіся (отъ *сись* и *сахъ*). Прил. слѣпой.

Сісямѣ. Геогр. Японскій.

— *аракѣ*. С. венерическая болѣзнь, сифились.

— *китѣ*. С. лукъ (растеніе).

6780. — *корѣ утара*. С. Японцы.

— *котѣмѣ ѡро-унтара*, обитающіе въ Японскихъ селеніяхъ.

— *пѣнтсай*, Японская джонка.

Сита-сита. Мос. ну! ладно! такъ и быть! (междоушье).

- Sis'-tój-rus'*. (名) まぶたの粘膜.
- *tónkye*. (名) 風, 静けさ, べた風 (ガラスのような水面).
- *tónu*. (名) 夜明け, 完全な夜明け, 日の出直前の時間. *Sis'tono*. Pt. 光.
- 6760 — *tónu kurubokhta*, 夜明け前の時間. (同) *nisyat ekasù*.
- *torüs'*. (名) 黄昏. — *te aryegi an*, 黄昏時にやって来た; *aryeonúman*⁽³⁸⁾ 前の日没直後の時間.
- *trakh*,あるいは *sís'tabu*. (名) まつ毛.
- *tsyà*. (名) まぶた. *Górikotaj* —, *khoroottaj* —, 上まぶた, 下まぶた.
- Sis'po*. (名) 塩. *Sís'po-vakhka*, 塩水.
- *amà*. (動) 塩をふりかける, 塩漬けにする (魚を).
- *usi*. (動) 塩をふりかける, 塩漬けにする.
- *us' (chyeby)*. (形) 塩漬けにした (魚について).
- Sis'to*. (名) ひじ.
- Sis'tomus'*. (名) *igyúryekanye*⁽³⁹⁾ に似た木.
- Sis'tu*. (名) 頬骨. — *póni*. (名) 頬骨 (動物の, しかし人のではない).
- 6770 *Sis'tukákhta*, 到着せずに, たどり着かずに.
- *ománte khósibi*, 旅のとき, (目的地に) たどり着かずに戻ってくる; 使者がたどり着かずに戻ってきた.
- Sis'ténye*. (名) 泥ねい地, ぬかるみ.
- Sis'tes'parye*, 恥ずかしくて目をふせる, 恥ずかしくて目を直視できない.
- Sisyuf*. (名) ひじの長さ (長さの尺度).
- Sísya* (*sís'* および *sakh* から). (形) 盲目の.
- Sisyam*. (地) 日本の, 日本人の.
- *arakà*. (名) 性病, 梅毒.
- *kitò*. (名) ネギ (植物).
- 6780 — *korò útara*. (名) 日本人 (複数).
- *kotàn óro-úntara*, 日本人の村に住んでいる人々.
- *pyéntsaj*, 日本のジャンク (帆船).
- Sita-sita*. Mos. さあ! 承知した! まあよかろう! (間投詞).

⁽³⁸⁾ *arionuman* (日没後の時間) のことか?

⁽³⁹⁾ 不明.

Сита́йки.

— 303 —

Си́унъ.

Сита́йки. Гл. ударять, бить, колотить (но не драться).
— каря́. Гл. ткать.

Ситакко. Мос. (ㄗ ㄗ ㄗ ㄥ), безпрестанный, вѣчный.

Ситанд. Междоетіе удивленія, сл. Яп. *И́йрика* —!
отлично! (Японизмъ). 'Яйкисге —! опасно! (Япо-
низмъ).

Сита́хки. С. черная береза (*betula daurica*).

Сита́хпа. С. складка на кожѣ.

6790. Ситд. С. хлѣбъ.

Ситокеу. Мос. рука.

Ситомаре! удивительно! ужасно! (въ смыслѣ удивленія).

— на! удивительно! необыкновенно дивно!

Ситомене. Гл. шаркать (объ одежду спичкою).

Ситори. С. большая птица съ длиннымъ носомъ
[аистъ? (глотаеъ по цѣлой селедкѣ)]. Син. но.

Ситори ра, или ситори трапъ, перо этой птицы.

Ситтено. Дав. въ Нѣм. грузъ полный.

Ситтоке. Мос. (ㄗ ㄒ ㄗ ㄥ), рука.

Ситтоки. Мос. (ㄗ ㄒ ㄗ ㄥ), нитки дорогихъ кампей,
употребляемыя какъ головной уборъ.

Ситѹ. С. лыжи. — ика, или — эсой. С. петли у
лыжъ.

Ситѹвсека. Гл. свалиться (съ нарты), извалиться.

6800. Ситѹйко. Нар. лёжмя, въ лежачемъ положеніи. —
йнкара, смотрѣть (посматривать) лёжа.

Ситуйтуйе, отбивать (снѣгъ, отъ сапоговъ, одежды
и проч.).

Ситѹйтѹэ. С. мошка, мошкаръ.

Ситумбе. С. чернобурая лисица (*ситѹмпе*).

Ситури. Гл. выпрямлять (ногу).

Ситурѹкина. С. видъ пучекъ.

Ситѹйсуйд. Гл. размахивать руками (при ходьбѣ).

Сиу. Георг. (*Ссиу*. Шм.), см. Сю. У Шрепка Ли.

— кина. С. трава ядовитая для людей (*махис-ки-*
на одной травы, которой *охкаю-кина* называется
порѹкуту).

Сиунинъ. Прил. синій, желтозеленый. С. синякъ (на
тѣлѣ); голубой.

— вагка. С. жолчь. — ва́хка э́ту, рветъ
жолчью.

6810. Сиунъ, или — арака, косто́да.

- Sitájki*. (動) 打つ, 殴る, 叩く (しかし, けんかをするのではない).
 — *karà*. (動) 織る.
Sitakko. Mos. (シタツコ), 絶え間のない, 永遠の.
Sitanà. 驚きの間投詞, 日本語の単語. *Pirika* —! すばらしい! (日本語の表現).
Yájkistye —! 危ない! (日本語の表現).
Sitákhni. (名) 黒いシラカバ (ヤエガワカンバ) (*betula daurica*).
Sitákhpa. (名) 皮膚のたるみ (しわ).
 6790 *Sitò*. (名) パン (穀類).
Sitokyeyu. Mos. 手.
Sitomarye! 驚いた! すごい! (驚きの意味で).
 — *na!* 驚いた! とてもすばらしい!
Sitómyenye. (動) こする (マッチで衣服を).
Sitóri. (名) 長いくちばしをもつ大きな鳥. [コウノトリ?⁽⁴⁰⁾ (ニシンを一匹ずつ丸呑みする)]. (同) *no*. *Sitori ra*, あるいは *sitori trap*, この鳥の羽.
Sittyeno. Dav. Nem. いっぱいの積荷.
Sittokye. Mos. (シットケ), 手.
Sittoki. Mos. (シットキ), 高価な宝石を糸で通した物, 頭の飾りとして使われる.
Sitù. (名) スキー. — *ikà* (あるいは — *esoà*) (名) スキーの止め具.
Sitúvsyeka. (動) 落ちる (犬ぞりから), 転がって汚れる
 6800 *Sitújko*. (副) 寝て, 寝た状態で. — *ínkara*, 寝転んで見る (ときどき見る).
Sitújtujye, 叩いて落とす (長靴や衣服などから雪を).
Sitújtue. (名) プヨ.
Situmbye. (名) ギンギツネ (*sitúmpye*).
Situri. (動) 伸ばす (足を).
Siturúkina. (名) セリ科の一種 (ハナウド).
Sitejsujyè. (動) 手を前後に振る (歩く際に).
Siu. (地) (*Ssíu*. Shm.), ⇒ *Syu*. シュレンク (*Shryenk*, Шренк) では *Pi*.⁽⁴¹⁾
 — *kinà*. (名) 人間にとっては毒草 (ある草の *makhnye-kinà*⁽⁴²⁾; その *okhkayu-kinà* (芯) は *porókutú* (チシマゲンゲ) と呼ばれる).
Siunin. (形) 青い, 黄緑色の. (名) 痣 (あざ) (身体の); 空色の.
 — *vakhka*. (名) 胆汁. — *vákhka eátu*, 胆汁を吐く.
Siun, あるいは — *arakà*, カリエス.

(40) 原文のまま。

(41) 何の省略か不明。

(42) 不明。

Сіуце.

— 304 —

Скобанъ-айга.)

Сіуце. С. жолчь, неправильно: жолчный пузырь.

— *вадка*. С. жолчь.

— *не*. С. жолчь.

Сіуцѣя. Кр. дымъ.

Сіуритъ. Ланг. Кам. корень.

Сіусь-мунъ. С. мягкая трава, растущая на тундрахъ, которую сушатъ на зиму и кладутъ въ сапоги вмѣсто чулковъ и стелекъ.

Сіуунѣ. Кр. см. *камѣй*.

Сі-у-энъ-тэ. Мос. быть брошеннымъ. Н: *чивентэ*, ср. *сювенди*.

Сіжъну. Прил. живой.

— *охіоро*. Прил. живущъ,—а (*чебъ*).

6820. Січаача. Кр. мартышки (птица).

Сичамъ (*ss'itscham*). Ланг. Янопцы. Брот. (*seecham*). Японецъ.

Сичднесіе. С. лѣсная мышь.

Сичанесьно. С. іюнь.

Сичоулѣо (*s'igoulōoh*). Кл. Кам. чесотка.

Сіюпу. Нар. старательно, усердно, неукотимо (*мон-трайки*). — *кане!* постарайся! поспѣши!

Сіюх. Гл. наряжаться въ праздничное (*герр. парадное*) платьѣ (напр. на медвѣжьѣмъ праздникѣ).

Сіяскутанъ. Кр. Георг. 9-й Курильскій островъ (8-й по счету Миллера).

Скайуши июнь Дав. колика.

Сканнаски томби. Дав. полнолуіе.

Сканнашки. Мос. круглый (*キツナシカ*).

6830. — амби. Дав. 1. круглый. 2. шаръ.

— номи. Дав. буравъ. Мос. круглое долото.

Скаре или шкаре. Мос. (*シカ*), круглый; также частичка, означающая постоянство.

Скарунъ. Дав. 1. поминать. 2. воображать. Мос. (*シルカ*), размышлять, подражать, учиться, замѣчать.

Скеріобу. Георг. Шм. гора (шпицъ) въ губѣ d' Estaing.

Скобанъ-айга. Дав. безнадежный, по Пф. можетъ быть *исикоба айганъ*, намѣреніе недостижимо (*die Absicht zu erreichen nicht möglich*), т. е. неспособно къ выполнению.

- Siupye.* (名) 胆汁, 不正確に言って: 胆囊.
— *vákhka.* (名) 胆汁.
— *pye.* (名) 胆汁.
Siupúya. Kr. 煙.
Siurit. Lang. Kam. 根.
Sius'mun. (名) ツンドラに育つ柔らかい草, 冬のために乾燥させて, 長靴下および敷革の代わりに長靴に入れる.
Siuunyè. Kr. ⇒ *kamüj.*
Si-u-en-te. Mos. 投げ捨てられている, 廃れている. N: *chivyente*, (比) *syuvyendi.*
Sikh'nu. (形) 生きた.
— *okhgóro.* (形) 生きている (*chye*b).
6820 *Sichaacha.* Kr. アジサシ (複数) (鳥).
Sicham (ss'itscham). Lang. 日本人 (複数). Brot. (seecham). 日本人 (単数).
Sichápyespye. (名) 森のネズミ.
Sichápyes'po. (名) 6月.
Sichoulyoo (s̄yroulōoh). Kl. Kam. 疥癬, ひぜん.
Siyúpu. (副) 一生懸命に, 熱心に, 根気よく (*mon-trájki*). — *kánye!* がんばれ! 急げ!
Siyùkh. (動) 晴れ着を着る (resp.⁽⁴³⁾ 祝祭の) (たとえば, 熊祭りに).
Siyaskutan. Kr. (地) 9番目のクリルの島 (ミッレルの計算では8番目).
Skajushi igon'. Dav. 激痛.
Skannaski tombi. Dav. 満月.
Skannashki. Mos. 丸い (シカンナツキ).
6830 — *ambi.* Dav. 1. 丸い. 2. 球.
— *nomi.* Dav. 穴あけ機. Mos. 丸鑿 (のみ).
Skarye あるいは *shkarye.* Mos. (シカレ), 丸い; 恒常性を意味する小詞.
Skarun. Dav. 1. 想い起こす. 2. 想像する. Mos. (シカルン), 思索にふける, まねる, 学ぶ, 覚えておく.
Skyeriobu. (地 Shm) d' Estaing 湾にある山 (尖った山).
Skoban-ajga. Dav. 望みのない, Pfによると, おそらく *isikoba ajgapp*, 目論見が達成されない (die Absicht zu erreichen nicht möglich), つまり, 実現できない.

(43) 何の省略か不明。respectively? respect?

Скобанъ-кушиневана — 305 —

Сне-зубусъ.

Скобанъ - кушиневана. Дав. непременно, по Пф. вѣр.
исикоба (намѣреніе) кошине (легкое). Н: вѣ-
ролтнѣ: сикоба-кушу-нэ-ва-на!

Сне. Числ. одинъ, см. синѣ. Мос. одинъ.

— ва́но (сневанид). Числ. двѣсти. Ва́мпе ика́сьма
—, двѣсти десять. Сне-ика́сьма-снегох-ика́сьма-
сневáно, двѣсти двадцать одинъ.

— ва́но ка, двѣсти веревокъ Сневáно-вайваню, че-
тыреста тысячъ. Вайсневáно-вайваню, четыре
милліона.

6840. — іохне, двадцать (съ существительными). — вай-
сневáно (вайванид), сорокъ тысячъ, — іохне то,
двадцать дней.

— іох (снеид, рѣдко синейд, синью). Числ. двад-
цать. Снейдох-ика́сьма-сневáно, двѣсти двадцать.

— іоци, двадцать (дурное слово).

— іоцись, двадцать (дурное слово).

— ика́сьма асиснейдох, сто одинъ.

— ика́сьма вампе (неправ. сне ика́сьма \ ванто),
одиннадцать.

— ика́сьма ва́мпе зтугох (этрегох, зиньюх и пр.),
тридцать (50, 70) одинъ.

— ика́сьма иванидох, сто двадцать одинъ.

— ика́сьма снейдох, двадцать одинъ.

— йта. Нар. вмѣстѣ; въ одно. Снейта укод, скла-
дывать въ одну кучу.

— кивутуму. Дав. единомушно, Н: сне-кеутомо.

6850. — па́каре карá. Гл. рассчитывать, обдумывать (напр.
при покупкѣ, сколько нужно заплатить). Син.
йсине-па́каре.

— тимз. Дав. сажень. Мос. сне-темз.

— тише унтара, живуціе въ одномъ домѣ, несоб.
односемейные.

— тра́му корд, единомышленникъ, единомушный.

— ута́хта нэ кусу, поелику мы родственники (или
близкіе).

— у́тара, родъ, семейство, одинъ народъ.

— зубусъ, одна веревка селедокъ (у Русскихъ съ
10, у Айновъ съ 20 навздванными селедками).
Ту зубусъ, тре зубусъ, двѣ, три веревки селе-
докъ.

- Skoban-kushinyevana*. Dav. きつと, Pf. によると, おそらく, *isikoba* (目論見が)
koshine (たやすい, 軽い). N: たぶん: *sikopa-kushu-ne-va-na!*
- Snye*. (数) 個数詞の 1, $\Rightarrow$ *sinyè*. Mos. 個数詞の 1.
- *váno (snyevangò)*. (数) 個数詞の 200. *Vámþye ikás'ma* —, 個数詞の 210. *Snye-ikás'ma-snyegokh-ikás'ma-snyeváno*, 個数詞の 221.
- *váno ka*, 200 本の縄. *Snyevano-vajvango*, 個数詞の 40 万. *Vajsnyeváno-vajvango*, 個数詞の 400 万.
- 6840 — *gókhnýe*, 個数詞の 20 (名詞とともに). — *vajsnyeváno (vajvangò)*, 個数詞の 4 万.
 — *gókhnýe to*, 20 日.
- *gókhh (snyegò, 稀に sinyegò, sin'go)*. (数) 個数詞の 20. *Snyegókhh-ikás'ma-snyeváno*, 個数詞の 220.
- *gótsi*, 個数詞の 20 (粗野な語).
- *gótsis'*, 個数詞の 20 (粗野な語).
- *ikás'ma asisnyegókhh*, 個数詞の 101.
- *ikas'ma vampe (snye ikás'ma vánto は間違い)*, 個数詞の 11.
- *ikás'ma vampe étugokh (etryegokh, ein'gokh など)*. 個数詞の 31 (51, 71).
- *ikás'ma ivangókhh*, 個数詞の 121.
- *ikás'ma snyegókhh*, 個数詞の 21.
- *jta*. (副) いっしょに; 一つに. *Snyéita ukoò*, 一山に積む.
- *kivutumú*. Dav. 一致して. N: *snye-kyeutomo*.
- 6850 — *pákarye karà*. (動) 計算する, 熟考する (たとえば, 買い物の際に, いくら払う必要があるか). (同) *ísinye-pákarye*.
- *tím*. Dav. サージェン⁽⁴⁴⁾ Mos. *snye-tyem*.
- *tishye untara*, 同じ家に住んでいる者, 同じ家族の者 (本来の意味ではない).
- *trámu korò*, 同じ意見の人, 同意した.
- *utákhta ne kusu*, 我々は親戚だから (あるいは, 親しいから).
- *útara*, 一族, 家族, 同胞.
- *éubus'*, 一縄のニシン (ロシア人のところでは 10 匹, アイヌのところでは 20 匹のニシンが通された縄). *Tu éubus', trye éubus'*, 二縄, 三縄のニシン.

(44) ロシアの長さの旧単位 (1 サージェン = 3 アルシン $\approx$ 2.23 cm)。

Сниненѣ-успи.

— 366 —

Сокомъ-ита.

Сниненъ успи. Дав. пара (въ вещахъ), по Пф. сомн.; можетъ быть *сне-нинъ-усъ-бе*, вещь заключающая одного человѣка.

Сноцу, или *шноцу* или *шноцъ*. Мос. (ツノ), веселиться, забавляться.

Сноцъ. Дав. шутить. Мос. разговаривать, см. *ватара*.
— *шідмоки*. Дав. ненарочно, см. *синохця* и *шноцъ*.

Снутци. Дав. играть.

6860. *Со*. С. долгъ; рифы, камни, выдающіеся изъ моря. Кр. постеля. Дав. водопадъ. Мос. водопадъ (иначе *шід*). Ланг. Кам. (sso), озеро. *Со атдй кард*, уплачивать долгъ.

— *кард*, стлать постелю.

— *корд* (Японизмъ по 'Эйсижне) или — *уфъ*, занимать, брать въ долгъ.

Содикъ-мунъ (sâdik-muhn, d. i. trocken* Graß). Кл. Кам. солома.

Содконай. Геогр. Шм. рѣка къ югу отъ Ктаузи.

Сойда. Кл. Сах. доска. Дав.—Мос. *со-ида*, доски на палубѣ судна, иначе *шю-ита* (クイ).

Сойд. Гл. сверлить дыру (въ камнѣ).

— *сумд*, дырчатый извѣстнякъ.

Сойд. С. Японская соя.

Сбйта. Нар. внѣ, снаружи, внѣ дома, на дворѣ. Прил. наружный, внѣшній. — *асинъ*, выходить изъ дому, наружу.

6870. — *камдй*, внѣшній богъ (въ противоположность домашнему).

Соитта (soitta). Лапер. лавка байдары.

Соба, или *сокъ*. Нар. назадъ, взадъ. — *инкара*, оглядываться, смотрѣть назадъ. Син. *юроко инкара*.

Сбжанкирара. Гл. прощаться.

Соби. Гл. стружить (безъ дѣла о дѣтяхъ). Ни —, стружить палку. Пт. Прил. моржевый. *Соки има-ки*, моржевые клыки.

Соккота. Геогр. Руд. бухта на параллели 49° 39' С. Ш. на западномъ берегу Сахалина съ пластами каменнаго угля.

Сокд. С. веревка на звѣрей, веревка для ловли звѣрей.

Сокомъ-ита. С. продольныя доски гроба (боковыя).

*正しくは trockenness (原著巻末に訂正あり)

- Sninyen uspi.* Dav. 一対 (持ち物における), Pf.によれば, *snye-nin-us-bye* 「一人の人を
入れる物」かもしれない 〈疑わしい記述〉
- Snotsu*,あるいは *shnotsu* あるいは *shnots.* Mos. (シノツ), 楽しむ, 気晴らしをする.
- Snots.* Dav. ふざける. Mos. 語り合う, ⇒ *vatara.*
- *shíòmoki.* Dav. 故意でなく, ⇒ *sinokhtsya* および *shnots.*
- Snuttsi.* Dav. 遊ぶ.
- 6860 *So.* (名) 借金; 暗礁, 海から突き出た石. Kr. 寢床. Dav. 滝. Mos. 滝 (*shio* と
も言う). Lang. Kam. (sso), 湖. *So ataj kara,* 借金を返済する.
- *kara,* 寢床を敷く.
- *korò* (エイシフニエ (*Éjsikhnye, Эйсихне*) によると日本語の表現) あるいは— *uf,*
借りる, 借金をする.
- Sodik-mun* (sâdik-muhn つまり trockenenes Graß). Kl. Kam. 藁.
- Sodkonaj.* (地 Shm) クタウジ (Ktauzi, Краузи) の南方にある川.
- Sojda.* Kl. Sakh. 板. Dav. — Mos. *so-ida,* 船の甲板の板, *shio-ita* (シヨイタ) と
も言う.
- Sojyè.* (動) (石に) 穴をあける.
- *sumà,* 多孔性の石灰石.
- Sojò.* (名) 日本の醤油.
- Sójta.* (副) ~の外に, 外で, 家の外に, 戸外で. (形) 外の, 外部にある. — *asin',* 家
から出る, 外へ出る.
- 6870 — *kamüj,* 外の神 (家の神に対して).
- Soitta* (soitta). Lapyer. 海獣の皮で作った小舟の椅子
- Sóka*,あるいは *sok.* (副) 後ろに, 後へ. — *ínkara,* 見まわす, 後ろを見る. (同)
góroko ínkara.
- Sókankirara.* (動) 別れを告げる.
- Sóki.* (動) 鉋をかける (用もなしに, 子供が). Ni —, 棒に鉋をかける. Pt. (形) セイ
ウチの. *Soki imaki,* セイウチの牙 (複数).
- Sokkota.* (地) Rud. 石炭層のあるサハリン西岸の北緯 49 度 39 分の緯線上の入江.
- Sokò.* (名) 獣用の縄, 獣を捕獲するための縄.
- Sokom-ita.* (名) 棺の縦の板 (複数) (側面の).

Соко́тай. С. подсвѣчникъ.

Сѳкотэске. Гл. обивать (комнату цыповками, шпалерами).

6880. Сомѳ. С. конвертъ, свертокъ (табаку, платъа). — *ка-рѳ*, сдѣлать свертокъ.

— *ни анъ карѳ*, завернуть (въ бумагу), свернуть.

Сомѳ. Нар. нѣтъ (у Южно-Сахалинскихъ), не имѣется.

Сѳмпа. С. уголь.

Сѳмпану. С. коробочка, сундучекъ.

Сѳнах. Прил. вдовый. С. вдовецъ.

Сѳни. Геогр. 1. мысъ въ 219 верстахъ къ югу отъ Кусуная. 2. рѣчка и Японское селеніе въ 217 верстахъ къ югу отъ Кусуная.

Сонки. Дав. накладъ; по Пф. Яп. сл. *сонъ* значить: вредъ, убытокъ.

— *анъ*. Дав. убытокъ.

Сѳнко. С. жалоба; соб. увѣдомленіе, извѣщеніе (объ обидѣ).

— *карѳ*. Син. *сонкоарѳ*, увѣдомить, дать извѣстіе (объ обидѣ).

6890. *Сонкоарѳ*, объявлять, рассказывать (объ обидѣ), извѣщать (писать) объ оскорбленіи; вар. *сонкуарѳ*.

Сѳнно. Нар. вѣрно, поистинѣ, очень, весьма, дѣйствительно, да.

— *ѳйну*, настоящій человѣкъ (богатый и честный).

— *ѳмпе!* вѣрно, совершенная правда!

— *венъ* (но не *порѳ-венъ*), очень дурной; очень худо.

— *ка а-ѳй кураму осьма*, я очень доволенъ, я очень радъ.

— *нейману?* правда ли это? такъ ли это? Син. *сонно-ѳмпе-хетанеа?* *сунке-ѳмпе-хетанеа?*

— *нэвана!* вѣрно! совершенная правда!

— *нѳйсири анъ!* вѣрно! совершенная правда.

— *нѳкуна кураму*, я думаю, это навѣрно будетъ.

6900. — *нѳкуни кусу*, или *сѳнно нэнанѳ*, вѣроятно сбудетъ (будетъ).

— *траму нѳрика ѳйну* или *сонно кейтумъ нѳрика ѳйну*, совершенно добрый человѣкъ, благороднѣйшій человѣкъ.

— *укопйяну*, страстный до пѣнія.

- Sokotāj.* (名) 燭台.
- Sókoteskye.* (動) 張る (部屋に蓆を, 壁紙を).
- 6880 *Somá.* (名) 封筒, 巻いたもの (煙草, 衣服の). — *karà,* 束 (巻いたもの) をつくる.
— *ni an karà,* 包む (紙に), 巻く.
- Somò.* (副) 〜がない (南サハリンの人々のところで), 存在しない.
- Sóm̄pa.* (名) 角, 隅.
- Sóm̄panu.* (名) 小さい箱, 小さい長持.
- Sónakh.* (形) やもめの. (名) 男やもめ.
- Sóni.* (地) 1. クスナイ (*Kusunaj, Кусунай*) の南方 219 露里にある岬. 2. クスナイ (*Kusunaj, Кусунай*) の南方 217 露里にある小川と日本人の村.
- Sonki.* Dav. 損失. Pf.によると, 日本語の単語. *son* の意味は: 損害, 損.
— *an.* Dav. 損.
- Sónko.* (名) 訴え; 元々は通知すること, 通告すること (侮辱について).
— *karà.* (同) *sonkoaryè,* 通知する, 通告する (侮辱について).
- 6890 *Sonkoaryè,* 公表する, 語る (侮辱について), 侮辱について知らせる (書く); (粗) *
sonkuaryè.
- Sónno.* (副) 正しく, まことに, とても, はなはだ, まったく, 確かに.
— *ájnu,* まことの人 (金持ちで誠実な).
— *ám̄pye!* その通り, まったくの真実だ!
— *vyen* (しかし *porò-vyen* ではない), とても悪い; とても悪く.
— *ka a-yaj kuramu os'ma,* 私はとても満足している, 私はとてもうれしい.
— *nyeįmanu?* それは本当か? その通りなのか? (同) *sonno-am̄pye-khyetanyea?*
sunkye-am̄pye-khyetanyea?
— *nevana!* その通り! まったくの真実だ!
— *neįsiri an!* その通り! まったくの真実だ!
— *nekuna kuramu,* たぶんそれは起こると私は思う.
- 6900 — *nékuni kusù,* あるいは *sónno nenangò,* おそらく実現するだろう (起こるだろう).
— *trámu pírika ájnu* あるいは *sonno kyeįtum pírika ájnu,* まったく善良な人, 最も気高い人.
— *ukopiyánu,* 歌が大好きな.

Сбннq-хѣцнко,

— 308 —

Сбхки-айну.

Сбннo-хѣцнко, весьма малый (или *трёкоро хѣцнко*).
Сбпаусь (отъ *саба-усь?*)-*камуй*. С. старшій домаш-
ній богъ. Син. *тише-юпу-камуй*.

Сорй. С. сани.

Соро. Дав. стругъ. Мос. стругъ, скобель, иначе *шю-ро* (ㄱ ㅅ ㄴ).

— *омари*. Дав. строгать.

— *руби*. Дав. стружки. Мос. стружки, иначе *шю-орорубе* (по Пф. отъ *соро* и частичекъ *ру* и *бе*)

Сорбма. С. папоротникъ пушистый.

6910. — *вата*. С. волосы этого папоротника, употре-
бляемые Айнami вмѣсто трута.

— *цинъкема*. С. собственное женское имя.

Сорбмнай. С. счёты (инструментъ), сл. Яп.

Соромпе. Лапер. большой деревянный уполовникъ.

Сороруби. Кл. Сах. высокій. Клапротъ цѣликомъ
братъ слова изъ Нѣмецк. перевода Давыдова, гдѣ
это слово, означающее остружина, стружка, пере-
мѣшано съ *рива* въ толкованіяхъ.

Сбрумпе. С. плоскій черпакъ (для вытаскиванія ры-
бы изъ котла), большія остроконечныя деревянныя
ложки для мѣшанія въ котлахъ.

Сосидэнз, третій Японскій военный чинъ (поручикъ).

Сбске. Гл. разорвать (бумагу). С. дыра (въ платьѣ),
разрывъ.

Сосд, Гл. изорвать, разорвать (тряпку).

Сосъ, С. моржъ, листъ (бумаги). *Сне камбе* —, одинъ
листъ бумаги.

Сбсьмахъ-тэахтэ, съ сложенными назади руками
(ходить).

6920. *Сбсьну*,—*сбсьну камъ*, мясо переваренное и легко раз-
дѣляющееся на отдѣльные мясные пучки.

Сбтуй. С. бранное прозвище шамана *Пёпуту*.

Сбтуйна. Гл. стричь. *Саба* —, стричь волосы на го-
ловѣ, стричь голову.

Соутурунъ-туйки. С. большія чашки для питья *саке*
(каждая содержитъ двѣ *укусьне*).

Сржкана. С. быкъ рыба.

Сбхкара. С. цыновка, матрацъ, тюфякъ.

Сбхки-айну, предложившій свою чашку *саки* слѣду-
ющему (по учтивости).

- Sónno-khâtsiko*, はなはだ小さい (*tryékoro khâtsiko* とも言う).
- Sópauſ'* (*saba-us'* からか?) — *kamuj*. (名) 年長の家の神. (同) *tishye-yúpu-kamuj*.
- Sori*. (名) 櫓.
- Soro*. *Dav*. 鉋. *Mos*. 鉋, 両手鉋, *shioro* (シヨロ) とも言う.
- *omari*. 鉋をかける.
- *rubi*. *Dav*. 鉋屑. *Mos*. 鉋屑, *shiororuby* とも言う (Pf.によると, *soro* および小詞 *ru* および *bye* から)
- Soróma*. (名) 綿毛でおおわれたシダ.
- 6910 — *váta*. このシダの毛; アイヌは火口 (ほくち) の代わりに使う.
- *tsin'kyema*. (名) 女性の名.
- Sorómpaj*. (名) そろばん (道具), 日本語.
- Sorompye*. *Lapyer*. 大きい木製のひしゃく.
- Sororubi*. *Kl. Sakh*. 背が高い. クラプロト (*Klaprot*, *Клапротъ*) はダヴィドフ (*Davydov*, *Давыдов*) の語彙集のドイツ語訳からまるごと語を引いていた. そこで「鉋屑, 削り屑」を意味するこの語は, 解釈において *riiva* と混同された.
- Sórumpye*. (名) 平べったい柄杓 (大鍋から魚をすくうための), 大鍋をかき混ぜる大きな先の尖った匙.
- Sosidén*. 日本の3番目の武官 (陸軍中尉).
- Sóskeye*. (動) 引き裂く (紙を). (名) 穴 (衣服の), 裂け目.
- Sosò*. (動) 方々引き裂く, 引き裂く (布切れを).
- Sos'*. (名) セイウチ, 一枚 (紙). *Cnye kámbye* —, 一枚の紙.
- Sós'makh-tevakhtë*, 手を後ろに組んで (歩く).
- 6920 *Sós'nu*, — *sós'nu kam*, 煮なおされて, 簡単に一つ一つ別れてしまう肉.
- Sótuj*. (名) *Pyéputu* シャーマンを罵るときのあだ名..
- Sótujpa*. (動) 刈る. *Saba* —, 髪の毛を刈る, 頭を刈る.
- Souturun-túki*. (名) *sakye* を飲むための大きな酒盃 (*ukús'pye* (小さな酒盃) が二杯分入る)
- Sókhkana*. (名) ハゼ.
- Sókhkara*. (名) 蒔 (むしろ), マットレス (藁, 干草を詰めた), 敷布団.
- Sókhki-ájnu*, 次の人に自分の盃を勧めた人 (礼節に従って).

Сѡхпай-айну.

— 309 —

Суй.

- Сѡхпай-айну*, несчастливый въ торговлѣ, сл. Яп.
Сѡхто (*Сокто*). Геогр. восточный рукавъ рѣки Сіу,
 см. *найнту*.
Сѡхтонко. С. постеля, сл. Гиляцкое; см. *сикибутонъ*.
 6930. *Сочу* (или *сѡчу*). С. спиртъ, крѣпкая Японская вод-
 ка, водка.
Сѡя. Дав. шмель и пчела. Мос. пчела, иначе *шѡя*
 (ヤ | ヨ | ム). Геогр. Мос. *Сѡя*, названіе мѣста
 на островѣ Мацмаѣ, иначе *Соуя* (ヤウ | ヨ). Павл.
 рѣчка въ 15 в. къ вост. отъ Карсакова. Шм.
 нѣкогда бывшая деревня къ югу отъ Китаузи.
 Гл. мысъ составляющій вмѣстѣ съ Отани-Эндум-
 га окончаніе къ югу Соя-Сусуснайскаго хребта.
 — *ѡнтара*. Геогр. жители сѣверной части Мац-
 мая (*айны*). Син. *яунутара*.
Специвъ. С. собственное мужское имя.
Стайги или *стайки*. Мос. ударить. — *отта*. Мос.
 гдѣ или какъ бьютъ.
Стаичи. Мос. ударить.
 — *ва раму*. Дав. замахнуться. Н: *ситайки-ва*
раму.
Стакоре. Мос. (ㄥ | ヌ | タ | ム), иней, изморозь.
Станѡ. Кр. собака. Ланг. Кам. Кур. (*stahpu*). Кл.
 Кам. (*stāhpū*).
Сторкигъ. Ланг. Кур. *Сторкигъ*. Кл. Кам. волкъ.
Стукѡмбисъ. Бѣлк. Шм. Геогр. перевальный мысъ
 въ 85 верстахъ къ сѣверу отъ Кусуная (при по-
 дошвѣ горы Ичара или Ламапон).
 6940. *Су*. С. котелъ. — Кл. Кам. (*sūh*).
 — *ѡони* или — *ѡуни*. С. крюкъ (деревянный) для
 вѣшанія котла (надъ очагомъ).
 — *ѡохне*, или *субѡхне*, см. *суѡони*. Пт. таганъ.
 — *пасъ*, сажѣ на котлѣ.
 — *пасъ усъ*, вымарать сажей отъ котла (руку).
Суабъ. Страл. шесть.
Субѡнъ (*супѡнъ*). С. красноперка (рыба).
Судъ. Гл. зацѣпить на уду (рыбу).
Суй. С. разъ. *А* —, *ту* —, *тре* —, разъ, два раза,
 три раза (*ситѡйки*); нора (лисыя, мышиная).
 Нар. еще, опять, далѣе, потомъ.

Sókhpaj-ájnu, 商売が上手くいかない人, 日本語.

Sókhto (Sokto). (地) シウ (Siu, Ciy) 川の東の支流, ⇒ *najptu*.

Sókhtonko. (名) 寝床, ギリヤーク語の単語; ⇒ *sikibuton*.

6930 *Sochu (sóchchu* とも言う). (名) アルコール飲料, 強い日本ヴォッカ.

Sóya. Dav. マルハナバチおよびミツバチ. Mos. ミツバチ, 他に *shiôya* (シヨーヤ).

(地) Mos. *Sóya*, マツマイ島の地名, *Souya* (ソウヤ) とも言う. Pavl. カルサコフ (Karsakov, Карсаков) の東方 15 露里にある小川. Shm. クタウジ (Ktauzi, Ктаузи) の南方にかつてあった村. Gl.⁽⁴⁵⁾ オタニ・エンドゥムガ (Otani-Endumga, Отани-Эндумга) とともにソーヤ・ススナイ山脈の南端をなす岬.

— *úntara*. (地) マツマイ島の北部の住人 (*ajny*). (同) *yáunutara*.

Spyetsiv. (名) 男性の名.

Stajgi あるいは *stajki*. Mos. 打つ, たたく. — *otta*. Mos. 殴られる場所, 殴られる様子.

Staichi. Mos. 打つ, たたく.

— *va ramu*. Dav. (道具や手を) 勢いよく振り上げる (打つために). N: *sitajki-va ramu*.

Stakorye. Mos. (シタコレ), 霜, 白霜.

Stapü. Kr. 犬. Lang. Kam. Kur. (stahpu). Kl. Kam. (stähpü)

Storkkig. Lang. Kur. *Storkkig*. Kl. Kam. オオカミ.

Stukámbis. Byelk. Shm. (地) クスナイ (Kusunaj, Кусунай) の北方 85 露里にある岬の岬 [(イチャラ (Ichara, Ичара) 山あるいは Lamanon 山の山麓付近)].

6940 *Su*. (名) 釜. — Kl. Kam. (süh).

— *áoni* あるいは *áuni*. (名) (炉の上に) 釜を掛けるための (木製の) 鉤.

— *óokhpye*, あるいは *suókhpye*, ⇒ *suáoni*. Pt. 五徳.

— *pas'*, 釜の煤.

— *pas' us'*, 釜の煤で汚す (手を).

Suab. Stral. 6.

Subün (supün). (名) ラッド (魚).

Suyè. (動) 釣竿で (魚を) 捕る.

Suj. (名) 回. A —, *tu* —, *trye* — 1 回, 2 回, 3 回 (*sitájki*); 穴 (キツネの, ネズミの).

(副) もっと, 再び, さらに, あとで.

(45) 不明。

Суй-ахкари порѡ.

— 310 —

Сумай.

Суй-ахкари порѡ, еще больше.

6950. — *оясима*, послѣ послѣзавтра, на третій день послѣ сего.

• — *оято*, на третій день, въ третій день.

Суйѣ. Гл. качать. *Ни трѣра* —, вѣтеръ качаетъ деревья.

Суйнуя (*ssuira*). Лапг. Кам. дымъ.

Сужай. Мос. кислый (Ип. *суи*).

Сужѣ. Гл. варить. *Амѣмз* —, чай —, варить рисъ, чай (въ котлѣ).

Сукѣнно. С. собственное мужское имя.

Сукнѡ. С. сукно

Сукочуну или *сюкочуну*. Гл. запахнуться.

Сукувѣ, или *сукунѣ*. С. юпоша, молодой человѣкъ. Прил. молодой, растущій, увеличивающійся (*айну*, *чуфѣ*).

6960. *Сукунѣ*, см. *сукувѣ* и *сукувѣ*. Кл. Кам. чемерица.

— *маттѣкѣ*, молодая жепщина.

Сукусѣ. Нар. свѣтло, ясно, против. *нисъкурѣнѣ*.

— *чирѣ*. Гл. загорѣть (о лицѣ); сокр. *нусукусѣ-чирѣ*.

Сукунѣ. Гл. расти, увеличиваться (о человѣкѣ, лунѣ, но не о травѣ).

— *рутомѣ зѣйкоро*, умереть молодымъ.

— *хемакѣ-чуфѣ*. С. полнолуніе. Сив. *сика́рисѣ-хемакѣ-чуфѣ*.

— *чуфѣ*. С. ☾ мѣсяцъ между новолуніемъ и первою четвертью, см. *асѣсѣ-чуфѣ* и *насу-кунѣ-чуфѣ*.

Сума. С. камень. — *пуй*, дыра въ камнѣ.

Сума́котанѣ. Гл. или *Сума́ѡкотанѣ*. Геогр. Аппское селеніе въ 102 верстахъ къ югу отъ Мануи.

6970. *Сума́ри*. С. лисица (красная).

— *кара*. Гл. обманывать; обманывающій (— *айну*).

— *ѣнкуру*. С. обманщикъ (слово плохое, по Чивоканке).

Суматомарану. Геогр. Шм. мысъ къ югу отъ р. Орокесъ.

Сумай. С. Аппское селеніе въ 64 верстахъ къ югу отъ Мануи.

- Suj-ákhkari porò*, もっとたくさん.
- 6950 — *oyasima*, 明々後日, 今日から3日目.
— *oyato*, 3日目に.
Sujyè. (動) 揺らす. *Ni tryéra* —, 風が木々を揺らす.
Sujpuya (ssuipuja). Lang. Kam. 煙.
Sukaj. Mos. 酸っぱい (日本語の単語 *sui*).
Sukyè. (動) 煮る. *Amàm* —, *chaj* —, 米を炊く, 茶を沸かす (釜で).
Sukyénno. (名) 男性の名.
Suknò. (名) ラシャ.
Sukochúpu あるいは *syukochúpu*. (動) 身体をくるむ.
Sukuv, あるいは *sukúp*. (名) 青年, 若者. (形) 若い, 育っている, 大きくなっている
(*ájnu*, *chuf*).
- 6960 *Sukup*, ⇒ *sukuv* および *sukuf*. Kl. Kam. バイケイソウ属.
— *makhtekù*, 若い女性.
Sukùs'. (副) 明るく, はっきり, (反) *nis'kuràn*.
— *chirye*. (動) 日焼けする (顔について); *nusukùs'-chirye* の省略形.
Suküf. (動) 育つ, 大きくなる (人, 月について, しかし草については言えない).
— *rutom eyáikoro*, 若くして死ぬ.
— *khyemakà-chuf*. (名) 満月. (同) *sikáris'-khyemakà-chuf*.
— *chuf*. (名) 新月と上弦の月の間の月, ⇒ *asis'-chuf* および *nasu-kuf-chuf*.
Sumà. (名) 石. — *puj*, 石に開いた穴.
Sumakotan. Gl.⁽⁴⁶⁾ *Sumaókotan* とも言う. (地) マヌヤ (Manuya, Мануя) の南方 102 露里にあるアイヌの村.
- 6970 *Sumári*. (名) キツネ (赤い).
— *kara*. (動) だます; 欺く人 (— *ajnu*).
— *únkuru*. (名) 詐欺師 (チヴォカンケ (Chivokankye, Чивоканке) によると, 悪い言葉).
Sumatomarani. (地 Shm.) オロケス (Orokyes, Орокесь) 川の南方 64 露里にある岬.
Sumayà. (名) マヌヤ (Manuya, Мануя) の南方 64 露里にあるアイヌの村.

(46) 不明。

Суми.

— 311 —

Суфке.

- Суми*. С. уголь (негорящій, потухшій), сл. Яп.
Сумкели. Кл. Кам. ложь.
Сумохнайбу. Геогр. Шм. рѣка у мыса Стукамбисъ.
Сумъ. С. пѣна.—Брот. рыбій жиръ.
Сунѣ. Гл. свѣтитъ (фопаремъ).
 — *этари*, свѣтитъ (выходящему, или чтобъ отыс-
 скать что-нибудь), посвѣтитъ.
 6980. *Сунике*. Гл. лгать, врать, обманывать.
 — *айну*. С. лжець, обманщикъ.
Сункехчи. Гл. надувать, обманывать, надуть, обма-
 нуть.
Сунку. С. ель. — *ни*, ель.
Сунъ-трѣра. С. теплый, южный вѣтеръ (въ Чепухнаѣ
 кой *исамъ*), югозападный вѣтеръ.
Сунуя (*ssurūjah*). Ланг. Кур. дымъ. Кл. Кам.
Суръ. Гл. свистать. Син. *маусуръ*.
Сурънчуфъ. С. ноябрь.
Сурата. Гл. спускать (съ привязи), отпускать (ве-
 ревку).
Сурѣръ. Кр. орлы, орлы бѣлокрылые, орлы черные.
Суркуръ. Кл. Кам. орель.
Сѣруку или *сѣруку*. С. лютикъ, борець (аконить).
 6990. *Сусѣ*. Кр. тальникъ. Кл. Кам. ива.
Сусѣйкотанъ. Геогр. Гл. см. *Сусуя*.
Сусукабѣ. С. кора тальника.
 — *никуфъ*. С. поясъ изъ тальниковаго лыка.
Сусунѣ. С. тальникъ. — *ко*, порошокъ изъ древеси-
 ны тальника.
Сусуѣнѣй (*Сусунѣй*). Геогр. Аинско-Японское се-
 ление въ 65 верстахъ къ югу отъ Мануи.
Сусуя. Геогр. 1. Аинско-Японское селение въ 7 вер-
 стахъ къ западу отъ Карсакова. 2. рѣка въ 10
 верстахъ къ западу отъ Карсакова.
Суте (*sute*). Кл. Мат. осень.
Сѣтуру. С. пагаръ въ котлѣ, см. *су* и *турѣ*.
Суукаука. Гл. шить, зашивать.
Суутѣхке. С. занята (на одеждѣ).
 7000. *Суфкае*. Прил. бнелый, сл. Яп.
Суфке. С. цыповка плетеная изъ травы (въ землян-
 кахъ замѣняетъ полъ).

- Sumi*. (名) 炭 (燃えていない, 消えた), 日本語の単語.
- Sumkyeli*. Kl. Kam. 嘘.
- Sumokhnajbu*. (地 Shm.) ストゥカムビス (*Stukambis, Стукамбисъ*) 岬付近の川
- Sum*. (名) 泡. — *Brot*. 魚の脂肪.
- Sunyè*. (動) 照らす (灯火で).
- *étari*, 照らす (出て行く者を, あるいは何かを探すために), (しばらく) 照らす.
- 6980 *Súinkyè*. (動) 嘘をつく, 欺く.
- *ájnu*. (名) 嘘つき. ペテン師.
- Súinkyekhchi*. (動) 騙す, 欺く
- Súinku*. (名) トウヒ, エゾマツ. — *ni*, トウヒ, エゾマツ.
- Sun-tryéra*. (名) 暖かい南風 (チェプフナイ (*Chyepukhnaj, Чепухнай*) では *koj isyam*), 南西の風.
- Supuya* (*ssupūjah*). Lang. Kur. 煙. Kl. Kam.
- Surà*. (動) 口笛を吹く. (同) *mausurà*.
- Suránochuf*. (名) 11 月.
- Suráta*. (動) 放す (鎖から), 放つ (縄を).
- Surgür*. Kr. 鷺 (複数), 翼の白い鷺 (複数), 黒い鷺 (複数).
- Surkur*. Kl. Kam. 鷺 (単数).
- Súruku* あるいは *syúruku*. (名) キンポウゲ, トリカブト属の植物 (ヨウシュ).
- 6990 *Susù*. Kr. ヤナギ (おもに低木性の). Kl. Kam. ヤナギ.
- Susujkotan*. (地) Gl. ⇒ *Susuya*.
- Susukabü*. (名) ヤナギの樹皮.
- *nikuf*. (名) ヤナギの韌皮製の帯.
- Susuni*. (名) ヤナギ. — *ko*, ヤナギの木部を粉末にしたもの.
- Susukhnäj* (*Sususnäj*). (地) マヌヤ (*Manuya, Мануя*) の南方 65 露里にあるアイヌと日本人の混住の村.
- Susuya*. (地) 1. カルサコフ (*Karsakov, Карсаков*) の西方 7 露里のアイヌと日本人の混住の村. 2. カルサコフ (*Karsakov, Карсаков*) の西方 10 露里にある川.
- Sutye* (*sute*). Kl. Mat. 秋.
- Süturu*. (名) 釜の中の燃え滓, ⇒ *su* および *turü*.
- Suukauka*. (動) 縫う, 縫い合わせる.
- Suutákhkye*. (名) 継ぎ (衣服の).
- 7000 *Súfkaye*. (形) 酸っぱい, 日本語の単語.
- Súfkye*. (名) 草を編んで作った蓆 (むしろ) (半地下小屋では床の代わりをする).

Суфсу.

— 312 —

Сяхтопу.

Суфсу, или *сѹхсу*, какая то внутренность у животныхъ (поджелудочная* желѣза?).

Суѹки. С. большая, выросшая осока; маленькая еще зеленая называется *тококи* или *ки*.

Сухъ. С. подошва (берега); см. *киперы*.

Суѹи. С. бабушка, прабабушка и т. д.

Сучипъ (ssütschip). Ланг. Кам. рыба.

Сшикай. Дав. гвоздь.

Сшубуя. Ланг. Юж. Сах. дымъ.

Сшуму унино ануру. Дав. ублюдокъ; по Пф. *шюмо-унено анъ гуру*, непохожій человекъ.

Сшюу. Дав. котель, см. *су*.

7010. *Сѹйниѹѹъ* (sjnif). Кл. Мат. горькій.

Сѹйю (sjiu). Кл. Мат. зеленый.

Сѹятте (sjatte). Кл. Мат. лѣто.

Сыи. Дав. испражнение.

Сыинай. Бѣлк. Геогр. рѣчка въ 166 верстахъ къ югу отъ Кусуная.

Сыттенно-куи. Дав. грузъ полный.

— *ѹуу*. Дав. надуть.

Сыѹуру. Дав. больной.

Сю. Кр. котель. Геогр. рѣка впадающая въ заливъ Терпѣнія при Аинско-Ольчанскомъ селеніи Сѹська (самая большая на Сахалинѣ); см. Шеуни, Лѹмори, Камтатъ, Онори, Муйга, Кетомай, Хуи, Сохто и Найпту, Лейденксе и Куинай.

7020. *Сювенди айно*. Дав. дряхлый. Н: *сивентэ* = *чивенте*.

Сюуткарѹва кунни. Дав. загорѣть отъ солнца.

Сюкѹсъ. Прил. ясный, свѣтлый. Нар. ясно, свѣтло.

Сѹу-насъ, или употребительнѣе *сѹ-насъ*. С. жирная сажка Японскихъ котловъ, употребляемая Аинками для крашенія губъ.

Сяхкотанъ. Геогр. рѣчка (съ Яп. сараемъ) въ 98 верстахъ къ сѣверу отъ Мануи.

Сяхтопу. Геогр. 1. Аинское селеніе въ 232 верстахъ къ югу отъ Мануи. 2. рѣчка въ 232 в. къ югу отъ Мануи.

*正しくは 副乳腺 (原著巻末に訂正あり)

Súfsu, あるいは *súkhsu*, 動物の内臓 (臍臓? ⁽⁴⁷⁾).

Súkhki. (名) 大きく伸びたスゲ属の植物; 小さくまだ緑のものは *tokóki* あるいは *ki* と呼ばれる.

Sukh. (名) 底部 (岸の); ⇒ *kípyeri*.

Sútsi. (名) 祖母, 曾祖母など.

Suchip (ssütschip). Lang. Kam. 魚.

Sshikaj. Dav. 釘.

Sshubuya. Lang. S. Sakh. 煙.

Sshumu unino anguru. Dav. 私生児; Pf.によると, *shiomu-unyeno an guru*, 似ていない人.

Sshyuu. Dav. 釜, ⇒ *su*

7010 *Sjñif* (sjñif). Kl. Mat. 苦い.

Sjyu (sjju). Kl. Mat. 緑の.

S-yattye (sjatte). Kl. Mat. 夏.

Sy-i. Dav. 排便.

Synnaj. Byelk. (地) クスナイ (Kusunaj, Кусунай) の南方 166 露里の小さい川.

Syttieno-kushya. Dav. いっぱいの積荷.

— *fugu*. Dav. (吹いて) 膨らます.

Sy-eguru. Dav. 病人.

Syu. Kr. 釜. (地) アイヌとオリチャの村シシカ (Sís'ka, Сиська) 付近でチェルペニエ (Тьерпёниё, Терпение) 湾に注ぐ川 (サハリン島でもっとも大きい); ⇒ シエウニ (Shyeuni, Шеуни), リョーモリ (Lyomori, Лёморь⁽⁴⁸⁾), カムタチ (Kamtat', Камтат'), オノリ (Onori, Онори), ムイガ (Mujga, Муйга), ケトマイ (Kyetomaj, Кетомай), フイ (Khui, Хуй), ソフト (Sokhto, Сохто) およびナイプトウ (Hajptu, Найпту), レイデンクセ (Lyejdyenksye, Лейденксё) およびクイナイ (Kuinaj, Куинай).

7020 *Syuyendi ajno*. Dav. 老いぼれた. N: *sivyente = chivyentye*.

Syugutkaruva kunni. Dav. 日焼けする.

Syuküs'. (形) 晴れた, 明るい. (副) こうこうと, 明るく.

Syúu-pas', *sú-pas'* の方がもっと使用される (名) 日本の釜の油っぽい煤, アイヌが唇を染めるのに使う.

Syakhkotan. (地) マヌヤ (Manuya, Мануя) の北方 98 露里にある小川 (日本人の納屋がある).

Syakhtori. (地) 1. マヌヤ (Manuya, Мануя) の南方 232 露里にあるアイヌの村. 2. マヌヤ (Manuya, Мануя) の南方 232 露里にある小川

(47) 原文のまま。

(48) Лёморь の ё は, キリル文字にはないもの。ë と書くべきところであろう。